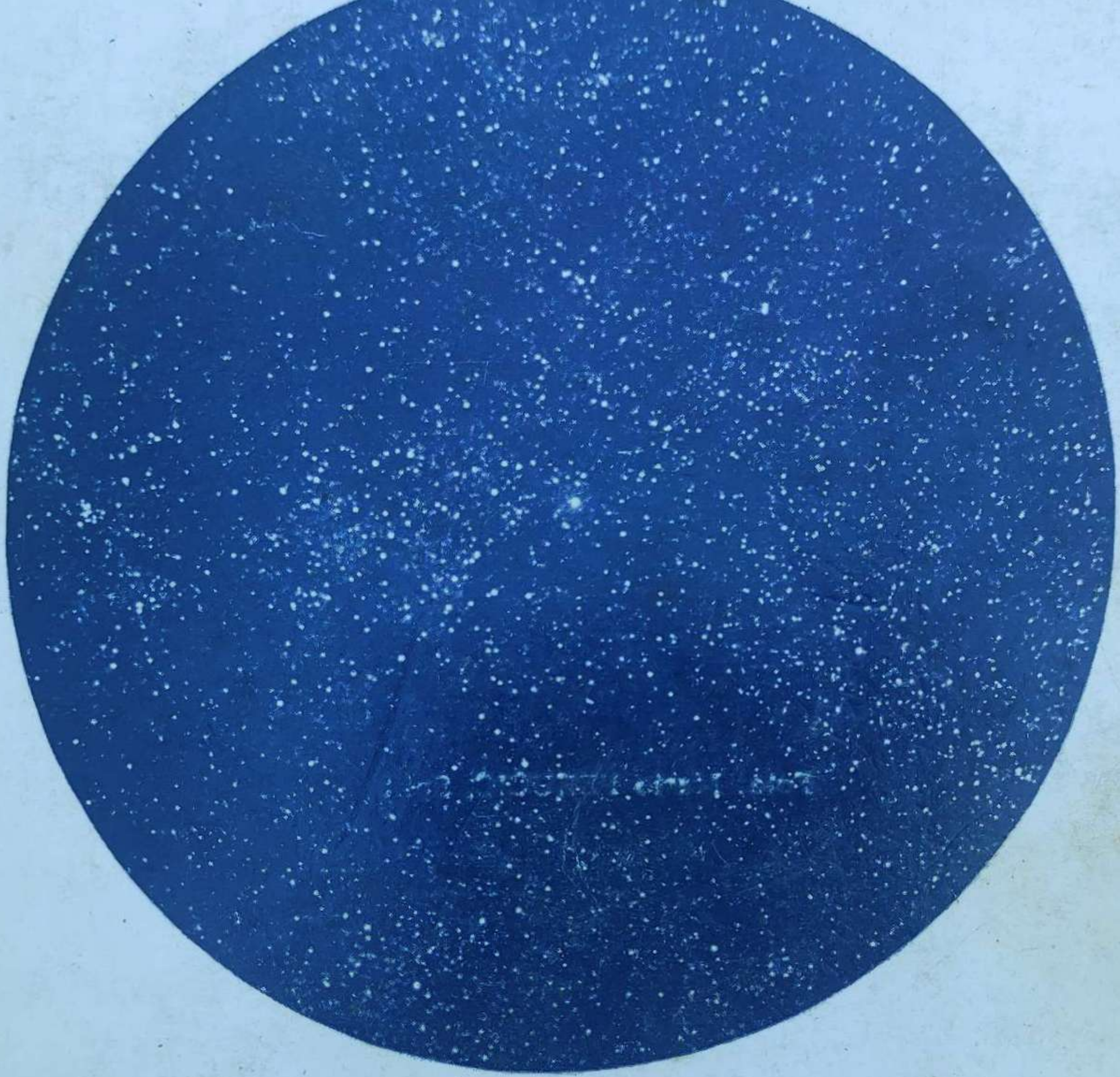

Zlatan Plenković

STO UZORAKA NEBESKIH

Foto: Mario PERUČIĆ, Split

ZLATAN PLENKOVIĆ/STO UZORAKA NEBESKIH

Knjiga 21

»IZVORI ISTINE« — Dominikanci Korčula

Cum permissu Ordinis et Ordinarii

Odgovorni urednik: RANDO PARŠIĆ o. p.

Tisak: NITRO »Slobodna Dalmacija« — Split

ZLATAN PLENKOVIĆ

STO UZORAKA NEBESKIH

KORČULA, 1980.

»Jedan je stari mudrac rekao: 'Dajte mi polugu, uporište, i dignut ću svijet'. Što Arhimed nije mogao uspjeti, jer njegov zahtjev nije bio upravljen Bogu i jer je bio postavljen samo u granicama materije, postigli su sveci u svojoj punini. Svemogući im je dao kao uporište sama sebe i samo sebe, a za polugu — molitvu koja pali vatrom ljubavi, i tako su oni digli svijet. Tako ga dižu sveci koji se još bore, i tako će ga, sve do konca svijeta, sveci budućnosti također dizati« (Sv. Terezija od Djeteta Isusa: »Povijest jedne duše«, Zagreb, 1970, str. 171)

PAVAO PUSTINJAK
(IV st)

Rođen u Egiptu od bogatih roditelja. U 16. godini izgubio roditelje. Povukao se u pustinju do smrti, do 105. godine života!

Rođen u teškim vremenima

Za vrijeme Pavlova života bjesnjeli su i u Egiptu progoni kršćana. Egipat je u ono doba bio pod rimskom okupacijom, pa su kršćani bili na udaru svakog dana. Tada su u Rimu vladali: car Decije (248—251) i Valerijan (251—260).

Što će mladić sa svojih šesnaestak godina, sam bez roditelja? Bog ga je mudro savjetovao: Ostavit će sve i otići u pustinju. Na to su ga navela i ova dva razloga: Bio je slabašna zdravlja i nije se želio upuštati u koštac s rimskim progoniteljima; i znao je za Isusov savjet u danima progona. »Kad vas počnu progoniti u jednom gradu, bježite u drugi« (Mt 10,23).

Izabrao je teže

Roditelji su mu ostavili golemo blago jer su bili veoma imućni. Njihov sin ostavlja sve i bira pustinju. Pronašao je u gornjem Egiptu pećinu, do pećine palmu i izvor čiste vode. Ondje se nastanio i ostao sve do smrti. Mjesto raskošne roditeljske kuće izabrao je pećinu, mjesto udobna kreveta ispružio se na goloj zemlji. A jelo? Pripovijeda predaja da mu je svakog dana gavran u kljunu donosio komad kruha.

Tu je proveo 90 godina. Kroz to vrijeme nije nikada čuo ljudski glas, osim pred smrt. Sam samcat, on i dobri Bog koji ga je krijepio.

Susret s jednim svecem

Samo tri dana hoda od Pavlove pećine živio je sv. Ante Pustinjak, a da to nisu ni jedan ni drugi znali. Jednog dana krene Antun na put. Bog ga nadahne te on nakon tri dana hoda ravno stigne pred Pavlovu pećinu. Pavlu je tada bilo pri duši kao da mu je Bog anđela s neba poslao, jer se tih dana slabo osjećao. Navršio je 105. godinu života, a Antunu je tada bilo oko 90 godina.

Probdjeli su cijelu noć u zajedničkoj molitvi. A ujutro reče Pavao svom gostu: »Potraži mi tamo negdje po pećini plašt što mi ga je jednom darovao sv. Atanazije Aleksandrijski. Umrijet ću, pa me omotaj u taj plašt!«

Antun potraži plašt. Nađe ga. Ali je već Pavao bio mrtav. Prije nego se on s plaštem vratio k njemu. Omota ga u plašt i pokopa u jamu što su je, kako veli predaja, iskopala za njega dva lava.

Mlad, bogat... pa u pustinju! Tko bi danas to učinio, a drugima ostavio vikendicu na moru, bankovnu knjižicu i sve ostale životne radosti? Zašto je to Pavao učinio, odgovorit će vam sljedeći događaj!

Dođe Benediktu XII kraljev poklisar pa ga obaspe neprihvatljivim molbama. Papa ga otpremi ovim riječima: »Idite, kažite svom kralju da Papa ima samo jednu dušu i da je ne želi grijehom prljati!«

Ta misao je odvela i Pavla u pustinju, On je ovako razmišljao: Mlad sam, ali ja želim svoju mladost Bogu darovati. Bogat sam, ali ja želim poput Isusa siromašno živjeti. I on se rodio u spilji.

Ne zaboravimo ovu gorku i nepobitnu istinu: U grob nitko od nas neće ponijeti kuću, ormar s odijelima, nakite, bankovnu knjižicu. Sve ostaje izvan groba. A mi, poručuje nam sv. Pavao Pustinjak, kroz grob u Božji svijet nosimo samo svoja dobra ili svoja zla djela!

ANTUN OPAT
(IV st)

Rođen u Egiptu blizu Herakleje. Osnovao prve pustinjake, borio se protiv arijanstva, živio pokornički, umro u dubokoj starosti od preko 100 godina, u pećini pod brdom Kolzim, blizu Crvenoga mora.

Sebe je osiromašio

Roditelji mu ostaviše nakon smrti veliko imanje. ali on dade dio svojoj sestri, a ostalo razdijeli siromasima. Sebi nije ništa ostavio. Povukao se bez ičesa u pustinju da do smrti živi osamljen, bez ikakvih životnih uvjeta.

Jeo je samo jedanput na dan, po zalazu sunca. Samo kruh i vodu. Postio, molio. Ali u toj samoći mu vrag nije dao mira. Kako se Antun oslobodio svoje imovine, tako ga vrag htio osloboditi nutarnjeg mira. Udarao ga s tri strane: Htio mu probuditi želju za punim stolom, htio mu raspaliti maštu za mladenačkim iživljavanjima, htio mu pokolebati vjeru u prisutna Boga.

— Vidiš, ti si sve ostavio drugima, a sada gladuješ. Zar ti ne bi bilo bolje da pokatkad malo mesa na ražnju ispečeš?

— Vidiš, ti si čovjek kako i svi ostali. Tvoji su se drugovi oženili, a ti se tu mučiš u neženjstvu. Uništit ćeš svoje živce.

— Vidiš, ti se nadaš raju. A znaš li ti koliko si ohol? Želiš se istaknuti, želiš da te zovu svecem. Nećeš ti lako raja ugledati!

Sve je to podnosio mirno, uzdajući se u Boga. I pobijedio je.

Bog je njega obogatio

Na sve strane se pročulo, svi su ga nazvali svecem. Tko sebe ponizi, Bog njega uzvisi.

— Čuli su mnogi za njegovu svetost, pa su mu se pridružili. Htjeli su i oni živjeti kao monasi. I on je za njih osnovao dva samostana. To su prvi pustinjački samostani u povijesti kršćanstva. Napisao je za njih posebna Pravila.

— Čuo za njega i car Konstantin Veliki (285—337), koji je 313. g. Milanskim ediktom poklonio kršćanima slobodu vjeroispovijedanja. Car mu je pisao pismo u kom traži da se za njega Bogu moli. Kad su se Antunovi drugovi divili što mu i car piše, odgovorio im je: »Čudite se radije što Bog ljudima piše (u Evanđelju) i što s ljudima razgovara preko Isusa Krista!«

— Čula je za njega i Aleksandrija gdje je arijevsko krivovjerje uznemiravalo kršćane. I Antun je napustio svoju samoću, ode do Aleksandrije da se bori protiv krive nauke, koja je kasnije i osuđena na Nicejskom saboru 325.

Kad se vraćao u svoju samoću, ustavljali su ga u Aleksandriji ,ali im je on odgovorio: »Ne može riba živjeti izvan vode, a ne može ni pustinjak izvan svoje samoće!«

— Čulo je za njega i nebo, pa ga je Bog u viđenju upozorio da tri dana hoda daleko od njega umire sveti čovjek, Pavao Pustinjak. Antun ga je pronašao, bio uz njega u zadnjim trenucima i brižljivo ga pokopao.

Jeste li gledali kako raste bršljan? Ne može u visinu ako se ne prihvati zida ili nekog stabla. Hvata se nekoga kao što se dijete hvata majčine ruke, da bi moglo uzrasti. Isto tako se mi kršćani hvatamo Božje ruke. Ako je odbacimo, srušit ćemo se do crne zemlje i nikad nećemo ugledati visine, nebo.

Sv. Antun Pustinjak je sve odbacio: imanje, životne želje, udobnost, a praznih ruku se prihvatio Boga. I penjao se poput bršljana sve više i više, do neba, do raja, u koji je ušao kad je kao starac preko stotinu godina izdahnuo pod brdom Kolzim u blizini Crvenog mora.

SEBASTIJAN

(III st)

Carski oficir sukobio se s Carem, izboden strijelama, dotučen batinama, bačen u zahodsku jamu. Bilo je to g. 288.

Rođen je u Narboni (današnja Francuska), odgojen u Milanu. Već u ranom djetinjstvu zanimao se za vojnički život. Taj san mu se ostvario: postao je visoki oficir u rimskoj vojsci.

Zapovjednik

Imenovan je za zapovjednika tjelesne carske straže. To je bila u ono doba odgovorna služba. Ali car nije znao da je njegov zapovjednik uvjereni kršćanin.

Njegovo kršćansko uvjerenje nije trpjelo da dva brata blizanca odstupe od svoje vjere. Što je to bilo? Marko i Marcelijan bijahu osuđeni na smrt zato što su kršćani. Njihovi ih roditelji nagovarali da se odreču vjere koja ih tjera u smrt. Sebastijan se tome suprotstavio. Došuljao se do Nikostratove kuće, gdje su bili pritvoreni Marko i njegov brat, pa ih gorljivim riječima utvrdi u kršćanskoj vjeri tako te su prihvatili radije smrt nego izdaju Krista. »Junački ste započeli borbu, rekao im je Sebastijan, zar ćete je sramotno završiti?...« Pripovjeda se od starine da su Sebastijanove riječi ganule i ženu suca Nikostrate, te da se i ona obratila prihvativši kršćansku vjeru.

Osuđenik

Mnogim je kršćanima pomogao dok je vršio službu zapovjednika. Ali osvanuše za njega crni dani. Za njegovim položajem su čeznuli njegovi sudrugovi u vojsci, pa su sve poduzimali da ga svrgnu i sjednu

na njegovo mjesto. To im je i uspjelo: prijaviše ga caru kao gorljiva kršćanina. Dioklecijan ga pozove k sebi, i kad se uvjerio da je Sebastijan čvrsti vjernik, dade ga privezati uz stablo i nabadati strijelama. U noći ga polumrtva pronađe pobožna žena Irena, prenese ga u svoju kuću i preuzme liječenje. Kad je donekle prizdravio, ode ravno Dioklecijanu na dvor i oštro se suprotstavi carskim progonima kršćana. Kad je car saslušao svog bivšeg zapovjednika, naredi vojnicima da ga dotuku batinama i bace u javnu zahodsku jamu.

Njegovo mrtvo tijelo pronašla je pobožna žena Licinija, izvukla ga i pokopala u katakombama. Na tom mjestu se kasnije podigla divna crkva prozvana njegovim imenom.

Neki uz ime Sebastijanovo često dodaju i ime Fabijanovo. Znate li zašto? Zato što je Sv. Fabijan Papa poginuo kao mučenik istog dana, 20. siječnja, ali ne iste godine. Fabijan je poginuo 38 godina prije Sebastijana.

Što nam već od trećeg vijeka poručuje Sv. Sebastijan?... On je radije prihvatio strijele, batine i smrt nego odstup od Kristove vjere. A što kažu na to oni koji zbog šetnje, vikenda odstupaju od nedjeljne mise? Što kažu na to oni koji zbog položaja ili obilatije mjesečne plaće napuštaju svoju vjeru?

U Los Angelesu je policija uhapsila na ulici pijanca koji je u džepu imao knjigu protiv alkoholizma. Knjigu koju je on sam napisao, a ipak je pio..

Isto tako neki kršćani u svojim kućama čuvaju svoju krštenicu kao dokaz svoje vjerske pripadnosti, a s kršćanskom vjerom nemaju blage veze.

A što bi bilo da ih biju strijele, da ih udaraju batinama kao što su sv. Sebastijana!

AGNEZA (JANJA)
(IV st)

Razvijena i lijepa djevojka, a tek joj 13 godina. Hrabra do svoje mučeničke smrti (oko 304).

Zamislite kuću koja vratiju nema! Zamislite jedrilicu na moru bez jedara! Zamislite potok u planini koji izvora nema! To je, veli talijanska poslovica, ljepota bez dobrote.

Agneza je ujedinila u sebi i vanjsku ljepotu i nutarnju dobrotu.

Lijepa, veoma lijepa

Rođena je u plemićkoj rimskoj obitelji, pa je bila bogata. Ali iznad svega je bila lijepa, tako da su se za nju otimali brojni rimski mladići. Najupornije je navaljivao gradonačelnikov sin. I nije mu bilo stalo što je ona tek djevojčica, navršila je 13 godina. Tako ga je njezina ljepota obmanula da je bio spreman na sve ako ga odbije. I ona ga je odbila jer je svoje djevičanstvo Bogu bila posvetila. »Ja ljubim samo Krista, odgovorila mu je, on me je zaručio prstenom vjere!« A on, od straha da ta ljepotica nekome drugome ne dopadne, prijavi je sudu kao kršćanku.

I hrabra, veoma hrabra

U to doba vladao je okrutni car Dioklecijan (284—305). Budući da se nije htjela odreći svoje kršćanske vjere, sprovedoše je kroz tri teška iskušenja:

1. Baciše je u tamnicu. Nježna je, pomisliše oni, slabašna, pa će od straha odustati od svoje vjere. Ali Agneza nije klonula!

2. Svezanih ruku je dovedoše pred poganskog boga, tražeći od nje da baci zrnce tamjana u vatru pred njihovim božanstvom. Odriješite mi ruke, reče

ona. I kad su joj ruke oslobodili, ona se svečano prekriži: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga!.. Još uvijek ustrajna!

3. Zatvoriše je u javno bludilište. Nadali su se da će tu milom ili silom izgubiti svoje djevičanstvo zbog kojeg odbija gradonačelnikova sina. Ali Bog je posredovao: Nebeska prikaza, vjerojatno anđeo, očuvao ju je od svih zlih događaja.

Kad su vidjeli da im je sve nastojanje uzaludno, odrubiše joj glavu mačem!

Mnogi kršćani su u dvojbi kad čitaju živote rimskih mučenika: Kako to, baciše ih u vodu, i voda ih je vratila žive. Baciše ih pred zvijeri, i zvijeri ih ne dotakoše. Baciše ih u vatru, i vatra ih ne oprži. A kad dođe mač, tada je i »Bog nemoćan«... Ne tako! Bog je pokazao da je jači od vatre, vode i zvijeri, ali je odlučio da preda mučeničku krunu svom miljeniku ili miljenici, pa je pustio nek mač otvori rajska vrata hrabrim mučenicima.

Sv. Ambroz (340—397), nadbiskup u Milanu, u svojoj raspravi » O Djevicama« ushitno piše o dobroti i hrabrosti Agneze. Između ostalog veli: »Još nije bila dozrela za kaznu, ali je bila zrela za pobjedu«

Na sasvim suprotnoj strani žive djevojke koje za pet ili šest poljubaca prodavaju svoje djevičanstvo! Kako su daleko od Agnezine dobrote djevojke koje zbog braka i svoju vjeru ostavljaju! Talijanska ih je poslovica nazvala »kućom bez vratiju, jedrilicom bez jedara i potokom bez izvora!«

»Bože, Ti izabireš nejake da postidiš jake« (Zborna na misi).

FRANJO SALEŠKI
(1567—1622)

Grofov sin studira pravo, pa umjesto u ženidbu penje se na oltar!

Božjim putem

U Parizu je neko vrijeme učio jezike i filozofiju. A u Padovi je od 1586—1591. studirao pravo i položio doktorat. Roditelji su bili već sve pripremili za ženidbu, a otac kao uplivni grof namijenio mu je mjesto u savojskom senatu. Ali Franjo im je pomrsio račune. Sve je već bilo riješeno u Parizu. On je tamo za vrijeme nekih svojih teških duševnih nemira ušao u crkvu svetog Stjepana i molio za svoj mir. Pred Gospom je položio doživotni zavjet djevičanstva. I tog trenutka, kako on veli, »iščeznuo je nemir kao što sa gubavčeva tijela otpadnu ljuskice!«

Ženidbe nije bilo, ali je bilo oltara. Zaređen je za svećenika 13. svibnja 1593. A potom je imenovan biskupom u Ženevi.

Apostol kalvinista

Brige su mu zadavali kalvinisti. To je jedna protestantska sekta koju su u Francuskoj nazvali drugim imenom: Hugenoti. Kalvin (+ 1564) zbog vjerskih nemira morao je bježati iz Francuske. Skonio se, uletio u Ženevu, gdje su slijetali uglavnom kalvinistički bjegunci iz cijele Evrope. Kalvin je bio gonjen najviše zbog svoje nauke o preodređenju: Ne pomažu ti ni dobra ni zla tvoja djela. Ako si osuđen za pakao već na ovom svijetu, nitko te ne može izbaviti! Prema toj nauci, čovjekova volja nema nikakve uloge. Suvišno se boriti za dobrotu ako si unaprijed zapisan za pakao!... Takva je nauka izazvala vjerske ratove

koji su s prekidima trajali više od 36 godina. U tim ratovima se spominje čuvena »Bartolomejska noć«, kad su na blagdan svetog Bartula (24. VIII 1572) poklani najistaknutiji Hugenoti.

Biskup Franjo je sve poduzimao da ove prilike sredi. Propovijedao je i do dva puta dnevno. Napisao je u tom zanosu divnu knjigu: »Uvod u pobožni život« (Filotea).

Osnivač novog reda

Bog mu je jednom u viđenju otkrio da će osnovati novi Red i da će mu pri ruci biti neka pobožna udovica. Tako se i dogodilo. Kad je u Dijonu propovijedao (1604), upoznao je barunicu De Chantal. Ivana Franciska De Chantal izgubila je muža baruna u lovu, ostala sa četvoro djece, pa se posve posvetila Bogu. U Dijonu je pala odluka. Franjo je zamislio Red Pohođenja koji će se brinuti za siromahe i bolesnike. U tom pothvatu bila mu je izvrsna suradnica barunica De Chantal. Ona je zbog sveta života 1767. proglašena svetom.

Neki zločinac bio osuđen na smrt, a nije htio ispovjednika. Svakoga je odbijao, ali Franja nije uspio. Tihi, blagi biskup prišao mu kao rođeni brat. Obratio ga je, umirio, tako da je osuđenik pred smrt uzdahnuo: »Isuse, tebi se predajem!«

Ove divne riječu nadahnuo mu je sveti biskup. Što vam se čini, ne bi li i vama u životu mogle pomoći? Pokušajte! Svakog jutra kad ustanete, prekrižite se, krenite u dan s ovim divnim riječima. Na taj način ulazite u dan u dvoje, vi i vaš Bog. Recite, uzdahnite svakog jutra: »Isuse, tebi se predajem!«

TOMA AKVINSKI
(1225—1274)

Mladi grof iz dvorca Roccasecca, nedaleko od Napulja, postaje svećenik, učenjak, svetac!

Osnovno školovanje primio je od benediktinaca u Monte Cassinu,, a potom se upisao na sveučilište u Napulju. I tu ga obuzela misao da bude dominikanac. Ali suprotstavila se majka, grofica Teodora. Suprotstavio se otac, grof Landulfo. Majka ga je dvije godine držala u kućnom zatvoru, rođena braća su mu jednom rastrgali redovničku haljinu. Teško je bilo toj obitelji gledati sina grofa u prezrenoj samostanskoj haljini Pa opet ti dominikanci, tek je prošlo trideset godina što postoje, i tko zna, mislili su Tomini roditelji, što će od njih unaprijed biti!

Toma je uspio. Bio je jači od roditeljskih ambicija!

Učenjak

U Kölnu je slušao predavanja glasovitog učenjaka Alberta Velikog († 1280). Studenti su se Tomi podrugivali zbog njegove prevelike šutljivosti, nazivajući ga »nijemim volom«. Albert im je jednom proročki odgovorio: »Kad taj nijemi vol počne mukati čut će ga cijeli svijet!«... I čuo ga je, kad je preuzeo katedru u Parizu, pa u Rimu i Napulju.

Najvažnija su mu djela »Suma protiv nevjernika« i »Teološka Suma«. U Teološkoj Sumi se slila sva predaja grčkih i latinskih Otaca, sva filozofska, teološka, pravna, moralna, ekonomska i socijalna pitanja. I što mislite, koliko je knjiga napisao? Kad bismo sve njegove spise izdali u obliku današnjih osrednjih knjiga, dobili bismo nekoliko stotina knjiga. A kroz sve ove knjige provlači se jedna vrhovna misao: Od Boga

dolazimo, k Bogu idemo! Jer je sve svoje radove i sav svoj život u Bogu gledao, prozvan je »Anđeoskim Naučiteljem«.

Svetac

Dva su obilježja njegove svetosti:

1. Spoznao je da smo mi ništa prema svesilnom Bogu. Jednom je za vrijeme mise doživio viđenje. Nakon tog viđenja je izjavio: »Svi su moji spisi slama prema onome što sam vidio i što mi je objavljeno«. Eto ,tako je skromno prosudio svoja djela!

2. Bog je jedino naše blago! Pripovjedali su kako mu je jednom za vrijeme molitve Krist očitovao da je zadovoljan njegovim spisima i da ga je upitao što želi za nagradu. Toma je odgovorio: »Samo tebe. Bože!« Tu istu misao je ponovio na smrti kad su mu donijeli zadnju pričest: »Primam tebe, Bože, za koga sam sav svoj život učio, istraživao, radio, propovijedao!« Eto, tako je Toma pokazao što je njemu bio jedini cilj života.

Njegove su knjige dostupne tek nekim visoko školovanim ljudima. Ali su zato njegove euharistijske pjesme poznate svim kršćanima. Iz njegova su pera potekle pjesme: »Usta moja, uzdižite«, »Veselo svetkujmo«, »Hvali, Sion«, itd. Tko od vas nije čuo ili nije nikada pjevao Tominu pjesmu »Divnoj dakle tajni ovoj«? Pozna je sav Božji narod! U tim pjesmama se krije sva nauka o Kristovoj nazočnosti u hostiji, sva čovjekova ljubav prema Kristu.

Što biste rado prisvojili iz Tomina života? Njegovu sveučilišnu katedru? Njegove spise? Njegovu genijalnost? Izaberite ono što je on unio u sva svoja djela i u svoj dnevni život: Živjeti s Bogom i za Boga!

»Samo tebe, Bože!«

DON BOSKO
(1815—1888)

Siromašni dječak iz Becchija (12 km od Torina) postaje svećenik. Ljubavlju pridobio omladinu, a svetačkim životom osvojio nebo (proglašen svetim na Uskrs 1934).

Waterloo je gradić blizu Bruxellesa gdje su Britanci i Prusi tako porazili Napoleona da je doživotno prognan na otok Sv. Jelenu. Dva mjeseca nakon ove bitke rodio se Ivan Bosko.

Prijatelj omladine

Kad mu je bilo 9 godina, sanjao je kako se divlje životinje mogu pripitomiti a nestašna djeca upokoriti. I to je kasnije bio njegov životni program. Odlučio se za svećenički život. Pred odlazak u sjemenište majka mu je rekla: Ako ne misliš biti uzoran svećenik bolje da ostaneš na selu čestiti zemljoradnik! I to je u životu ostvario. Zaredio se 1841, pa je kroz 47 godina svetački živio, sve do smrti.

Što ga je potaklo da se preda radu oko omladine? Više razloga:

1. Bile su mu tri godine kad mu je umro otac. I on je želio mladeži uzvratiti ljubavlju za ono što je bio siroče.

2. S Don Cafassom je obilazio bolnice i uvidio ljudske jade. Bio je plemenita srca pa je želio otuđenoj omladini pomoći.

3. Bilo je to doba procvata u industriji: u Engleskoj je krenula prva parna željeznica, u Francuskoj je konstruiran prvi motor s unutrašnjim izgaranjem. Bosko želi u tom svijetu omladinu orijentirati.

4. U to vrijeme se čuo Komunistički manifest: »Proleteri svih zemalja, ujedinite se!« Don Bosko je sa svoje strane želio probuditi mladež, osobito siromašnu i napuštenu. Bio je za to trenutak!

Otac salezijanaca

Salezijanci danas u cijelom svijetu pristupaju omladini idući stopama svog osnivača Don Boska. On je Družbi dao za zaštitnika sv. Franju Saleškog, po kom su se i nazvali. Uz Družbu osnovao je u suradnji sa Marijom Mazzarello: Kćeri Marije Pomoćnice. Marija Mazzarello je 1951. proglašena svetom.

Don Boskov rad je krenuo munjevitom brzinom naprijed. Njegov Oratorij je 1862. imao: gimnaziju za sve razrede, školu za postolare,, krojače, knjigoveže, drvodjelce, kovače, slagare. Tu se vidi genijalna Boskova zamisao: omogućiti mladima i kruh i vjerski život! Ako se okrenemo samo zemlji, padamo u materijalizam. Ako potpuno zaboravimo zemlju na račun neba, padamo u lažni misticizam. Bosko spašava i tijelo i dušu, nudi mladima kruh i nebo! Cilj mu je: dobri kršćani i dobri radnici!

Nije mu bilo lako. Posvuda brige, kuće su se množile, mladost navirala. Ali bio je strpljiv. Jednom je rekao: »Sve ovisi o tom kako na ramena postaviš teret. Ako si ga udobno smjestio, jedva ćeš osjetiti težinu!«

Bio je ipak iscrpljen, nešto od rada, nešto od suprotivština što ih je doživljavao, nešto od upale dušnika.

Godine 1877. prikazao je Bogu svoju zadnju misu. Ali živio je još neko vrijeme u obnemoglosti.

Tijelo mu počiva u bazilici Marije Pomoćnice u Torinu. Do njegova groba su još dva svetačka groba: grob Marije Mazarello, njegove suradnice, i grob Dominika Savija, njegova učenika.

U jednoj francuskoj enciklopediji o Don Bosku pročitah: »To je svetac koji se krije u svom radu. Tražiš Don Boska, a nalaziš njegovo djelo!«

BLAŽ (VLAHO)
(† 316)

Liječnik, zaklani biskup! Prijatelj bolesnika!

Mlečani se usidriše (971) pred Dubrovnikom sa 100 brodova. »Sutra ćemo otploviti dalje«, rekoše gradskoj upravi. Ali je župnik Stojko te noći imao viđenje: u svom stanu ugleda starca koji mu rekne: »Hitno obavijesti Kneza da će noćas na prijevaru Mlečani napasti vaš grad!«... Tako je i bilo. Ali ih Dubrovčani odbiše. Iz zahvalnosti prema ovom svecu izabraše ga zaštitnikom grada i Republike. »Posiniše«, ga, prozvaše ga svojim imenom: Sv Vlaho! Ta ljubav prema svecu u tom gradu traje već tisuću godina!

A tko je taj dubrovački miljenik? Tko li je taj biskup iz Sebaste u Armeniji?

Agrikolajeva žrtva

Car Konstantin je Milanskim ediktom dao (313) kršćanima slobodu. Ali tu slobodu nije poštovao car Licinije koji je upravljao istočnim dijelom Rimskog Carstva. Zbog toga mu je Konstantin navijestio rat. Rat Liciniju koji se borio za poganstvo. I pobijedio ga je. Licinije je negdje blizu današnjih Vinkovaca (314) izgubio bitku.

A što je s našim svecem? Kršćani su svog Biskupa bili sakrili pod brdom Argejem, u neku pećinu. I kad je Agrikolaj, Licinijev namjesnik, sa svojim ljudima lovio zvijeri po planinama, otkrio je u pećini Blaža. Tražio je od njega da prihvati poganske bogove. Ali je svetac hrabro odbio, rekavši: »Ne bojim se muka, mene krijepi Krist«. Tada ga Agrikolaj dade mučiti. Prošao je kroz trovrsne nevolje:

1. U više navrata su ga batinali. Ostao je živ i hrabar.

2. Željeznim češljem su strugali po njegovu golom tijelu. Sedam pobožnih žena je u rupčiće sakupilo nekoliko kapi njegove krvi, a vojnici ih sve mačem pogubiše.

3. Privezaše mu kamen o vrat i baciše ga u jezero. Svetac se pobožno prekriži, pa mirno počne hodati po vodi kao da mu je pod nogama cesta.

Bog je rekao: Sada je dosta muka mom miljeniku. I tek tada je krvnikov mač mogao odrubiti svečevu glavu... Pokopala ga je neka pobožna žena po imenu Oliva.

»Specijalist« za grlo!

Tri događaja iz njegova života utjecali su na kršćane da ga izaberu za svoga nebeskog liječnika:
1. Blaž je bio po zanimanju liječnik u svom predsvećeničkom životu.
2. Liječio je i životinje. Što mislite? U četvrtom stoljeću »veterinar«! Štoviše, kad su životinje bile u opasnosti, zbijale su se uz sveca da ih on zaštiti.
3. Dok su Blaža vodili Agrikolaju na preslušanje, zaustavi ovog dobrog biskupa neka žena sva u plaču: »Pomozi mi, dobri oče, sin će mi se udaviti!« Dijetetu je zapela riblja kost u grlu, pa nikako van. Oteklo, ognjojilo se, povisila se temperatura. Biskup je časkom zastao, pomolio se. Tog trenutka se dijete počelo skoro daviti, a kost s iskašljajem izleti van.

Za vrijeme križarskih ratova (11—13 st.) preneseni su svečevi ostaci u Evropu. I otada se raširilo njegovo štovanje, osobito u Dubrovniku, gdje ljubomorno čuvaju i svečevu glavu.

»Po zagovoru svetog Blaža, biskupa i mučenika, očuvao te Bog od bolesti grla i od svake bolesti. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen!« ... Tako se za nas mole svećenici na svečev blagdan, držeći nam do vrata dvije zapaljene unakrsne voštanice.

AGATA
(† 251)

Lijepa Sicilijanka dokazuje već u III stoljeću da tijelo nije za prodaju!

»Ne griješi bludno«, rekao je Bog. A »suvremene« djevojke odgovaraju: »Tko će me uzeti ako svoje djevičanstvo čuvam do braka!« Stide se već u osamnaestoj godini svog djevičanstva, jedna drugu nazivaju zaostalom. I kad ovo čujemo, teško možemo riječima opisati djevičansko ponašanje mlade Agate.

Što je on htio?

Rodno joj je mjesto Katanija, grad na podnožju Etne na Siciliji. Rimski car Decije (200—251) otpremio je u Kataniju svog namjesnika Kvintijana, da tamo istrijebi kršćane. Kad je stigao, čuo je za mladu Agatu, djevojku izvanredne ljepote. I poganin je poželio kršćanku. Naredio je da mu je dovedu. Čim je ugledao, opijen njezinom ljepotom i svojim seksualnim ludilom, zatraži od nje »usluge«. Ali ona je odbila, pozivajući se na zakone svoje vjere. Kad mu posao nije pošao za rukom, dade je baciti u tamnicu. Pošalje k njoj zloglasnu ženu Afrodiziju koja je i svoje kćeri bludništvom unovčila. Trideset se dana Afrodizija mučila oko Agate, ali bez uspjeha. Niti je htjela mijenjati svoju vjeru, niti je htjela upasti u grešnu igru.

A ona?

Sjećate li se dvaju staraca iz Biblije koji su napastovali lijepu Suzanu? Kad im je ona okrenula leđa, povrijeđeni starci je krivo optužiše. Tako se dogodilo i Agati. Kvintijan je bio duboko povrijeđen, pa je Agatu predao mučiteljima. Kad se već nije htjela,

pomislio je Kvintijan, zabavljati sa mnom, neka se sada s njom zabavljaju krvnici! Trovrsne muke joj je odredio:

1. Ponovo je pokušao da je istrgne iz kršćanske vjere, tako se nadao da će lakše prihvatiti njegove grešne ponude. Bez uspjeha!

2. Drvenim spravama su joj rastezali ruke i noge. Samo što joj se zglobovi nisu otkinuli. Ali bez uspjeha!

3. Užarenim kliještima joj odrezaše grudi. I tada je Agata izrekla riječi što bi morale posramiti svakog muškarca: »Zar te nije stid kidati ono čime te majka dojila?« Baci je opet u tamnicu.

4. Prisili je da bosa hoda po žeravici... Ali tada nasta silan potres. Sruši se dio zida u sudnici. Narod se prestrašio, a Kvintijan uznemirio. Vratio je u tamnicu, gdje je skrhana pala na koljena i molila: »Gospodine, zapovjedi mi da ostavim ovaj svijet i da dođem k tvome milosrđu«... Bila je uslišana. Te je noći umrla.

U staroj Grčkoj živio tiranin (samovladar) Hipija. Tražio od neke žene da mu otkrije tajnu. Ali ona odbije. Doveo ju je na javno mjesto i pokazao joj mučila što je čekaju. »Nećeš uspjeti«, odriješito odgovori žena. I kad se Hipija prihvatio prvog mučila, žena junački odgrize komadić svog jezika, pa s okrvavljenim komadićem jezika pljune tiraninu u lice!

Ova je žena žrtvovala svoj jezik da spasi svoju tajnu koja joj je bila povjerena. Ali je Agata žrtvovala više: umrla je radije u mukama nego da pogazi svoju vjeru i svoje djevičanstvo!

14. veljače

VALENTIN
(† 269)

Uzoran svećenik, ubijen mačem, nad grobom mu divna crkva!

»Zašto nam predlažete mučenike za uzore? Mi ne želimo da nam sijeku ruke, noge i glave!«... Nitko vam ne nudi mač i sjekiru. Crkva želi da ih mi slijedimo barem u onom za što svi imamo hrabrosti, a to je: vršiti revno vjerske i građanske dužnosti!

Sv. Valentin je imao hrabrosti za jedno i drugo: bio je uzoran u životu, nije se bojao krvničkog mača iz ljubavi prema Kristu.

Taj čudni Klaudije!

To je Klaudije II, a vladao je od 268. do 270. Bio je iz Ilirije, iz krajeva što su ih tri stotine godina kasnije Hrvati naselili. Klaudije se tukao s Gotima i pobijedio ih kod Niša. Umro je u Sirmiumu (današnjoj Sremskoj Mitrovici).

Nije bio okrutan, iako su i u to doba kršćane gonili. Bio je čak prijatelj kršćana. Ali njegovi namjesnici i suci nisu bili takvi. Nešto iz mržnje na kršćane, nešto iz pohlepe da se domognu njihovih imanja, rado su obarali kršćanske glave. Zar se ne sjećate da su i Isusove haljine vojnici kockom podijelili čim su čuli da je osuđen na smrt!

Taj čudni Klaudije! Kao da neće, a ipak je osudio Valentina!

Kako se to dogodilo?

Valentin nije bio ni lopov ni razbojnik. Naprotiv, uzoran svećenik u Rimu. A ipak su ga doveli pred sud. Jasno, nije se htio pokoriti rimskim poganskim bogovima.

Na sudu se dogodilo nešto neobično. Valentin je iznosio kršćansku nauku pred suce, branio je Isusovo Evanđelje. I Car se počeo zanimati za sve to. Međutim, iz svega glasa povika namjesnik Kalpurnije: »Care, zavodi te taj kršćanin, zar ćemo mi ostaviti naše stare bogove!« Car se pobojao naroda i preda Valentina namjesniku. A ovaj ga preda sucu Asteriju da ga preusmjeri u vjeri. Asterije ga povede u svoj dom. Ali se i tu dogodilo nešto neočekivano. Nije sudac priveo Valentina na poganstvo, nego je Valentin obratio suca na kršćanstvo. Bilo je to ovako: »Ako tvoj Krist, veli njemu sudac, može izliječiti moju pokćerku koja je pred dvije godine oslijepila, prihvatit ću i ja kršćanstvo!« Valentin položi ruke na slijepu djevojku, prizove Krista u pomoć iskrenom molitvom. I gle čuda, djevojka je progledala! Sudac se sa svojom kćerkom krstio. Ali se to po gradu pročulo. I vojnici pogubiše Asterija i njegovu kćerku. A Valentina najprije ispremlatiše toljagama, a potom mu odrube glavu.

Pokušao druge Kristu privesti. I taj katekizam glavom je platio. Iz ljubavi prema Kristu predao je svoj život.

Papa Julije I (337—352) na Valentinovu grobu podigne divnu crkvu. Crkva je u zagrljaj primila tijelo ovog hrabrog rimskog svećenika. A on još i danas iz svog groba svima nama poručuje: Ako nemate hrabrosti za Krista krv prolijevati, imajte barem hrabrosti biti uzorni kršćani. Vršite savjesno vjerske i građanske dužnosti. To je područje svetosti.

BERNARDICA SOUBIROUS (SUBIRU) (1844—1879)

Mlinareva kći ugledala Gospu. Umrla neizliječena unatoč lurdskoj vodi. Zašto?

Čista voda ispere prljavu košulju, ali ne i bolest na tijelu. To uspijeva samo lurdskoj vodi, otkako je Bernardici Gospa prstom pokazala gdje će kopati da proteče čudotvorni izvor.

Kroz 100 godina (1858—1958) izvršeno je 50 naučnih analiza lurdske vode: kemijska, bakteriološka, radioaktivna. I ne nađoše u njoj nikakvih ljekovitih sastojaka. Obična voda! Kao i u krštenju. Ali Božjim zahvatom događaju se čuda: ozdravljanja u Lurdu, pranje ljage istočnog grijeha na krštenju.

Vidjela je Gospu

Bilo je to u četvrtak 11. veljače 1858, u 11 sati prije podne. Upravo je svlačila cipele da pregazi jedan kanal rijeke Gave. Htjela je na drugu stranu da pokupi drva što ih je uz obalu rijeka nanijela. U tom trenutku je čula šum vjetra, ali ona nije ništa opazila. Kad je spustila drugu nogu u vodu, čula je ponovno šum vjetra. Ali se tada nešto dogodilo što će osjetiti sav svijet. Bernardica je u otvoru pećine ugledala prelijepu djevojku, u bijeloj haljini i bijeloj kopreni, oko struka joj plavi pojas, a u ruci krunica, bijela joj zrna zlatnim nitima spojena. Bernardica od straha padne na koljena. Izvuče iz džepa krunicu i počne moliti. Kad je završila krunicu, straha je nestalo. »Ona me pozdravi osmijehom i iščeznu!«... Taj mili Gospin osmijeh učinio je Lurd stjecištem bolesnih, tužnih, otuđenih.

I umrla neizliječena

Bernardica je ušla u samostan, imala je tada 22 godine. I tu se nastavio njezin patnički život: Od šeste

njezine godine nije ju ostavila astma, zbog reume je i štake upotrebljavala, mučile su je srčane smetnje i zubobolje, katkada je krv iskašljavala, obasuta čirevima, a koljeno joj tumor iskrivio. Mnogi su u to doba u Lurdu isprosili zdravlje, a ona trpi kao da nju Gospa ne pozna. Po nalogu Gospe prokopala je čudotvorni izvor, a sada joj ta voda ne koristi. Pa nije se Bernardica ni poslužila lurdskom vodom, znala je da to nije za nju. Jer joj je Gospa jednom rekla: »Učinit ću te sretnom, ali ne na ovom, nego na drugom svijetu!« Zato se jednom Bernardica našalila: »Sa mnom je Gospa postupila kao sa metlom: pomela je prašinu, pa metlu stavila iza vratiju!« Točno tako! Bernardica je ostala uvijek iza vratiju, nije hvastala viđenjima. I umrla je kao da se za nju u Lurdu nije ništa dogodilo. Bilo joj je tada 35 godina. Njezina je sobica pretvorena u kapelicu. U njoj je oltar u obliku mlina. Zašto mlina? U spomen na riječi što ih je u bolesti izrekla: »Satrvena sam kao zrno žita!«

Zadnje su joj riječi bile: »Sveta Marijo, Majko Božja, moli za me bijednu grešnicu, za me bijednu grešnicu!«... Dvaput sebe naziva grešnicom u trenutku kad je već Bog bio otvorio rajska vrata da uđe svetica.

To je potvrdio i Papa Pio XI na blagdan Bezgrešnog Začeća 1933. proglašujući je sveticom.

Vidite, Gospa je izvršila svoje obećanje: »Učinit ću te sretnom, ali ne na ovom, nego na drugom svijetu!«

POLIKARP
(II st.)

Siromašni dječak posinjen. Prijatelj Sv. Ivana Apostola. Biskup, ubijen oko 155.

Nekadašnji se grad Smirna danas zove Izmir. To je luka i grad u zapadnoj Turskoj sa 411.000 žitelja. Pripadao je Grčkoj 1920, ali je mirovnim ugovorom u Lausanne-i vraćen Turskoj.

U Smirni je 70-tih godina poslije Krista živjela pobožna udovica. Bila je bez djece pa je posinila siromašnog dječaka. Krstila ga, davši mu ime Polikarp (... grčka riječ polikarpos = mnogorodan).

Biskup u Smirni

Poslije udovičine smrti preuzeo je Polikarpa smirnski biskup. Školovao ga i zaredio za svećenika. A kad je stari biskup umro, narod je klicanjem izabrao Polikarpa za svog biskupa u Smirni. Posvetio ga za biskupa Sv. Ivan Apostol s kojim je Polikarp živio u prijateljskim vezama.

Novi biskup se istakao u svetosti. Između brojnih dokumenata svjedoči o tom i pismo Sv. Ireneja, Polikarpova učenika, što ga je namijenio heretiku Florijanu. Tu čitamo i ovo: »Meni uvijek pred očima lebdi lik svetog Polikarpa ... Čujem kako mi pripovijeda o svojim razgovorima sa Sv. Ivanom i drugima koji su Isusa poznavali«.

Okrutno smaknut

U to je doba u Rimu vladao Marko Aurelije (121—180). A u Maloj Aziji prokonzul Stacije Kvadrat, koji je gonio kršćane. Za vrijeme jednog javnog

progona i mučenja povikala je razjarena svjetina: »Pronađite Polikarpa. On predvodi kršćane koji sramote naše bogove!«

Kršćani su svog biskupa sakrili u kuću nekog seljaka, ali vojnici su ga našli. Bila je izdaja. Polikarp se nije opirao, rekao je: »Neka se vrši Božja volja!«

Šef policije sa svojim sinom uze ga u svoja kola i veoma umiljato ga nagovarao da se »urazumi«, ali on nije od svoje vjere odustajao. Na sudu je izjavio: »Ja do sada služim Kristu 86 godina. Krist mi nije ništa nažao učinio, pa zašto da ga sada izdam?«

Poganska svjetina koja je mrzila kršćane, nije više mogla izdržati, pa se razbjegla da nakupi drva za lomaču. Baciše ga živa u vatru. Ali se vatra čudom udaljila od njegova tijela, napravila krug oko njega, a on u vatri ostao netaknut. Bog je očito pokazao prisutnima da je jači od vatre i od krvničke mržnje. Ali Bog je ipak zaustavio mučenje dopustivši krvniku da Polikarpa dokrajči mačem.

Tijelo je spaljeno. Ostatke ovog svetog mučenika kršćani pokupiše i spremiše kao najdražu uspomenu na svog dobrog biskupa.

»Ja do sada služim Kristu 86 godina. Krist mi nije ništa nažao učinio, pa zašto da ga izdam?« ... Divnih li riječi!

Kršćani, sjetite se ovih riječi kad vam psovka navre na usne. Zašto biste vrijeđali Boga koji vam nije ništa nažao učinio? Sjetite se ovih riječi i onda kad vas obuzme želja za grijehom. Zašto biste vrijeđali Boga koji vam nije ništa nažao učinio?!

KAZIMIR POLJSKI
(1458—1484)

Sin kralja Kazimira IV i kraljice Elizabete odbija ženidbu, bira djevičanstvo!

Nikola Krajewski uhvatio je 1835. na svom krovu rodu. Pričvrstio joj na nogu prsten s natpisom: »Ova roda pripada Poljskoj«. Godinu dana kasnije doletjela je ta ista roda na njegov krov, ali je na drugoj nozi imala novi prsten s natpisom: »Indija vraća Poljskoj rodu!«

I mi smo na krštenju »prstenovani« s natpisom: »Pripadaš Bogu!« Međutim, taj se natpis grijehom često mijenja u: »Pripadaš vragu!« Sveti Kazimir nije nikada ovaj natpis uprljao ni mijenjao. Na krštenju je pripao Bogu. I do smrti nije mijenjao gospodara!

Dva su obilježja njegova života: siromasi i djevičanstvo.

Siromasi

Imao je uzornu majku, imao je vrsnog učitelja: kanonika Ivana Dlugoša. Oni su uz milost Božju razvili njegovu ljubav prema siromasima. Čudno, zar ne? U kućama bogataša ponekad bolje psi jedu nego siromasi. U Kazimirovoj kući nije bilo tako. Dijelio je velikodušno, pomagao sirotinju. Nazivali su ga »Ocem siromaha«.

Djevičanstvo

Kad mu je bilo 25 godina, teško je obolio. Liječnici su mu savjetovali ženidbu. Rekoše mu da će na taj način možda i ozdraviti. Kazimir je odbio, iako

ga je na to sva rodbina nagovarala. Rekao im je: Ja sam se pred Gospom zavjetovao da ću doživotno živjeti kao neženja.

Godinu dana se borio s bolešću, a onda je sa 26 godina života umro istrošen od sušice. Tijelo mu počiva u Vilni, u crkvi svetog Stanislava, pod Gospinim oltarom ... Stotinu dvadeset godina poslije njegove smrti otvoriše grob i nađoše njegovo tijelo sačuvano, neraspadnuto!

Isus je rekao da će »lakše deva kroz iglene uši nego bogataš u kraljevstvo nebesko« (Mt 19,24). To se odnosi na one koji poznaju samo svoja usta i svoj trbuh. Ali Kazimir je svoje bogatstvo dijelio sa najbjednijima. On je znao da je bogatstvo slično nožu: možeš ubiti čovjeka, a možeš narezati kruha i salame za siromaha. Istim nožem!

»Poslovna Zajednica za promet žitarica« objavila je 1978: Bačeno je u smeće stotinu i sedamdeset tisuća tona kruha! A za taj bačeni kruh bilo je potrebno zasijati i požnjeti devedeset tisuća hektara ...

Juan Arias u svojoj knjizi »Uvijek novi Krist« piše: »Ljubav nije isto što i blagostanje, jer bi Bog u Sjedinjenim Američkim Državama bio prisutniji nego u (gladnoj) Indiji. Ljubav nije isto što i seks, jer bi u tom slučaju Bog u Švedskoj bio nazočniji nego među sestrama koje njeguju gubavce!«

To je poruka svetog Kazimira: Ne prljajte sebe bludništvom, budite milostivi prema bijednicima!

Čisto srce i pune ruke darova za siromahe!

IVAN OD BOGA
(1495—1550)

Lutalac, vojnik, trgovac, osnivač nove »Družbe«.

Pauk je, pripovijeda Joergensen, spleo mrežu i zaboravio čemu služi ona nit što vodi uvis. Proglasio je tu nit suvišnom i prekinuo je. Tog trenutka se sve srušilo, jer je o toj niti visjela cijela mreža.

Bilo bi se to i Ivanu dogodilo da ga Bog nije izbavio, jer je lutanjem bio skoro zadnju nit s nebesima prekinuo.

Lutalac

Rodom je iz Portugala, a po naravi nemirni turist. Bilo mu je tek 9 godina, a on bez znanja roditelja ode u svijet. Služio kod nekog grofa, pa ostavio i to te se povojničio. Nije bio uzorna života. Osuđen je bio i na vješala, ali je pomilovan jer se dokazalo da je nevin. Protjeran je iz tabora. Ali on opet u vojnike, uđe u vojsku Karla V da se bori protiv Turaka. Kad je rat završio, vratio se u domovinu nakon 30 godina. Ali ni tu se nije smirio. Vratio se u Španjolsku, zaposlio se kao ovčar. Ne našavši mira ni tu, pobjegne prema Africi. Ali se zaustavi u Gibraltaru kod nekog prognanog i propalog plemića. Mislite da se i tu smirio? Ne! Vrati se u Granadu i tu otvori dućan. Prodavao je svete sličice, molitvenike. I ovdje je kraj njegovu lutanju. Smirio se, prema riječima sv. Augustina: »Nemirno je naše srce, Bože, dok ne otpočine u tebi«.

Bog mu reče: Stoj!

U Granadi se svake godine svečano svetkovao sveti Sebastijan. Tog dana je propovijedao glasoviti govornik iz Avile. Ivan je slušao njegov govor, ganuo

se do suza, istrčao izvan crkve i počeo glasno naricati. Ljudi su pomislili da je poludio, pa ga nalijepiše blatom i izudaraše batinama. A na kraju ga zatvore u ludnicu. Ali pušten je na slobodu jer su svi uvidjeli da Ivan nije lud. Naprotiv, postadoše mu najbolji suradnici. Ivan je kao nadničar zarađivao, štedio novac, sabirao kod ljudi, pa kupio kuću gdje će smjestiti bolesnike i siromahe. Jednom mu neki plemić pokloni 25 dukata, pa se navečer presvuče u siromaha i ode do Ivana te zaprosi milostinju. Ivan mu dade 25 dukata. Kad je to plemić vidio, vrati mu 25 dukata, dade mu još stotinu dukata i na kraju mu se otkrije.

Ivan je udario temelje novoj »Družbi milosrdne Braće« koja će se brinuti za bijednike. Evo za koga će se brinuti, neka nam on sam to rekne. U jednom svom pismu piše: »Primamo bolesnike svake vrste, hrome, kljaste, gubave, nijeme, umobolne, uzete, nepokretne, iznemogle starce i mnogo djece« (Časoslov).

Kolumbo je otkrio američko tlo 1492. Tri godine nakon toga rodio se Ivan koji će poslije svih lutanja otkriti rajska vrata i biti proglašen svetim (1690).

Proglasili su ga ludim, a on svetac! Vjerojatno će i vas neki proglasiti ludima, zaostalima, budalama. Podrugivat će vam se: »Zašto krštavaš dijete, što će ti pomoći ono malo vode! Čemu gubiš vrijeme po crkvama, zar će ti Bog dati mjesečnu plaću?« Nek vam se samo podsmjehuju! Bog vam se ne podsmjehuje. On je, kako veli sveti Pavao, s onim što je »ludo pred svijetom, posramio mudre« (1 Kor, 1,27).

19. ožujka

JOSIP
(Zaručnik Bl. Dj. Marije)

Siromašni tesar obogatio se u raju za sve nas!

Na uglu prometne ulice sjedio starac i pružao okrenuti šešir prema prolaznicima da mu ubace novac. Prošao neki dječačić, pa i on htio siromaha nagraditi. Pretresao sve džepove, ali ništa nije imao. Starac zagrli dječačića i suznih očiju reče: »Ti si mi ipak danas dao najdraži dar, iako mi nisi ništa dao!«

Sv. Josip je isto tako došao u Marijinu obitelj praznih džepova. Ali donio joj je svoje radišne ruke i svoje zlatno srce.

Evo me, Marijo!

Josip zna da je Marija obećala Bogu doživotno djevičanstvo. Kao i on! Otkuda sada to da je ona trudna? Bog mu je objasnio tajnu čudesnog začeća. Josip prihvaća Mariju. I na taj način je spašava od smrti. Po ondašnjem židovskom zakonu morala bi biti smaknuta. Tako su završavali preljubnici i ulične drolje. »Dovedite ih k vratima grada pa ih kamenjem zaspite, dok ne umru« (Pon. Zakon 22,24).

Teško bi bila Marija u ono doba mogla sucima dokazati božansko podrijetlo svog Djeteta. Josip kao zakoniti muž pokriva pred zakonom Isusa i Mariju ... Evo me, Marijo!

Evo me, Isuse!

Irud je poklao svu djecu od dvije godine naniže. Bojao se da će mu Isus, kad poraste, preoteti prijestolje. Kasnije je Isus u Pilatovu sudu opovrgao tu suludu misao Irudovu: »Moje kraljevstvo ne pripada ovom svijetu« (Iv 18,36).

Josip je po Božjem nadahnuću pobjegao sa Djetetom i Marijom u Egipat i tako izmakao Irudovu maču. I kad mu je Bog objavio da se vrati, krenuo je opet u domovinu: »Umrli su oni koji su htjeli ubiti Dijete« (Mt 2,20).

Bog je, kako piše Biblija, poslao kralju Ahazu dvije opomene, čak mu dopustio da »traži znak«. Ali je Ahaz odbio: »Ne, neću iskati znaka« (Iz 7,12). Josip je primio tri opomene: Uzmi Mariju za ženu, bježi u Egipat, vrati se iz Egipta! I sve je prihvatio.

Otkud Josipu tolika moć i zagovor? Bog mu se »revanšira« za sve što je pružio iz ljubavi Isusu i Mariji. Jednom je Isus rekao da neće proći bez nagrade ni čaša hladne vode što je pružimo žednome (Mt 10,42). Zar nije Josip pružio Mariji i Isusu više od čaše hladne vode?

Mi se molimo Josipu, on se obrati Bogu, a Bog punim rukama dijeli. Nama, ali iz zahvalnosti prema svetom Josipu!

Pepeljuga je, prema Grimmovoj priči, posadila na majčinu grobu ljeskovu grančicu. Majka joj se iz groba smilovala, pa je grančica izrasla u čudotvorno drvo. Sa ljeskove grane je po želji Pepeljuge padalo srebro i zlato:

»Milo drvce, tresi grane,
srebro, zlato prospi na me!«

Bog je zaista još raskošnije napunio Josipove ruke. Ne srebrom i zlatom, nego utjehama i pomoću.

Molite, dozivajte Josipa, padat će s neba pomoć i utjeha!

VINKO FERRER
(1350—1419)

Španjolac iz Valencije, dominikanac, izvrsni govornik. Proglašen svecem 36 godina nakon smrti.

Nad vratima japanskog hrama bila su u drvu izrezbarena tri majmuna. Prvi je šapom prekrio oči, drugi uši, treći usta. Zašto? U hramu se, vele Japanci, ne smije ništa zlo gledati, slušati, govoriti!

Misleći na ovo, pomislite i na neke naše slušatelje u crkvi koji bi rado začepili uši za vrijeme propovijedi. Zašto? Kažu da su im svećenici dosadni. Da li je kriv za dosadu samo svećenik?

On je govorio

Vinko je nastupao u Španjolskoj, Italiji, Francuskoj, Njemačkoj i Engleskoj. Posvuda su ga slušali bez dosade. Ne samo zato što je odlično govorio nego i zato što su njegovi slušatelji bili bolji vjernici od naših suvremenika! Vjerujete li vi da je on ponekad morao prekinuti govor zbog glasnog jecanja i plača svojih slušatelja! Toliko su bili ganuti te nisu mogli odoljeti plaču. A nije im govorio o zabavi, nije ih zanosio obećanjima. Najčešće je govorio o Božjem Sudu i o muci Isusovoj. A ipak su ga rado slušali. Kad bi on danas pred našim slušateljstvom to govorio, čini mi se da bi čuo iste prigovore, one što ih danas svećenici čuju: »Skrati malo, dosadan si!« Zašto je to tako? Danas su naši slušatelji opsjednuti novcem, turizmom, devizama, haljinama, vikendicama .... Bog, misle oni, za trenutak nije potreban!

Narod je prihvaćao

Trovrsni je bio plod njegovih riječi:

1. Poslije svojih govora sjeo bi u ispovjedaonicu, a narod ga je opkolio. Svi su se kajali, svi odlučivali mijenjati život.

2. Nekršćani su prihvaćali kršćanstvo: preko 200 tisuća krivovjeraca se obratilo, 25 tisuća Židova, 8 tisuća muslimana postaše kršćanima. Na njegovu riječ!

3. Po njegovu savjetu gradili su se samostani, bolnice, crkve.

Kroz dvadesetak godina izrekao je 20 tisuća propovijedi. Nije važan broj, važno je nešto drugo: slušači su prihvaćali njegovu riječ. A danas bi mu viknuli: »Skrati, melješ kao mlin!« ... Prijatelju, »melje« i profesor kroz cijelu godinu đaku istu stvar. I kad đak dobije »jedinicu« i izgubi godinu, tko je kriv? Profesor koji melje ili đak koji ne prihvaća samljeveno gradivo? »Melje« i zaručnik zaručnici isto, uvijek isto: »Volim te«. Ali se ona ne dosađuje, jer rado prima njegovu riječ. »Melje« i sunce svakog dana isto: izlazi-zalazi. Ali njive prihvaćaju njegovu »dosadu«, pa na njivama sve klija, niče, raste i dozrijeva!

Kad biste i vi prihvatili svećenikovu riječ, vjerojatno biste sebi šapnuli: »Pravo govoriš, moram i ja mijenjati svoj život!« Ali tu je čvor, tu je teškoća. Teško je mijenjati život, zbog toga su svećenici dosadni. »Pustite nas da živimo slobodno, ne dirajte nam u rane!« ... Zar nije tako? Lakše je plivati niz rijeku nego uz rijeku.

U govorima je potrebno dvoje: dobar propovjednik i pobožni vjernik!

Slušatelji svetog Vinka bijahu, kako saznajemo iz poslanice svetog Jakova, »ne samo slušaoci nego i izvršitelji riječi« (1,22).

JURAJ VITEZ
(† 303)

Hrabri vojnik iz Male Azije, još hrabriji kršćanin: sa 20 godina mučenik — svetac!

Oko njega se splelo mnogo priča. Što onda? I kroz priču nam narod kazuje istinu. Čuli ste, na primjer, ono o vragu i svetoj Marti? Netko joj za porugu dao komadićak drva od razlupane lađe i rekao joj da je to pravo drvo Isusova križa. Ona povjerovala, pa jednom to drvo pokaže vragu, a vrag prestrašen pobježe. I bježeći, reče: »Ne tjera me drvo od barke, nego vjera svete Marte«.

Važna je vjera, a priča nam zorno kazuje što je jaka vjera.

To je priča

Nastala je tek u XII stoljeću, a glasi: U nekom jezeru živio nesavladivi zmaj. Ljudi su mu iz straha svakog dana donosili po jednu djevojku za hranu. Došla na red i kraljeva kći. Ali tog dana dojaši na konju vitez Juraj, ode do kralja i postavi mu ove uvjete: Ako ti i tvoja obitelj prihvatite kršćansku vjeru, ja ću usmrtiti ovog zmaja. Kralj pristane. A Juraj samo jednim pogotkom koplja usmrti zmaja.

Ali ovo nije priča

Vitez Juraj je dvostruki pobjednik:

1. Bio je visoki časnik, član carske tjelesne straže. Kretao se u raskalašenom društvu. Ta je raskalašenost i dovela Rimsko Carstvo do rasula. Ali Juraj se nije puštao niz vodu. Evu je zmija prevarila (Post 3,13), ali Jurja nije uspjela zavesti. Tu je on svladao zmaja o kom govori sveti Ivan Evanđelist: »Izbačen je veliki Zmaj, stara zmija, koja se zove đavao — sotona« (Otkr 12,9).

Prva je pobjeda nad zmajem: svladati vraga, zlo, sačuvati se od grijeha!

2. Bio je na visokom položaju, imao je velike prihode. Ali nije zbog kruha i položaja zatajio svoju vjeru. Suprotstavio se Dioklecijanu i oštro mu prigovorio: »Dokle ćeš, care, bjesnjeti? Što su ti kršćani skrivili?« Car se razgnjevio, dao ga na mučenje, i na kraju mu mačem skinuše glavu. I ovdje je Juraj pobijedio: nije pogazio svoju vjeru. Car ga je smaknuo, ali je Juraj izašao junak!

Kako se neki naši vjernici izgovaraju! »Ne mogu ja u crkvu, jer mi položaj ne dopušta« ... »Ne mogu se crkveno vjenčati, to mi sada ne odgovara« ... »Ne šaljem djecu na vjersku pouku, jer su prezauzeta učenjem«!!

Ovakav me kukavičluk podsjeća na šalu o zecu i lovcu: Lovac se ispričavao kako nije mogao pogoditi zeca, jer je zec stalno bježao amo-tamo. »I kad sam ja zapucao amo, zec je već bio tamo.« Upravo tako lutaju neki kršćani u trci za položajem, za kruhom i udobnošću. Sve čine da im bude lijepo »amo«. A ne misle kako će im biti »tamo«, iznad ovog svijeta.

»Jedi, veli bogataš u Lukinu Evanđelju, pij i uživaj ... A Bog mu reče: luđače, još će se ove noći od tebe zatražiti duša« (12,20).

Tada će biti važno ne ono što si sakupio amo, nego ono što u duši nosiš tamo!

Svladati zmaja znači: ne dopustiti da te proguta grijeh! To je svetom Jurju uspjelo!

MARKO EVANĐELIST
(† 68)

Petrov učenik, pisac Evanđelja, mučenik!

Apostoli upitaše Isusa tko je u Božjem kraljevstvu najveći, a on im je prstom pokazao na jedno malo dijete (Mk 16,1—5). Mnogi sveti Oci tvrde da je to dijete bio sam Marko. Ako je to točno, Isusov ga je blagoslov već tada usmjerio prema svetosti, mučeništvu!

Markova kuća je »crkva«

Ne crkva današnjeg oblika. U prvo doba kršćani su se sastajali na molitvu i na liturgijsko slavlje u svojim domovima. Takva jedna prvobitna »crkva« bijaše kuća Markove majke. Ona je bila bogata, imala je veliku kuću, čak i kućnu pomoćnicu (...Dj Ap 12, 13) koja se zvala Rode. Kad je Petar čudesno izbavljen iz zatvora, pobjegao je u Markovu kuću (Dj Ap. 12,11—17). U Markovoj se kući, veli predaja, održala Zadnja Večera. Prva »misa« na ovom svijetu u njegovoj kući!

U toj kući je vjerojatno Petar Marka i krstio. Poučavao ga i sve mu o Isusu ispripovjedio, tako da je Marko mogao po Petrovu kazivanju napisati svoje Evanđelje. Petar je volio Marka, nazivao ga je svojim duhovnim sinom: »Moj sin Marko« (1 Petr 5,13). A Marko je Petra volio kao svog rođenog oca. Vidite, na primjer, u 14. poglavlju svog Evanđelja, opisujući Isusovu muku u 72 retka, spominje Petra 22 puta.

Egipat je njegov grob

Prema Petrovoj želji Marko je otputovao u Egipat. Zadržavao se najviše u Aleksandriji. Kršćanstvo se širilo, bilo je obraćenika, čak je novog biskupa po-

svetio u Aleksandriji. A onda je ostavio za neko vrijeme Aleksandriju i otputovao u Rim. Tamo je bio svjedokom mučeničke smrti Petra (64) i Pavla (67). Vratio se opet u Aleksandriju, gdje su ga dočekali poganski pobunjenici. Uhvatili su ga na Uskrs, na oltaru, za vrijeme mise. Vezali mu konop oko vrata pa ga vukli cijeli dan po gradskim ulicama. Navečer su ga bacili u zatvor, da se oni malko odmore. Sutradan su ga ponovno vukli kroz grad na konopu dok nije iskrvavljen izdahnuo ... Kršćani su ga dostojno pokopali. I na tom su mjestu kasnije podigli crkvu. A venecijanski trgovci su u IX stoljeću prenijeli njegovo tijelo u Veneciju, gdje i danas počiva pod glavnim oltarom u crkvi njemu posvećenoj!

Iz svega se vidi da ga je Isus izabrao za svog glasnika. Kad je bio malo dijete, Isus ga je prstom pokazao Apostolima kao uzorak skromnosti. Kad je bio mladić, slijedio je Isusa u Maslinskom vrtu. Tako mnogi misle. A znate zašto? Marko izvještava da su se u trenutku Isusova hapšenja svi razbjegli, a »neki ga je mladić, zamotan plahtom po golu tijelu, slijedio« (14,50—51). On to piše i tvrdi da su svi pobjegli. Prema tome, on je bio jedini koji nam je taj događaj mogao prenijeti ... A kad je izrastao u odrasla kršćanina, predao se sav Isusu: propovijedao, molio, trpio. I na kraju krvlju zapečatio svoju ljubav prema Kristu.

Predaja nam svjedoči da je izdišući uzdahnuo kao i Isus na križu: »U tvoje ruke, Oče, predajem svoj duh«!

Isus je izdahnuo prikovan čavlima, a Marko zadavljen konopom. I čavli i konop i sve strpljivo podnesene muke otvaraju nam nebo.

OZANA KOTORSKA
(1493—1566)

Pravoslavka, pastirica, redovnica. Proglašena blaženom 1927.

Budistička je vjera nastala oko 600 godina prije Krista, a muslimanska oko 500. poslije Krista. Od Raskola 1054. razviše se pravoslavci, a od 16. vijeka protestanti. I svi ovi svoje vjerovanje proglašuju ispravnim. A gdje je istina? Sakrila se u same četiri riječi što se nalaze u predsmrtnoj Isusovoj molitvi: »Da budu svi jedno!« (Iv 17, 12).

»Svi jedno?«

Drugi vatikanski sabor u Dekretu o ekumenizmu između ostalog ističe tri sredstva za ujedinjenje vjera:

1. Budite ponizni! A to znači: jedna i druga strana neka prizna grešku koja se rodila u razvikanim raspravama. Koncil veli: »Javili su se razdori ... ne bez krivnje na objim stranama« (UR 3).

2. Tražite istinu, a ne pobjedu! Svaka strana bi morala poznavati drugu stranu, »čuti i tuđe zvono«. Koncil veli: »Valja upoznati duh rastavljene braće« (UR9).

3. Molite, molite! Isus je u Maslinskom vrtu rekao: »Molite da ne padnete u napast« (Mk 14, 38). Mi smo premalo molili, zato smo pali u razdore, svađe. Koncil poručuje: »Zajedničke su prošnje djelotvorno sredstvo da se izmoli milost jedinstva« (UR 8).

Poruka Ozane

Četiri i pol stoljeća prije Drugog vatikanskog sabora siromašna pravoslavka živi prema gore spomenutim uputama Dekreta o ekumenizmu:

1. Ponizna je! Rodila se u siromašnoj kući, prihvatila je mirno to stanje kao i Isus u jaslicama. Čuvala je po crnogorskim planinama ovce i razgovarala u molitvi s Bogom: »Isuse dragi, reci mi, što želiš da ti učinim?« (Časoslov).

2. Tražila je istinu! Često je na paši uzdisala: »Tko će mi pokazati gdje je Bog?« I Bog joj je pokazao. Bilo joj je 14 godina kad je sišla u Kotor i namjestila se kao kućna pomoćnca kod plemićke obitelji Buchi. Tu je naučila čitati i pisati, proučila katolički katekizam, i sa 22 godine ušla u dominikanske trećoredice.

3. Molila je bez predaha. Provela zatvorena u čeliji 50 godina, živeći samo za Boga. Sve do svoje smrti.

Narod ju je za života smatrao sveticom. A i danas vjernici obilaze njezino tijelo koje se čuva u stolnoj crkvi u Kotoru.

Ispunila je tri ekumenska uvjeta: poniznost, istinoljubljivost i molitvu!

Riječ ekumenizam razvila se od grčke riječi oikeus, što znači: ukućanin! Ekumenski pokret ide za tim da svi jednog dana budemo u istoj Božjoj kući, Božji ukućani.

Što je najvažnije u tom poslu? Kazat će nam jedan san sv. Antuna Pustinjaka († 356): Vrag razapeo mreže na sve strane. I ljudi se hvatali poput muha u paukovoj mreži. Sv. Antun se pomoli Bogu da mu pokaže kako će izmaknuti vražjoj mreži. I Bog mu ovako savjetuje: Sagni se sve do zemlje, pa se provuci ispod mreže.

Treba se sagnuti, poniziti. S obje »zaraćene« strane, pa će čovjek čovjeku bratski stisnuti ruku.

KATARINA SIJENSKA
(1347—1380)

Najmlađe, dvadeset i četvrto dijete u obitelji Benincasa. Spisateljica, mistik, dobrotvorka, svetica!

Poslovica veli: »Reci ženi da je lijepa, pa će joj to vrag stoput na dan ponoviti!« Svagdano se dotjeruje, jer želi biti sve ljepša. Katarina iz Siene (Italija) bijaše lijepe vanjštine, ali je već od rana djetinjstva tražila nešto ljepše od kose, očiju i stasa.

Prema Bogu

Otac joj je bio mastilac, a majka veoma stroga domaćica. Morala je biti odrješita kraj dvadeset i četvoro svoje djece! Najviše joj je brige zadavala Katarina, najmlađa. Bila je radosne ćudi, ali se rado povlačila u samoću, da tamo nesmetano moli. Majka je neko vrijeme pomislila da joj dijete nije normalno. Tajna se otkrila kad joj je kćerka navršila 16 godina, pa odlućila ući u Treći Red sv. Dominika. Majka se suprotstavila jer je već pomišljala kako će sretno udati kćerku. Ali kćerka odreže svoju divnu kosu, da tako dokaže svoj naum. Mati otpusti svoju kuharicu, te kćerku natjera na sve kućne poslove, misleći da će je tako odvratiti od samostana. Ali kćerka je pobijedila. Bijela redovnica je počela okupljati oko sebe ljude svake dobi. Posjećivali su je: svećenici, redovnici, vojnici, trgovci, umjetnici, političari i pravnici. Pročulo se da umije »u dušu čitati«. Neki je iz poruge prozvaše »Fontebrandskom kraljicom«. Fontebranda je četvrt u kojoj je stanovala. A njezine pristaše također iz poruge nazvaše »Katarinovcima«. Ali njezina družina nije marila za podrugivanje, sebe su sami nazvali »Bella brigata«. Kasnije je Crkva tu

njezinu družinu proglasila »Mističkom školom«. Ona je s njima tražila samo Boga.

Prema ljudima

U srcu je nosila ljubav prema Crkvi i ljubav prema najbjednijima. Evo samo dva primjera iz njezina života:

— Pape su već 70 godina boravili u Avignonu (Francuska). A Rim ih je tražio zbog nemira. I tko će uspjeti? Katarina! Pošla je u Avignon sa 23 pratioca, među njima su bila i 4 svećenika. I unatoč porugama sa strane nekih visokih dama, vratila je Papu u Rim. Grgur XI se vratio 13. rujna 1376.

— Neka žena, imenom Andrea, bolovala od raka na prsima. Nitko joj nije htio povijati rane jer su zaudarale i jer je žena bila jezičava. Katarina je to prihvatila iz ljubavi prema Isusovim ranama. Kad bi završila povijanje, rane bi joj poljubila. A ta žena, nezahvalna i jezičava, okleveta Katarinu da se skita s nekim mladićem. Kasnije je to opovrgla i okajala. Ali Katarina nije odustala od svog posla, i dalje je njegovala bolesnicu. To je govor svetaca!

Na četvrtu korizmenu nedjelju 1375. dobila je na svom tijelu Isusove rane. Ali otkrili su ih tek tri godine kasnije, kad je umrla.

Živjela je samo 33 godine, ali u tim malim godinama, u 400 pisama što su do nas dospjela, kao i u svom »Dijalogu«, dokazala nam je da svatko može biti dobar ako se čvrsto drži Božje ruke.

U svom »Razgovoru o Providnosti« ona piše: »Ti si, vječno Trojstvo, poput dubokog mora, u kojem sve što više tražim sve to više nalazim; i sve što više nalazim, sve to više tražim«.

ATANAZIJE ALEKSANDRIJSKI
(295—373)

Biskup, pisac, branitelj Isusova božanstva!

Bio je veoma izobražen. Navodio je u spisima i govorima Euripidove drame, Pindarove pjesme, Homerovu Ilijadu i Odiseju, Platonova filozofska djela. I predavao je na katehetskoj školi u Aleksandriji. Borio se kao lav protiv Arija!

Arije smutljivac

Arije († 336), aleksandrijski svećenik, bijaše darovit govornik. Uspijevao je vještim riječima zavesti u zabludu mnoge vjernike. Naučavao je da Isus nije Bog, nego samo veoma savršen čovjek. I ta se zaraza širila naveliko. Nije ni čudo! Ako Krist nije Bog, možemo činiti što hoćemo, nitko nas neće pozvati na odgovornost. Jedi, pij i uživaj, jer Krist je, veli Arije, običan čovjek! Ovo krivovjerje se širilo i po Evropi. Za vrijeme seobe naroda prihvatiše ga Ostrogoti, Vizigoti, Vandali u Africi, Burgundi u Galiji, Langobardi u Italiji. A bilo je tog krivovjerja i po našim stranama, središte mu bijaše u današnjoj Srijemskoj Mitrovici.

Arijanci su bili proglasili da je sv. Antun Pustinjak njihov pristaša. Ali Antun je osobno došao u Aleksandriju i opozvao njihovu izjavu. Tom prilikom je upoznao i Atanazija.

Atanazije borac

Godine 325, na saboru u Niceji (Mala Azija) Arije je osuđen i prognan iz zemlje. Na tom sveopćem saboru bilo je oko 300 sudionika. Iz Zapada samo pet biskupa. Najvatreniji na tom saboru bijaše Atanazije. Borbu je nastavio i poslije sabora. Borio se protiv

arijanizma punih 50 godina! I nije mu bilo lako jer je uz arijanizam pristajao i car Konstncije, Konstantinov sin i nasljednik. Nije njemu bilo do Arijeve nauke, željeli su i on i mnogi državnici da smanje utjecaj katoličke Crkve koja je tada bila veoma moćna. Nadao se da će joj krivovjerjem umanjiti moć. Borba je bila žučljiva. Atanazije je bio pet puta prognan, i pet puta se vraćao. U prekidima proveo je 17 godina u izgnanstvu. A kad nije bio gonjen, često se morao skrivati u presušenim bunarima, grobovima. Ne zato da izbjegne mučeništvo, nego da se može i dalje boriti protiv arijanizma.

Borio se molitvom, pokorom, svetim životom i perom. Napisao je »O Utjelovljenoj Riječi«, »O Djevičanstvu«, »Protiv Arija«. Sve svoje moći upotrebio je da dokaže: Isus je pravi Bog i pravi čovjek.

Što bi danas Anastazije poduzeo u susretu s ateistima, koji ne niječu samo Krista nego i Boga Oca i Boga Duha?! Snebivao bi se kao što se i mi ne možemo načuditi. Čemu? Ljudi odbacuju Boga a prihvaćaju mjesto njega tisuću praznovjernih gluposti. Neka je revija objelodanila da je u SAD registrirano 300 tisuća gatalaca astrologa. U Parizu se 100 tisuća građana svakog dana dopisuje sa 6 tisuća gatalica. Zamislite »mudrosti«! Vele da nema Boga, a boje se crne mačke koja presiječe put. Vele da nema Boga, a vješaju konjsku potkovu na vrata svoje staje da im donese sreću.

Zar čovjek ne bi bio sretniji, veli Atanazije, kad bi zavolio Crkvu, to »Svetište u kom teče Isusova krv«.

... Kroz pariške ulice jednom projurio automobil, a na njemu je bio prilijepljen oglas: »Ako je tvoj Bog mrtav, uzmi moga, zove se Isus Krist!«... Uzmi ga, nećeš se prevariti kao Arije.

DUJE MUČENIK
(† 304)

Petrov učenik, solinski biskup, splitski miljenik!

Kralj otjerao kraljicu iz kuće. Dopustio joj ipak da uzme sa sobom što joj je najmilije. A ona, dok je kralj spavao, pažljivo ga smjesti u kočiju i ode svojoj kući. Kad se kralj probudio, htjede je ubiti. Ali ona umiljato reće: »Rekao si mi da uzmem što mi je najmilije!«

Pripovijeda se da je tako uzeo sa sobom Sv. Petar mladog kršćanina u Antiohiji i poveo ga u Rim.

Iz Antiohije

U tom gradu je neko vrijeme živio i djelovao sveti Petar Apostol. Krstio je Dujinu obitelj. I kad se vraćao u Rim, poveo je sa sobom Duju. Zaredio ga za svećenika, posvetio za biskupa i poslao ga u Dalmaciju, u Solin. Tu je revno biskupovao živeći svetački. Ali nepomirljivi protivnici kršćanstva izvedoše Duju pred gradskog nadstojnika i opužiše ga da radi protiv države. To je bila laž. Bio je širitelj kršćanstva, pa ga osudiše na smrt. Mačem mu odrubiše glavu 304, za vrijeme Dioklecijanove vladavine. Skupa s njim mučenički poginuše četiri vojnika: Telius, Antiochianus, Gaianus i Paulianus. Stari spisi svjedoče da je bilo 45 solinskih mučenika.

Do splitske katedrale

Priča o kralju i kraljici sliči legendi o prijenosu kostiju svetog Duje. Ivan Ravenjanin, splitski biskup, odlučio je prenijeti svetačke kosti u splitsku katedralu. Izvukoše sarkofag iz ruševina grobne bazilike u Solinu i htjedoše ga prenijeti. Ali ni najsnažniji

muškarci ga ne mogoše podignuti. Pozovu djecu, i nedužna ga djeca podigoše kao ptičje pero, te ga prenesoše u Split... To je priča. Ali ovo nije priča: Dr Cvito Fisković je istraživao 22. veljače 1958. oltar sv. Duje u splitskoj katedrali. Podigli su oltarnu ploču, podnožje oltara i nađoše sarkofag. A u tom sarkofagu drugi, manji sarkofag. I na ovom manjem natpis na latinskom jeziku, što u prijevodu glasi: »Ovdje počiva tijelo blaženog Duje, solinskog nadbiskupa, učenika svetog Petra Poglavara Apostola, preneseno iz Solina u Split od Ivana istoimene stolice nadstojnika«.

Nekome će možda pričica o djeci i prijenosu kostiju izazvati smiješak na usnama. Nemojte tako! Zar nam legende o svecima ne bi mogle biti divne melodije pod koje podmetnemo povijesni tekst?

Legende me podsjećaju na pile u jajetu. Evo zašto. Nekoliko dana prije nego pile ima izići iz jajeta, naraste mu na vrhu kljuna rožnati roščić kojim pile razbija olupinu. A kad iziđe iz jajeta, taj mu roščić ispadne. Suvišan mu je na slobodi ,a i smetao bi mu u kopanju po dvorištu.

Eto tako! Upravo tako neka nam zvuče dražesne priče o svecima. Pomoći će nam da se u pobožnosti zagrijemo. A kad se zagrijemo, prihvatimo se onoga što je bitno, a to je Božja slava. Znate i sami da ne štujemo svece radi svetaca. Ne! Preko njihova života iskazujemo Bogu čast, jer on je jedini dostojan poklona do crne zemlje.

LEOPOLD MANDIĆ
(1866—1942)

Ponizni kapucin, neumorni ispovjednik. Sitna stasa, a produžio se do neba: proglašen blaženim 2. V. 1976.

»Ja Mario Barungolo, star 30 godina«... Tako počinje svoj pismeni izvještaj o svom ozdravljenju. Umirao je u venecijanskoj bolnici od tifusa i srčanih smetnji. Poslao je sestru u Padovu do Oca Leopolda. Ali kad je tamo stigla, rekoše joj: »Umro je naš dragi Leopold upravo jutros«. Dotakoše njezinom maramicom mrtvo tijelo Leopoldovo. A ona s maramicom do brata. Položi maramicu na bolesnika, i on ozdravi!... Još nije bio pokopan, a čini čudesa!

Strpljiv svećenik

Proveo je život u brigama i neprilikama:

— Bio je preniska stasa, visok 135 centimetara Trpio je zbog toga, jer su se rugali s njim, a djeca su mu u kukuljicu ubacivala kamenčiće.

— Zamuckivao je u govoru. Trpio je i zbog toga, jer nije mogao ni propovijedati ni javno čitati. Teško je izgovarao posvetne riječi na misi, teško i odrješenje u ispovjedaonici.

— Često su ga obasipali čirevi, prištevi, upale zglobova, očiju!

— Punih 40 godina je sjedio strpljivo u ispovjedaonici i do deset sati dnevno. Tješio, opraštao, pridizao.

— Izjedao ga je neumoljivi rak na jednjaku. Teško je gutao i ono malo hrane što je uzimao. Od te je bolesti i umro 30. VII 1942.

Iskreni rodoljub

Rođen je u Herceg-Novom, službovao je u Zadru, Kopru, Rijeci, a najviše u Padovi, gdje je ostao

do smrti. Talijanska je policija od njega tražila da primi talijansko državljanstvo. Bilo je to 1917. godine. On je odbio. Zbog toga je morao u Južnu Italiju u zatočenje. Rekao im je: »Krv nije voda. Krv se ne može izdati«! Svoga rodoljublja nije gasio zato što je stalno želio natrag u domovinu, da radi na zbliženju pravoslavaca i katolika. Tu svoju želju pismeno je ostavio: »Zaklinjem se i prisegom potvrđujem...« Više od 40 godina prije Drugog vat. sabora Leopold polaže ekumensku zakletvu! Često je uzdisao: »Moje je srce tamo preko mora!«

Gospin štovatelj

Nazivao ju je »Blagoslovljenom Zaštitnicom«, Majka ga je kao dijete Gospi posvetila. On je cijelog života želio o Gospi napisati knjigu, kao o Suotkupiteljici. U svojoj sobici je imao njezinu sliku, trudio se da joj svaki dan donese svježe cvijeće. Misu je skoro uvijek služio na njezinu oltaru. Svaki je dan molio po više krunica i mali Gospin Časoslov. Umirao je izgovarajući riječi: »O blaga, o mila, o slatka Djevo Marijo!«

Umro je kad mu je bilo 76 godina. Čim je umro, čuli su se po ulicama glasovi: »Umro je svetac!« Dok je još bio na odru, prošlo je uz njegovo mrtvo tijelo 25 tisuća osoba.

U njegovoj sobici se nalazila »Knjiga želja«. Do 1971. bilo je ispunjeno 186 knjiga, a svaka knjiga ima tisuću stranica. Zamislite tu golemu biblioteku želja i zahvala!

Kad je Isus zaplakao nad mrtvim prijateljem Lazarom, Židovi su šaputali: »Gledaj, kako ga je ljubio!« (Iv 11, 36). Kad slušamo kolika čudesa Bog čini po zagovoru našeg zemljaka, zaista možemo i mi, ne šaptati, nego klicati: »Gledaj, kako ga Bog ljubi!«

MATIJA APOSTOL
(I st.)

U istoj službi: Juda izdajica, a Matija svetac!

U drami »Suđenje Isusu« od Diega Fabrija Juda okrivljuje i Ivana: »Zašto me nisi one večeri zaustavio? Isus ti je rekao da ću ga izdati, zašto nisi vikao: Stani Juda, što to radiš! Zašto nisi skočio prema vratima i zakrčio mi izlaz! Zašto nisi viknuo. Eno izdajice!«

Ali ne može se Juda opravdati. Na njegovu je mjestu kasnije Matija postao svecem. Mogao je i on, da je htio!

Matija — Isusov suvremenik

Oko Ivana Krstitelja su se okupljali brojni slušatelji. Među njima je bio i Matija. Mnogi su mislili da je Ivan obećani Mesija. Ali im je Ivan jasno odgovorio: »Ja nisam Krist« (Iv 1, 19). A sutradan poslije ove izjave ugledao je Isusa te javno rekao: »Evo Božjeg Jaganjca« (Iv 1, 29). Kad je Matija saznao za pravog Mesiju, krenuo je za njim. Pratio je posvuda Isusa, slušao njegove govore, motrio čudesa. Bio je suvremenik, bio je očevidac svega što je Isus govorio i učinio.

Službeno izabran!

Nakon Isusova uzlaska na nebo Petar je održao govor. U tom govoru je između ostalog naglasio da je broj Apostola okrnjen nakon što je Juda počinio samoubojstvo. Pomolili su se i kocku bacili za Justa i za Matiju. »Kocka je pala na Matiju« (Dj Ap 1, 22).

Preuzeo je novu službu. Nastupao je izvan Palestine, u Maloj Aziji, u Macedoniji, pa čak i među crncima u Africi. Pod starost se vratio u domovinu.

Tu je zatekao pobunu. Bio je i on žrtva. Pograbiše ga, odvedoše izvan grada te ga obasuše kamenjem. Iznemogao i krvlju obliven, podigao je ruke prema nebu i molio. Nekome je njegova molitva izazivala krv u srce, pa je pograbio sjekiru i Matiji skinuo glavu. Pao je mrtav na zemlju u trenutku kad se molitvom s Bogom razgovarao.

To je sve što o njemu znamo. A i to nam je velika pouka. Kakve li razlike između njega i Jude! Obojica su bili izabrani za svećeničku službu u apostolskom zboru. Juda je proigrao svoj položaj izdajom i samoubojstvom. A Matija se sav predao u službu Isusu i mučenički poginuo za svog Učitelja.

Svi mi koji smo kršteni izabrani smo od Isusa, primili smo nebesko građansko pravo. Nemojmo se u zlu ispričavati kao Juda u Diegovoj drami — da su nam drugi krivi za naše grijehe. Ne! I vama je Bog dao oči da gledate u nebesa, ruke da ih sklapate na molitvu. Dao vam je usta za molitvu, a ne za psovku. Noge da u crkvu idete. »Zašto, Ivane, nisi skočio prema vratima i zakrčio mi izlaz«, opravdava se Juda u Diegovoj drami. A zar nije imao pameti da uopće ne krene prema vratima, prema izdaji? Svi smo mi odrasli, odgovaramo sami za svoje zlo i za svoje dobro. U pitanju je da se pravilno odlučimo: za dobru, a ne za zlu stranu.

»Pala je kocka na Matiju«, pala je i na nas kad smo kršteni. Čuvajte se Judine izdaje, krenite Matijinim putem, putem dobrote.

BERNARDIN SIJENSKI
(1380—1444)

Franjevac, govornik, štovatelj imena Isusova.

Čuju se pokatkad prigovori da su svi životopisi svetaca isti: »Bio je pobožan, odricao se, bio strpljiv u nevoljama. Pa čemu onda svakog sveca pojedinačno opisivati?« Ne tako! Pogledajte, vi kažete: Ovo je ruža! A kolike li razlike od jedne do druge. Jedna je bijela kao krštenička haljinica, druga je žućkasta kao sunčeva zraka, treća crvena kao da je namočena u mučeničku krv! Isto tako se i sveci razlikuju. Svaki ima svoje obilježje, svoju boju. Pa i Bernardin!

Suvremeni govornik!

»Šutite, evo dolazi Bernardin«! Tako su šaputali njegovi školski drugovi jedan drugomu kad su međusobno nedolično govorili. Bernardin je od rana djetinjstva sačuvao svoj jezik čist radi propovijedanja na koje ga je Bog pozvao.

Bio je veoma suvremen u govorima. Obrađivao je probleme svog društva. A bilo ih je u njegovu kraju: političke razmirice, opasne igre, dvoboji, taština u odijevanju i ponašanju. On se svemu tome suprotstavio, tako da mu se Vojvoda iz Milana prijetio smrću.

Na daščicu je dao urezati Isusov monogram, tri slova: IHS, što znači: Isus Krist Spasitelj. Daščicu je pričvrstio na štapić, pa je podizao u zrak za vrijeme svojih govora, na ophodima. Savjetovao je i slušateljima da to isto upišu na karton i objese na vidno mjesto u svojim domovima.

Kažu da je zaista naslijedio velikog govornika sv. Vinka Ferrera, koji je umro 25 godina prije njega.

Rječnik biblijske teologije (Zagreb, 1969) na stranici 327. piše: »Ime u starih nije nipošto neka uobičajena oznaka. Ono je za njih izraz uloge«. Radi toga i ime Isusovo shvatimo kao jednu ulogu: ulogu ljubavi! U tom smislu Sv. Pavao veli da je njegovo ime »jedincato ,iznad svakog imena« (Filip 2, 9). Ova Isusova ljubav obavila je sav rad Bernardinov, tako te je izrastao u sveca. A to je i naš zadatak, jer i mi se u Njegovo ime krštavamo, ispovijedamo, vjenčavamo, molimo, umiremo. Opažate li da sve skupne i osobne molitve završavaju riječima »po Kristu Gospodinu našemu«.

Ovu ljubav prema imenu Isusovu ulio je Bernardin i u srce Ivana Kapistranina koji se križem u ruci borio pod Beogradom protiv Turaka (1456).

Bilo mu je tek šest godina i osta siroče u rodnom mjestu Massa Marittima, gdje mu je otac bio načelnikom. Prihvatile su ga u djetinjstvu pobožne tetke, a kao mladića primiše ga redovnici svetog Franje. Kod njih je, potaknut ljubavlju svog Utemeljitelja, obrzanim koracima uzlazio prema svetosti. A kako je to bilo, kazat će nam ovaj događaj. Holman Hut († 1879) završio svoju divnu sliku kojoj dadne ime »Isus kuca na vrata«. Na izložbi mu neki posjetilac prigovori da je zaboravio naslikati na vratima ručku. »Nisam zaboravio, odvrati slikar, vrata na koja Isus pokuca otvaraju se iznutra«.

Bernardin je u ranoj mladosti Isusu otvorio vrata iznutra, i nije nikada više Isusu dao prilike da iziđe. Vjerujete li vi to? Čim je umro, na njegovu su se grobu događala čudesa, pa ga je Papa Nikola V već šest godina poslije smrti proglasio svecem.

IVANA ORLEANSKA
(1412—1431)

Francuska seljanka iz Domremyja na čelu vojske. Završila na lomači!

Najmlađa kći zemljoradnika Jacquesa D'Arc u 13. godini života tvrdi da čuje »glasove s neba«: poruke sv. Mihaela, sv. Margarite i sv. Katarine. Glasovi joj savjetuju kako će osloboditi Francusku od engleskih osvajača.

Uspjeh

Bilo joj je tek 17 godina kad je sakupila družinu. Presvukla se u muško odijelo, izbila na čelo vojske. Krenuše, s njima je zastava na kojoj su ovi znakovi: simbol Boga Oca, ljiljan i natpis Isus—Marija. Pjevajući crkvenu pjesmu »O dođi, Stvorče Duše Svet«, udariše na grad Orleans. Zapovjednik ove čete bijaše Ivana Orleanska. I zaista, 30. travnja 1429. uđoše u Orleans. Već 8. svibnja Englezi uzmakoše. Opsada je skinuta. A ona je povela Karla VII u Reims na krunidbu. I za vrijeme obreda ona je držala njegovu zastavu.

Čudno, zaista čudno kako je jedna mlada djevojka mogla biti na čelu vojske! Još je čudnije kako nju vojnički život nije uprljao. U muškom društvu, a osta posve čista! Svi poznavači njezina života ističu: To je postigla molitvom i čestom pričešću.

Lomača

Nemiri su se ipak nastavili i prijatelji engleskog. a neprijatelji francuskog kralja predadoše je u ruke Englezima. A ovi bi je smjesta smaknuli da ih nije zaustavilo kavalirstvo: Kako će se pred poviješću oprav-

dati ako ubiju djevojku samo zato što ih je u ratu pobijedila! Trebalo je izmisliti druge razloge. I pronašli su ih, poslužiše se golim izmišljotinama: predadoše je sudu optužujući je kao krivovjerku, vješticu. Trideset i sedam sudaca ju je sudilo, pred svima je dokazala da je u vjeri čista kao anđeo, ali zloba je pobijedila. Na trgu u Rouenu pripremiše lomaču. Trenutak prije smrti zatražila je križ. A vojnici iz poruge unakrstiše dva drveta što su ih uzeli iz pripremljene lomače pa joj pruže smijući se. Bace je na lomaču. U vatri je čvrsto držala to »izrugano« raspelo, i s njim nestajala u plamenu.

Vojnici su pokupili pepeo i bacili u rijeku Seinu iz straha da njezini štovatelji to ne pokupe kao svetinju. A vojnik koji je do kraja morao čuvati lomaču, uzviknuo je: »Spalili smo sveticu!«

Nije prošlo ni 20 godina poslije ovog zločina, a kralj pokrene prvi sudski proces, pa drugi, pa opet treći. I utvrdiše na temelju dokumenata da je Ivana spaljena nedužna. Svetica, mučenica!

Bilo joj je tek 19 godina kad se na lomači pretvorila u pepeo. Njezin pepeo me podsjeća na golemi Kristov kip što ga u znak mira podigoše na granici između Argentine i Chilea. Ovaj je kip saliven od topova koji su bili upotrebljeni s obje strane.

Kad ovo kažem, želio bih s vama izreći glasnu molitvu: O, kad bi ovaj kip sa svim kostima dosadašnjih mučenika mogao tako viknuti, da ga sav svijet čuje: Ušutkajte osvetničke topove, odbacite osvajačke mitraljeze, pogasite nepravedne lomače!

Engleski je vojnik nad pepelom viknuo: »Spalili smo sveticu!« Koliko nedužnih zatvaramo u grobove, a sve na račun samovolje i osvete!

1. lipnja

JUSTIN MUČENIK
(† 165)

Rođen u Flavia Neapolisu (Jordanija) kao poganin, a poginuo kao kršćanin!

»Vjera se protivi znanosti, vele neki mudrijaši. Jednog će dana nauka izbrisati vjeru«. A zašto mnogi vrhunski učenjaci čvrsto vjeruju u Boga? Narodna poslovica to objašnjuje: »Zeleno klasje drži visoko glavu, a zrelo klasje zagiba glavu«. Justin je sagnuo glavu pred Kristom tek onda kad je bio na vrhuncu školovanja. Prošao je kroz trovrsnu školu, ali je sve škole nadmašio.

U poganskoj školi

Izabrao je tri učitelja, tri ondašnja filozofska smjera. Sve ih u tančine proučio. Tražio je životnu istinu.

— Prvi mu je učitelj bio peripatetik, sljedbenik škole Aristotelove († 322. prije Krista). Tu je Justin upoznao logiku, fiziku, metafiziku, zoologiju, meteorologiju, poetiku itd. Ali tražio je nešto drugo.

— Drugi mu je učitelj bio stoik, pristaša škole koju je tri stoljeća prije Krista osnovao Zenon iz Cipra. Ovi su prirodu tumačili materijalistički, isticali prednost razuma nad osjećajima. Ali se ni u toj školi Justin nije smirio.

— Treći mu je učitelj bio pitagorevac, sljedbenik Pitagore s otoka Samosa, koji je umro 496. prije Krista. Njegova je škola tražila veliku strogost u življenju. Ali Justin je tražio još više!

Četvrti mu je učitelj bio neki starac u Efezu. Nije ga nimalo poučavao. Samo mu je pružio u ruke Sveto pismo. I ova je knjiga Justina obratila. Pokrstio se i bio uzoran kršćanin.

Ubijen u Rimu

Zadržao je svoj filozofski plašt, prešao u Rim i tu osnovao svoju školu. Kršćansku školu! Pisao je, raspravljao je, uzimao u obranu kršćanstvo koje je tada bilo progonjeno za vladavine Marka Aurelija. Jednom je razvio javnu raspravu sa predstavnikom ciničke filozofije, sa čuvenim Krescencijem. U toj ga je raspravi potpuno porazio mudrim dokazima. A ovaj ga iz zavisti krivo optuži gradskom načelniku Juniju Rustiku. I zloba je pobijedila. Justinu odrubiše glavu. Poginuo je braneći Isusa i Evanđelje.

Od Justina su nam sačuvane dvije »Apologije« i »Dijalog s Trifunom«. U ovim trima djelima dokazuje da kršćani nisu ateisti, ni ubojice, nego mirni građani. Prema tome, rimska ih vlast ubija nedužne.

Branio je kršćanstvo uzornim životom, riječju i perom. Iz svog vlastitog iskustva je dokazivao da je kršćanstvo ljepše i uzvišenije od svih filozofija. On je prošao kroz tri škole, a smirio se tek onda kad mu je efeški starac u ruke pružio Evanđelje. To je priznao na sudu. Rustik ga je upitao kojoj sljedbi pripada. A Justin je odgovorio: »Sve sam nauke pokušao proučiti, a na kraju sam prihvatio kršćanske istine!«.

To je poruka našem stoljeću tehnike, razvikane nauke, elektronike: U grobu vam neće pomoći doktorati i učene diplome. U toj će vas jami spasiti samo Isusovo Evanđelje.

BARNABA APOSTOL
(1. st)

Židov sa Cipra. Kršćanin i misionar u Maloj Aziji. Stric sv. Marka. Prevalio s Pavlom 2500 km.

Sunce reče ptici: Leti hitro u pustinju i pjevaj! Ona ga poslušala, i od njezina pjeva pustinja zazelenjela, potekla voda, izrasla stabla (M. Barbarić). Isto tako pohitiše Barnaba i Pavao među pogane, i poganska se zemlja pretvori u kršćansku.

Darovao se!

Dok su bili na molitvi, Duh Sveti reče: »Odvojite mi Barnabu i Pavla za djelo, za koje sam ih odredio« (Dj Ap 13,3). I kako su ga odovojili? U ono doba mnogi su vjernici prodavali svoja imanja i novac davali Apostolima. Iz ove se »banke« dijelilo najpotrebnijima. Barnaba je prodao svoju njivu na Cipru i dobiveni novac predao u zajedničku blagajnu (Dj Ap 4,32—36). To isto je učinio i Ananija. Ali je jedan dio utajio za sebe, pa je Bog njega i njegovu ženu Safiru udario iznenadnom smrću pred prisutnim narodom (5,1—10). Oni su kažnjeni, a Barnaba je nagrađen: postao je Isusov misionar među poganima, u Maloj Aziji.

S Pavlom

Pavao je doživio neugodnih neprilika nakon svog obraćenja. Narod mu nije vjerovao, a nisu isprva ni Apostoli vjerovali u njegovu iskrenost. Do jučer je progonio kršćane, a sada propovijeda Krista (Dj Ap 9,21). Tada se javio Barnaba, uzeo je u obranu Pavla i potanko im objasnio kako ga je Bog čudom obratio i izabrao za svog misionara... »Te svetog Pavla uvede u apostolski posao« (Časoslov).

Četiri godine kasnije Barnaba je poslan u Antiohiju, u grad koji će biti vjersko središte kršćana na Istoku. On ode u Tarz i dovede Pavla, da mu pomogne u širenju Evanđelja. Obojica su tako zanosno o Kristu govorili da ih je slušateljstvo proglasilo bogovima. Barnabu nazvaše Zeusom, grčkim mitološkim božanstvom koje boravi na Olimpu, planini visokoj 2918 metara. A Pavla proglasiše Hermesom, božanstvom koje prema njihovu vjerovanju u Podzemlju prevozi duše pokojnika. Ali se i Barnaba i Pavao suprotstaviše ovom krivovjerju: »Ljudi, što to činite?« Mi vam propovijedamo pravog i jedinog Boga koji je stvorio nebo i zemlju (Dj Ap 14,15).

To je bio jedini njihov cilj: uvjeriti pogane kako nema više bogova. Samo je jedan Bog, a tri su Božanske Osobe.

Barnaba je 56. godine još bio živ. Pavao ga u pismu spominje (1 Kor 9,6). Šest godina kasnije Pavao traži Marka da mu dođe pomagati u misionarstvu (2 Tim 4,14). Iz toga bi se moglo zaključiti da je Barnaba, njegov suradnik, već bio mrtav. Kako je završio? Najvjerojatnije je istina što nam je dostavila predaja: Vratio se u svoj zavičaj, na Cipar, i tu su ga protivnici kršćanstva ubili kamenjem.

Njegovo nas umiranje podsjeća na dvije dražesne ptice iz pradavne priče. Krstokljun omorikaš doletio na križ da Isusu iščupa čavle, ali nije uspio. Zbog toga mu se kljun onako savinuo. Doletjela i grmuša da Isusu istrgne trnovu krunu s glave, ali nije uspjela, pa joj se zato perje pod vratom od krvi Isusove zacrvenilo.

Eto, tako se Barnaba savijao pod udarcima kamenja, tako je sav pocrvenio, obliven mučeničkom krvlju.... Ovakva krv natapa našu zemlju, zato je ona plodna.

ANTUN PADOVANSKI
(1195—1231)

Portugalac, a nazvan Padovanski. Milostivošću osvojio svijet!

»Moj sveti Antune, daj mi ovo, daj mi ono!« Kad vas usliši, nastavljate živjeti kako vam je lakše. A ipak svetac nije »samoposluga« koja čeka popis vaših želja. Antun je u jednom svom govoru poručio svima koja je glavna uloga molitelja: »Svoj život moramo mjeriti i ocjenjivati prema životu svetaca!«

On otkrio franjevce

Završio je studije kod augustinaca s odličnim uspjehom, postao svećenikom i iznenada odluči ući u Red svetog Franje. Zašto? Pet franjevaca misionara ubiše u Africi. Pogreb im je bio u Coimbri. Antun se na tom pogrebu gane i odluči ih nadomjestiti kao misionar i kao mučenik. Uđe u Red Male Braće i otplovi za Maroko. Ali ga tamo bolest obori u krevet. Morao se vratiti u domovinu. Na povratku silovita oluja skrene lađu na Siciliju. I tako se on prihvati Italije, gdje je ostao do smrti.

Oni otkriše talenat

Smjestiše ga u gostinjac, ali nisu se suviše divili njegovu dolasku. Bolesnik! Međutim, u Forliju bilo svećeničko ređenje, a glavni propovjednik nije došao. Nitko se nije usudio bez priprave na toj svečanosti govoriti. Provincijal naredi Antunu da zamjeni propovjednika. Nastupio je, govorio odmjereno, uvjerljivo. Tko li je taj? Otkriše u toj prigodi veliki talenat. I od tog dana dodijeljene su mu Italija i Francuska. Sve je to bila jedna golema crkva u kojoj je odjekivao glas darovitog i svetog mladog franjevca. Crkve nisu

mogle primiti toliko svijeta koliko ih je htjelo ući. Zbog toga su se sastajali pod vedrim nebom, gdje ga je slušalo i do 40 tisuća osoba. Kad je on u nekom gradu nastupao, zatvarali su se dućani, obustavljale javne rasprave. Svi su ga željeli čuti. Gradske vlasti su više puta bile u neprilici s opskrbom hrane kod takve navale ljudi. A noću su ljudi bakljama prolazili kroz grad, najavljujući njegov sutrašnji nastup.

Kakav kontrast!

Slikari ga često prikazuju kao sladunjavu djevojku, a ipak je on bio hrabri vitez! Nazvan je Padovancem, a on je Portugalac. Otac mu je bio vitez na dvoru kralja Alfonsa II, dakle aristokratskog podrijetla, a on se ipak predao u službu bijednima, siromasima. Htio je biti svima »kruh sv. Ante«. Bio je učen, profesor, nazvan »čekićem krivovjeraca«, a ipak se spustio do neukih, otuđenih. Uvijek velik, a ponizan!

Živio je samo 36 godina. Umirući od vodene bolesti, pjevušio je Gospinu pjesmu» O slavo bijelih djevica«. Čim je izdahnuo, djeca su na ulicama izvikivala: »Umro je svetac«. Siromasi su uzdisali: »Umro nam je prijatelj«. Bolesnici su jadikovali: »Umro je naš liječnik«. I za života i odmah nakon smrti obasipao je svoje štovatelje čudesima. Crkva nije mogla odoljeti, pa ga je godinu dana nakon smrti Papa Grgur IX proglasio svecem.

»Riječ je živa kad život govori, rekao je jednom sv. Antun. Neka onda djela progovore!«... To je poruka njegova života, njegovih čudesa: Jesi li kršćanin? Dokaži životom!

VID MUČENIK

(† 300)

Sicilijanac iz nekadašnje utvrde Lilybaeum. Danas se to mjesto zove Marsala.

Netko je rekao: »Ne možeš znati da li je neboder ravan ili kriv, dok se ne izgradi do osmog ili desetog kata«. Isto je tako u odgoju: u odrasloj se dobi osjećaju grijesi roditeljskog odgoja. Vid mučenik je dokazao da je već u ranoj dobi rastao ravno.

Majka gradila

Bila je potajna kršćanka. I sina Vida je krstila bez očeva znanja. Bojala se muža. Bio je senator i uvjereni poganin. U kršćanskom odgoju sina pomagala joj je njezina kućna pomoćnica Krescencija. Bio joj je pri ruci i kućni učitelj Modest. I Krescencija i Modest bijahu potajni kršćani. Bilo je to vrijeme progona. Biti kršćanin značilo je svakog trenutka izložiti život. Ali Faustina, Vidova majka, bijaše spremna i život dati za vjeru.

Otac razgrađivao

Pripovjedalo se i ovo: Vid se u vrtu igrao, a otac mu opazio na vratu o lančiću neki kršćanski znak. Razgnjevio se, zgrabio lančić, pokidao i okrutno sina istukao. A potom ga odveo kući, pa pred njim izgrdio majku: »Ti si mi sina otrovala tom svojom novom vjerom! Odlazi mi iz kuće i više se ne vraćaj!« Pozvao je poganskog učitelja Porfirija da mu sina u vjeri preodgoji. Ali nije uspio. I zamislite, uzme svog dvanaestogodišnjeg sina i preda ga državnom sudu kao kršćanina. Htio ga je samo zastrašiti, kako bi ga na-

tjerao da se vrati poganskim bogovima. Međutim, sina mu na sudu junački bičevaše, tako da ga je otac hidro odveo kući na liječenje.

Vid je napustio Siciliju. I zbog sve jačih progona kršćana i zbog nasrtljivosti svog oca. S njim ode i kućna pomoćnica i učitelj. U južnoj su Italiji sve troje javno propovijedali Isusovo Evanđelje. Tu je, veli predaja, Vid susreo svoju prognanu majku. U Rimu je teško bio obolio sin cara Dioklecijana. Bio je pozvan Vid i ozdravio careva sina. Ali tom prilikom je car tražio od Vida, od Krescencije i od Modeste da se vrate državnoj vjeri. Oni su to hrabro odbili. I car ih je po već utvrđenom rimskom i carskom »pravilniku« predao mučiteljima. Za vrijeme tih mučenja mučenički su izdahnuli. Vidu je bilo tada tek 16 ili 17 godina.

Ne čini li vam se da se ta obiteljska povijest uvijek ponavlja? Neki roditelji ne mare za vjerski odgoj svoje djece ispričavajući se ovako: »Moj velečasni, ne šaljem dijete na vjersku pouku jer mi je u pitanju služba«. A neki opet vele ovako: »Dijete mi je preopterećeno školskim gradivom, pa ga ne mogu još i katekizmom natovariti!«... A znate li da će ono što ne učinite vi učiniti ulica? Sv. Vid je već u ranom djetinjstvu rastao po »visku«, ravno, uspravno, prema nebu. I vi pripazite da vam dijete ne izraste u »krivi neboder«. Tada će biti prekasno ispravljati zgradu koja se nagnula.

Drugi vatikanski sabor je u »Deklaraciji o kršćanskom odgoju« poručio svim roditeljima: »Treba odgajati djecu u vjeri već od najranije dobi« (GE, 3).

Birajte: krivi ili ravni neboder!

21. lipnja

ALOJZIJE GONZAGA
(1568—1591)

Rođen u obitelji kastelonskih grofova (kod Mantove u Italiji). Isusovac.

Brodovi »Santa Maria«, »Niña« i »Pinta« dovedoše Kolumba do američke obale. Ali nije znao kamo plovi, nije znao gdje se nalazi kad je dotaknuo američko tlo. Naprotiv, Alojzije je točno znao kamo ide: prema Bogu. Znao je na smrti gdje se nalazi: na vratima raja.

Ljubio je Boga

Otac mu je bio grof, velikaš. Često ga je vodio u visoko društvo, u vojničke tabore, kako bi sina izrana odgojio za viteza. Ali je Alojzije već u sedamnaestoj godini života ugledao svoj pravi put: Hoću u Družbu Isusovaca! Za taj korak je sebi pronašao dva razloga. Prvo: Želio je izbjeći raskoš i sjaj obiteljskog dvora, da nađe sreću u oskudnoj ekonomiji zavjeta siromaštva. Drugo: U obiteljskoj su mu kući već spremali veze s kraljevskim kućama, a on je želio nezapažen živjeti u strogom isusovačkom samostanu. Otac se nije s time slagao. Ali se Alojzije odreče kao stariji sin nasljednog prava u korist svog mlađeg brata Rudolfa te u Rimu uđe u isusovački samostan. Nije se odrekao svog nasljednog prava poput Ezava u Bibliji, koji je došao gladan iz polja pa nepromišljeno i pod zakletvom prodao svom bratu »prvorodstvo« za komad kruha i tanjur juhe »od sočivice« (Post 25, 34). Ne! Alojzije je trijezno i dragovoljno predao nasljedstvo ne za »tanjur sočivice«, nego za cijelo nebo. Zašto? Ljubio je Boga više od svega.

Od godine 1347. do 1350. usmrtila je kuga u Evropi dvadeset i pet milijuna osoba. U same tri godine! Nešto više od dvije stotine godina kasnije, to jest 1591, pojavila se kuga u Rimu. Otvarala je grobove, zavijala u crninu preživjele. U tim opasnim i crnim danima Alojzije se pokazao pravi junak. Po dozvoli svojih starješina preuzima brigu za bolesnike. Jednog je dana čak na svojim ramenima prenosio kužnog bolesnika u bolnicu. I čini se da se upravo tada zarazio kugom. Obolio, trpio i podlegao. Danas nam njegova požrtvovnost doziva u pamet velikodušni rad naših misionara u Indiji, posebno rad Alojzijeva subrata po pripadnosti Oca Ante Gabrića i naše zemljakinje Majke Terezije. Pokopan je svetac Alojzije Gonzaga kad su mu bile tek 23 godine, 3 mjeseca i 12 dana... Bolesnici su izgubili dobročinitelja, isusovci vjerojatno svog budućeg generala, daleke zemlje svog misionara (gorio je od želje za misijama!). A Crkva je dobila divnog mladog sveca, zaštitnika školske mladeži (proglašen svecem 1720, a pokroviteljem mladeži 1729).

Sv. Balarmin (Robert) bio je njegov ispovjednik. Stajao je uz njegov krevet dok je umirao, pa je nakon izdahnuća izjavio: »Alojzije nije nikada počinio teški grijeh.«

Iz plemićke i bogate kuće, a odriče se svega Bogu za ljubav. Kako je to uzvišeno! A zamislite koliki se s braćom ili rođacima danas ganjaju po sudu zbog komadića zemlje ili jedne sobe u obiteljskoj kući. Tako mlad, a umire bez i jednog grijeha na duši. A koliko njegovih vršnjaka od jutra do mraka juri za udobnošću, zabavom, pa makar to bilo i kroz košaru grijeha.

Živio je samo šest godina u samostanu. I to je bilo dostatno da dobije ključ rajskih vratiju. Stigao je do Božjih obala, kako je i želio. Tako je jednom majci pisao: »Moli, majko, dok ne stignem do obale gdje su sve moje nade!«

IVAN KRSTITELJ
(† oko 30)

»Što će biti ovo dijete?« (Lk 1,66). »Nije ustao veći« od njega (Mt 11,11).

Na tri načina možeš biti velik, glasovit: U svojim mislima, po svom osobnom sudu. To uglavnom završava u oholosti. — Po tuđem mišljenju. A i to je počesto plod lažnog laskanja. — Po Božjem rasuđivanju. Takav je sud neprevarljiv...

Evo Mesije!

Tako je klicao sin Zakarije i Elizabete u pustinji, jugozapadno od Jeruzalema. Obukao se u devinu kožu, hranio se divljim mesom i skakavcima. Ne čudite se, ti su skakavci poveći, pržene ih je jela sirotinja u ono doba. A zašto bi bili gadljiviji od naših školjki, puževa i žaba!

Svetačkim životom, strogom pokorom i vatrenim govorima okupljao je oko sebe narod. A svoje je sljedbenike privodio obraćenju na dva načina: javnim ispovijedanjem svojih grijeha i krštenjem u vodi. Uronjavanjem, a ne kako ga neki umjetnici od 14. stoljeća prikazuju sa školjkicom u ruci, kao da lijeva vodu!

Sve to u vidu jednog cilja: pripraviti teren Mesiji koji dolazi. Zbog toga je i nazvan: Njegov Preteča.

Kad je upoznao Mesiju po Božjem nadahnuću, hrabro ga je pokazao prisutnom narodu, viknuvši: »Evo Božjeg Jaganjca koji oduzima grijehe svijeta« (Iv 1, 29).

Evo i mog života!

Herod Antipa, koga je Isus nazvao »lisicom« (Lk 13, 32), bacio je Krstitelja u tamnicu Makeront, blizu

Mrtvog mora. Učinio je to po narudžbi svoje nezakonite žene koju je preoteo svom bratu Filipu. »Nije ti dopušteno, prigovarao mu je Krstitelj, imati ženu svog brata« (Mk 6, 18). Te su riječi proždirale savjest preljubničke žene, pa je iskoristila priliku kad je u Makerontu na kraljevoj rođendanskoj gozbi njezina kći Salome plesom osvojila kralja i uzvanike. Kralj joj je ponudio nagradu, a majka je nagovori da zatraži Ivanovu glavu. I tako je, kako veli sv. Ambroz, »Prorok platio plesačicu«. I njezin osvetni bijes još nije sasvim splasnuo. Učinila je ono što je učinila Fulvija, žena Marka-Antonija, Ciceronovoj glavi. Uzela bodež i probila jezik svetog Ivana, nadajući se da će zauvijek ušutkati svoju savjest. Ali, veli narod, »čini zlo i zlu se nadaj«. Tako se i dogodilo. Kaligula († 41), rimski car, svrgnu Heroda i progna ga iz domovine, tamo negdje u Lugdunum (današnji Lion u Francuskoj). Za njim je pošla njegova ukradena žena s kćerkom Salomom. Tamo su iz povijesti nestali. A legenda sredovječna pripovjeda da se Salome klizala na smrznutoj rijeci, led napuknuo, ona utonula, te joj led stisnuo vrat i udavio je. Tog se trenutka vjerojatno sjetila Ivanove glave na pladnju...

Ivan Krstitelj je jednom rekao o Isusu: »On mora rasti, a ja se umanjivati« (Iv 3, 30). I zaista, umanjio se: Herod ga je smanjio za glavu. Ali ga je Isus zato produžio do neba, nazvavši ga najvećim između rođenih od žene (Mt 11, 11).

Ta se okrutna povijest kroz stoljeća ponavlja: dva se suparnika u krčmi obračunavaju nožem, u susjedstvu sjekirom, na bojnom polju bombama. Ali tu još nije izrečena zadnja riječ. Čut ćemo je tek poslije svoje smrti. Božje mišljenje o nama je najmjerodavnije.

PETAR APOSTOL
(† 64)

Rođen desetak godina prije Isusa. Ribar, prvi Papa, mučenik.

Zaista je šaljivo kako nekome ime ne odgovara njegovom životu. Zove se Srećko, a nesretan je. Zdravka, a stalno bolesna. Ime mu je Veseljko, a lako zaplače. Zove se Anđelka, a opasna kao zmija ljutica. A Petar? I njegovo je ime puno kontrasta.

Slabost

Evo samo tri primjera njegove brzopletosti, naglosti.

— Upitao je Isusa u dobroj namjeri, koliko puta moramo drugomu oprostiti uvredu. A u trenutku Isusova hapšenja ne čeka Isusov odgovor, već mačem udara i odsiječe desno uho Malku (Iv 18, 10).

— Isus pere noge svojim učenicima, da ih potakne na bratsko služenje. Petar se suprotstavio: »Nećeš ti meni nikada prati noge« (Iv 13, 8). A potom: »Ne samo noge nego i ruke i glavu!« (r. 9).

— Isus proriče apostolima kako će se u trenutku njegova hapšenja svi razbjeći: »Svi ćete se pokolebati« (Mk 14, 27). Petar se junački isprsio: »Ako se svi pokolebaju, ja neću«. A u Pilatovu dvoru, od straha da ne izgubi glavu, tri puta uzastopice laže da Isusa nije nikada vidio. Prvoj sluškinji: »Ne znam što govoriš!« Pa opet drugoj koja ga upitala za Isusa: »Ne znam što govoriš!« Pa opet pod zakletvom prisutnima: »Ne poznam toga čovjeka« (Mt 26, 69). Ali kako se naglo utopio, tako se na Isusov pogled naglo obratio: »Iziđe van i gorko zaplaka«.

Petar je bio sličan utopljeniku koji je pao u more a ne zna plivati. Lupeta nogama, rukama, viče, hvata se svake daščice na površini. Ali ni u jednom trenutku nije upao u zloću, jer jedno je slabost, a drugo zloća. U njegovoj slabosti bilo je i hrabrosti koja je izvirala iz beskrajne ljubavi prema Isusu:

— Isus je »provodio anketu« među učenicima, što o njemu govore ljudi. I oni mu nabrojiše mišljenja: ti si Ivan Krstitelj, Ilija, prorok. A jedini se Petar uspravio i javno priznao Isusu božanstvo: »Ti si Krist, Sin Boga živoga« (Mt 16, 16).

— Isus obećava svoje tijelo za jelo, a svoju krv za piće. Mnogi ga sljedbenici zbog toga ostaviše. Vjerojatno su mislili da ih želi naviknuti na ljudožderstvo. I tada Petar ustaje, u ime svih koji ostaše izjavljuje privrženost: »Kome da idemo, ti imaš riječi vječnog života« (Iv 6, 68).

— Tri puta je sramotno lagao da ne pozna Isusa. Ali je tri puta junački priznao Isusu da ga voli više od drugih (Iv 21, 15—17). Kad ga je treći put zatajio, zaplakao je od tuge i žalosti. A kad mu je treći put priznao ljubav, zaplakao je od radosti, »ražalosti se Petar« (Iv 21, 17).

Isus je vjerojatno zavolio ovu Petrovu slabost pod kojom se krila neslomiva hrabrost. To ga je možda potaklo da ga imenuje prvim Papom na ovoj Zemlji. Predao mu je »ključeve« (Mt 16, 19), predao mu je stado, Crkvu: »Pasi ovce moje« (Iv 21, 17). A Petar je to prihvatio uz cijenu svog života. To je i dokazao pod Neronom, kad je obješen na križ, naglavice! »Raširit ćeš ruke« (Iv 21, 18), prorekao mu je Isus.

U jednoj američkoj osnovnoj školi djeca su slikala kućicu. Od sve djece u razredu samo je jedan dječačić u pročelje svoje kućice uslikao križ... U koliko biste stanova pronašli na zidu križ? A ipak je lakše objesiti križ nego se dati na križ pribiti, kao što to učiniše Krist i njegov prvi nasljednik Petar.

PAVAO APOSTOL
(† 67)

Maloazijac iz Tarza. Vatren prije i poslije obraćenja.

Kažu da je sreća slična leptiru. Trčiš za njim da ga uhvatiš, a on ti uvijek izmakne. Legneš mirno na livadu, i on će ti vjerojatno sletjeti na nos, na čelo, na ruku... To je život Pavlov. Lutao je, dok mu jednom Krist nije sjeo u srce, u dušu.

Protivnik kršćana

Zagriženi fanatik, jer je progonio do kraja. Vatreni šovinist, jer je izvan Židova sve prezirao, držeći da su samo židovi izabrani za nebo. Bilo mu je tek dvadesetak godina kad je otpočeo »hajku« na kršćane. Bez samilosti! Bio je sukrivac smrti kamenovanog Stjepana. Ta, čuvao je svjedocima haljine (Dj Ap 7, 58). Tom je prilikom čuo Stjepana kako moli za ubojice.

Kad je krenuo u Damask da i tamo pohvata mlade kršćane, Bog ga je iznenadio »svjetlom« i »glasom s neba«: »Zašto me progoniš« (Dj Ap 9, 4). Bilo je to 36. godine. I tu je kraj Pavlovim lutanjima. Božja je milost sjela poput leptira na njegovu dušu. Obja je tajna svakog obraćanja: dočekati trenutak kad Bog pokuca na vrata našeg života, prihvatiti Boga koji se nudi. To je Pavao učinio, pa je od progonitelja postao revni promicatelj Kristova Evanđelja. Sedam je godina u samoći dozrijevao, spremao se. A potom je nastupio kao »Apostol naroda«. On koji je sam priznao da u proganjanju kršćana nije njemu bilo ravna među vršnjacima (Gal 1, 14).

Tri su značajne poruke sv. Pavla:

1. Širite Evanđelje među poganima! On je u tome preteča. Počeo je u Maloj Aziji, pa nastavio na Cipru, u Grčkoj, Makedoniji... U njegovu misionarskom radu nazrijevaju se ekumenski trenuci: sređivao je odnose između židovstva i kršćanstva, između kršćanstva i poganstva. U tom je radu doživio brodolome, zatvore, bičevanje, puste nevolje.

2. Shvatite sadržaj svojih boli! Sve naše nevolje, veli Pavao, svi naši jadi, bolesti i brige nastavljaju otkup svijeta: nadopunjujemo ono što »nedostaje Kristovim mukama« (Kol 2, 24). Svaki svoj križ u ruke, u jetra, u oči, u pluća, već prema tome gdje nevolja ili bolest zabija nam čavle.

3. Svi smo mi braća! Kao da je htio poništiti granice među državama, u susjedstvu... »Nema više Židova ni Grka, ni Barbara ni Skita, ni roba ni slobodnjaka, već samo Krist, koji je sve u svemu« (Kol 3, 11).

Svoju pripadnost Kristu dokazao je životom nakon obraćenja, dokazao je to i u svojih 14 Poslanica, a to je i krvlju u Rimu potpisao kad mu je pod Neronom odrubljena glava. Tri godine poslije Petrova raspeća. »A za njim ide Pavao, da krvlju život potvrdi« (Časoslov).

Hubert Jedin u svojoj »Velikoj povijesti Crkve« piše da je Pavlov otac bio sedlar. Da li je krojio sedla, šivao šatore ili pleo košare, to nije bitno. Važno je bilo kod njega ovo: kad je jednom susreo Krista, nije ga ostavljao. Za njega je živio, na njega je i glavu dao.

Njegov se imenjak Paul Claudel na isti način obratio u jednom trenutku, na Božić, u pariškoj katedrali, dok je dječački zbor pjevao »magnificat«. Bilo mu je tada 55 godina. Osjetio je milost, prihvatio je i u 87. godini umro kao uzorni kršćanin.

Božja milost zaista sliči leptiru. Kad vam sleti na srce, otvorite dušu i srce da Bog nesmetano uđe.

TOMA APOSTOL
(1. st)

Sumnje putuju kroz stoljeća. Vjera im je jedini lijek!

Nevjernik veli: »Nema Boga, jer ga okom ne vidim«. Vjernik odgovara: Ne vidiš okom ni električnu struju, a pokušaj golom rukom dotaknuti golu žicu s visokim naponom, pa će te ta nevidljiva sila ubiti!.. Toma se dotakao, i uvjerio u postojanje onoga što okom nije vidio.

Isus kori nevjeru

Svi su naši neuspjesi plod malodušja:

— Petar je počeo po Isusovoj riječi hodati po moru. A odjednom tonuo. Zašto? Izgubio povjerenje: »Malovjerniče, zašto si posumnjao« (Mt 14, 31).

— Apostoli nisu mogli ozdraviti dječaka mjesečara, pa upitaše Isusa za razlog. Odgovorio im je: »Zbog vaše nevjere« (Mt 17,20).

— Pobožne žene rasuše vijest o Isusovu uskrsnuću. Toma im ne vjeruje. Ženska mašta! Uvjeravaju ga i »kolege«, ali on želi prije okom vidjeti ožiljke čavala i prstom ih dotaknuti. Kad mu je Isus i to priuštio, ukorio ga je: »Ne budi nevjeran« (Iv 20,27). Taj ga je ukor obratio, pretvorio u gorljiva apostola. Tom je prilikom Toma prvi od Apostola upotrijebio riječ »Bog«: »Gospodin moj i Bog moj«.

Isus hvali vjeru

Gorljiva vjera kao da Isusa sili na čudo.

— Stotnik je tako siguran u Isusovu moć da ga i ne zove u kuću. »Reci samo riječ«, tu gdje se nala-

ziš, to je dostatno da moj sluga ozdravi. Isus zadivljen izriče pohvalu: »Toliko vjere ne nađoh u Izraelu« (Mt 8,10).

— Žena nakon dvanaest godina krvarenja i uzaludnog liječenja dotakla se Isusova ogrtača i u tren ozdravila. Zašto? Kako? Odgovara Isus: »Kćeri, tvoja te je vjera ozdravila« (Mt 9,22).

— Kananejka se u pouzdanju tako pred Isusom ponizuje da sebe uspoređuje sa psićima koji kupe mrvice ispod gospodareva stola. Isus joj ozdravlja kćer i obrazlaže čudo: »Ženo, velika je tvoja vjera« (Mt 15,28).

Tomina se sumnja preokrenula u duboku vjeru koju je pronosio po Istoku, sve do Indije. To je bila Božja milost: »Isus mu je, veli Grgur Veliki, pokazao ožiljak svojih rana i tako izliječio ranu njegove nevjere«.

A mi? Ne tražimo dokaze očiju, ruku, ušiju u svojoj vjeri! To bi bilo kao da »lajemo« na zvijezde. Vidite, i zatvorenih očiju se doživljuju čudesa. Dva slijepca iz Jerihona nisu Isusa mogla očima gledati, jer su bili slijepi. A ipak su vjerom ganuli Isusa, te im je čudom oči otvorio. Uzeti mladić, koga su prijatelji kroz krov spustili pred Isusa, nije mogao dotaknuti Isusa, jer su mu ruke i noge bile ukočene. A ipak je vjerom potaknuo Isusa, i on ga je ozdravio... »Blago onima koji ne vide a vjeruju«, rekao je Isus Tomi (Iv 20,29). Takvima se ruke sklapaju na molitvu zatvorenih očiju. Takvima se otvaraju nebesa i događaju čudesa. Takvi se odvažuju zatvorenih očiju na »salto mortale«, na vratolomni skok, znajući da ih dočekuju ruke nebeskog Oca.

Ako baš želite gledati ožiljke čavala i dotaknuti ih rukama kao Toma, okrenite se oko sebe. Posvuda su raspela, u crkvama, po grobljima, na raskršćima, a — nadamo se — i u vašim kućama. Gledajte ih dotaknite ih... Samo vjerujte!

ĆIRIL († 869) i METOD († 885)
(Slavenski Apostoli)

Narodni jezik u misi tisuću i stotinu godina prije Drugog vat. sabora.

Rođeni su u Solunu. Kretali su se i među Slavenima pa su naučili njihov jezik. Upotpunili su poznavanje slavenskog jezika među Hazarima u južnoj Rusiji, gdje su 860. boravili kao misionari. Čim su se vratili, poslao ih je car Mihajlo po želji moravskog kneza Ratislava u Moravsku opet kao misionare. Stigoše tamo 864.

Tri usluge Slavenima

Ima ih i više. Navedimo samo ove tri:

1. Izmislili su za Slavene posebni alfabet, pismo. Danas stručnjaci tvrde da je to obla ili okrugla glagoljica.

2. Preveli su na slavenski jezik misal, liturgijske knjige i Bibliju. Time su udarili temelje i književnosti na Balkanu.

3. Uveli su dopuštenjem Crkve u bogoslužje slavenski jezik u vrijeme kad je latinski jezik bio službeni jezik cijele Crkve.

Ali uz ogorčene borbe

Njemačke crkvene i državne vlasti nisu podnosile da se u Moravskoj širi slavensko bogoslužje. Time im bilo otežano ponjemčivanje Slavena. Optužiše Braću za krivovjerje, i Rim ih pozva na odgovornost. Papa Hadrijan II ih ispitivao i na kraju im odobrio i rad i slavenske bogoslužne knjige. Ćiril je u Rimu 16 godina prije svog brata. A poslije Metodove smrti ras-

plamtjela se nova borba protiv slavenskog jezika u bogoslužju. Metodove učenike protjeraše iz Moravske, pa se oni skloniše na jug. Od tada se i među Hrvatima proširilo slavensko bogoslužje. Svećenici glagoljaši su ga preuzeli, ali i oni uz teške borbe. Suprotstavljali su se svećenici latinskog jezika. Posredovao je i Rim. Neko vrijeme je bilo zabranjeno ređenje svećenika glagoljaša. I Papa Ivan X je ukorio kralja Tomislava, kako može dopustiti da se »barbarskim jezikom« odvija liturgija. Ali narod je bio sa svećenicima uporan, i duh svete Braće živi i danas.

Slavenski proroci

Tisuću i stotinu godina prije Drugog vatikanskog sabora Ćiril i Metod uvode narodni jezik u misu. Bilo im je jasno da je i Isus na Zadnjoj večeri u domaćem jeziku izgovarao posvetne riječi. Bilo im je jasno da mogu i ljudi u crkvama slaviti Boga svaki na svom jeziku, onako kako i ptice u prirodi pjevaju svaka na svoj način.

Danas mladi naraštaj veli da bi bilo isto tako smiješno da latinskim jezikom obavljamo bogoslužje kao što bi bilo smiješno na netko želi krenuti na Mjesec biciklom, a ne letjelicom!

Zašto je ta borba bila tako žestoka protiv narodnog jezika u misi? Prvo: Držalo se da je to simbol jedinstva. Drugo: U ono su vrijeme samo tri jezika bila »sveta«, prikladna za bogoslužje: hebrejski, grčki i latinski. Zašto? Zato što je samo u ta tri jezika bio natpis na križu... A vidite, genijalni pothvat naše braće Ćirila i Metoda ostvario se za svu Crkvu na Drugom vat. saboru. Pa nije onda ništa čudo što ih je u jednoj propovijedi pok. O. Petar Vlašić nazvao Mojsijem i Aronom. Ova dva brata izvedoše narod iz egipatskog ropstva u obećanu zemlju. A tako i nas Slavene naša sveta Braća. Unesoše našu domaću riječ na oltar, u najviše svetinje. Pa se i u crkvama čula slavenska riječ.

»Tu vsigde je čuti ljubljenu domaću mi reč«. (Domjanić).

MARIJA GORETI
(1890—1902)

Tek joj je bilo 12 godina, a već dozrela za mučeništvo!

Dva razvratna starca napastovala Suzanu. Suprotstavila se grijehu, a oni je optužiše lažno kao preljubnicu. »Pogubiše ih po Mojsijevu zakonu« (Dan 13,69)... Ovakva seksualna pobuna putuje kroz stoljeća do danas. Žrtva ove mahnite strasti bila je i Marija Goretti. Marietta, kako su je od milja roditelji nazivali.

Hrabra

Roditelji joj bijahu veoma siromašni. Zbog toga napustiše rodni Corinaldo (područje Ancone) i u potrazi za »više kruha« preseliše u seoce što je desetak kilometara daleko od Nettuna. A Nettuno je 61 km južno od Rima. Marija osta bez oca kad joj je bilo 10 godina. Majka je po cijeli dan radila u polju, a Marietta je čuvala mlađe mališane i dovršavala poslove u kući. Ni u školu nije mogla redovito ići. Ovu Marijinu osamljenost pokušao je više puta grešno iskoristiti Aleksandar Serenelli, dvadesetogodišnji mladić iz susjedstva. Marija je bila veoma lijepa i za tako mlade godine razvijena, kao da joj je već 18 godina! On nije skidao oka s ove lijepe seljanke. Ali ona ga je uvijek odbijala: »Ne! Ne! Ne! To Bog ne dopušta!« Jednoga dana, bilo je to 5. srpnja 1902, uleti on u kuću. Marija je bila sama. Skočio je prema njoj kao da je opsjednut. »Ne! Ne! Ne!« Vikala je ona plačući. A on pomahnitao. Pograbio neki zaoštreni šiljak, pa je uzme probadati, bosti, ubijati. Zadao joj je 14 uboda, po prsima i po leđima. Prebačena je u bolnicu, u Nettunu. Ali je sutradan izdahnula. Ondašnja je kirurgija

nije mogla spasiti. Umirući je izjavila: »Iz ljubavi prema Isusu ja mu opraštam. I želim da sa mnom dođe u raj!«

Obratila je svog ubojicu

Još nije bio punoljetan, pa ga nije dopala smrtna kazna. Osuđen je na 30 godina tamnice. U zatvoru je doživio čudo: Ukazala mu se mala mučenica i potakla ga na obraćenje. Potpuno se poslije toga izmijenio. I vlasti su mu zbog ponašanja skratile tamnovanje. Izašao je na slobodu i povukao se u samostan kod kapucina. Bio je kod njih vrtlar. Pokorom i molitvom je okajao svoj gnusni zločin. Napisao je »duhovni testament«. Imao je tada 79 godina. U toj izjavi veli da svoje obraćenje duguje maloj mučenici: »Bog mi je tog dobrog anđela postavio na moj put... I ja mirno čekam dan da odem k Bogu!« Kad se godine 1927. vodio postupak za proglašenje blaženom M. Goretti, Aleksandar, njezin ubojica, bijaše glavni svjedok njezine svetosti! Umro je kad mu je bilo 88 godina. Kažu da je umro svetački.

U susjedstvu svađe, pa se pomlate sjekirama. Tučnjava u gostionici, i odjekuju pištolji. Neprijateljstva među narodima, pa sporove rješavaju bombe. A Isus sa križa oprašta svojim krvnicima: »Oče, oprosti mi jer ne znaju što čine!« (Lk 23,34). Slično i Sv. Stjepan kad je pod udarcima kamenja izdisao: »Gospodine, ne uzmi im ovo za grijeh« (Dj Ap 7,60). Ovdje se nadahnula i M. Goretti: »Ja mu opraštam. I želim da sa mnom dođe u raj!«

Pio XII je 1950. M. Goretti proglasio svetom. Proglašenju je prisustvovala Marijina majka Asunta sa svojom već odraslom djecom. Tom je prilikom Papa upozorio roditelje: »Neka se pouče očevi i majke kako treba ispravno, sveto i odvažno odgajati djecu«.

BENEDIKT OPAT
(480—547)

»Benediktinci su dali Crkvi: 30 papa, 1600 nadbiskupa, 400 biskupa, oko 500 svetaca« (M. Vanino).

Benedikt se pojavio na ruševinama zapadnorimske civilizacije. Malo prije njegova rođenja Atila († 453), »bič Božji«, srušio je i pljačkao gdje je stigao. Jedva ga je Papa Leon nagovorio da ne opustoši Rim. A to su učinili Vandali pod vodstvom Geiseriha († 477). U tim teškim prilikama Bog je poslao svijetu Benedikta.

Tiho!

Dva divna sveca iz Umbrije. Benedikt, pa 700 godina kasnije Franjo Asiški. Kad je Benediktu bilo 14 godina, poslaše ga imućni roditelji s hraniteljicom u Rim da izući govorništvo i pravo. Ali ga raspad društva potaknuo da ostavi školovanje i da se povuče u samoću. U tome mu je pomogao samostanac Roman: pokazao mu je skrovitu spilju kod Subiaca. Darovao mu je monaško odijelo koje se u ono doba krojilo od ovčje kože. I rekao mu je: »Bučni gradski život izmorio je tvoje srce. Tišina bregova će te izliječiti«. U toj je spilji proveo tri godine. Ali otkriše ga pastiri, glas se o njemu prosuo daleko. I samostanci iz Vicovara skoro ga silom uzeše sebi za starješinu. Ali, kad ih je pokušao strogošću obnoviti, umalo što nije poginuo. htjedoše ga otrovati. Zbog toga ih ostavi i vrati se u svoju spilju. Pridružiše mu se mnogi, te on za svoje sljedbenike podigne 12 manjih samostana.

I glasno!

Izvukao se iz svoje spilje i sa svojim vjernim drugovima popeo se na brdo Cassino, gdje je porušio poganski Apolonov hram i na tom mjestu podigao

glasoviti Monte Cassino. Bilo je to 529, početak zaslužnog benediktinskog živvota i rada, pod geslom »Moli i radi!« Tu je napisao »Pravilo«, uveo u samostane tri zavjeta, ručni rad, časoslov i razmatranje. Do tada su se monasi ravnali po uputama istočnih pustinjaka, osobito su upotrebljavali Kasijanove »Collationes«. A s njegovom »Regulom« počinje procvat redovništva!

Još za života je čudesa činio. Prorekao je dan svoje smrti. Prorekao je tužnu sudbinu Monte Cassina: bit će napadan i rušen. I to se ostvarilo 590, kad taj samostan opljačkaše Langobardi. Obistinilo se 883, kad ga napadoše Saraceni. A posebno 1944, kad ga do temelja uništiše bombe Saveznika.

Počiva u grobu svoje svete sestre Skolastike, koja je, kako neki misle, bila njegova blizanka.

Jednom je njegova hraniteljica posudila glineno rešeto, da pročisti zrnje. Ono joj ispade iz ruku i razbije se. A Benedikt se gorljivo Bogu pomoli, te ona sa zemlje podigne ponovno čitavo rešeto. Ovo zanimljivo čudo podsjeća me na sudbinu zapadnorimskog carstva. Germanski je vojskovođa Odoakar svrgnuo zadnjeg cara Romula Augustula 476. To je bio kraj starog vijeka. Razbilo se »pogansko rešeto«, a Benedikt u to vrijeme udara temelje novoj Isusovoj civilizaciji. Upravo u doba kad su barbarski narodi i ne htijući srljali u zagrljaj Isusove Crkve. Pokrštavali se, upoznavali Evanđelje. A tiha molitva samostanaca i ustrajne žrtve podupiru korake nove Evrope prema Kristu. U tom poslu je neprocijenjen doprinos dao Benedikt i njegov Red. Vjerojatno je na to mislio Papa Pavao VI kad je Benedikta 1964. proglasio zaštitnikom Evrope.

BONAVENTURA
(1221—1274)

Pariški profesor, pisac, svetac, »Serafski« Naučitelj.

»Kako ću se ja spasiti, upitao je brat Egidije Bonaventuru, kad ja nisam učeni teolog?« Svetac mu je odgovorio: »Nepismena bakica može ljubiti Boga gorljivije nego učeni teolog!« Sve je gradio na ljubavi: »Ne valja znanost bez ljubavi, ni mudrost bez skromnosti!«

Sve veći

Imenovan je profesorom u Parizu kad mu je bilo tek 30 godina. Šest godina kasnije morao je napustiti profesuru, da preuzme vrhovnu upravu Reda Male Braće. Na toj dužnosti je ostao 16 godina. Bila su to teška vremena za njegovu braću: trzavice između »strožih» i »slobodnijih«. Uspio je postići red, tako da je nazvan Drugim utemeljiteljem. Na to je mislio Albino Luciani, kasnije Papa Ivan Pavao I, kad je u »Pismo Bonaventuri« (1973) izjavio: »I u tvoje se vrijeme mladi htjedoše riješiti starog da prigrabe novo«.

Ostalo nam je od njega više od 100 predavanja, 500 propovijedi. Osim toga je napisao »Tumač« franjevačkih Pravila, »Život sv. Franje«, »Trostruki put«, »Put duše k Bogu«.

U životu, u svojim spisima penjao se u nebo. U nebo ga je uveo i Dante (Raj, XII), gdje sluša Bonaventuru kako mu pripovjeda o životu sv. Dominika i o stanovnicima neba.

Sve ponizniji

Papa Klement IV htjede ga imenovati nadbiskupom, ali se Bonaventura uspio izvući iz te časti. Osam godina kasnije morao ga je Papa Grgur X prisiliti da

primi kardinalat. Kad su mu Papini poklisari donijeli kardinalski šešir, nađoše ga gdje pere kuhinjsko suđe. I on ih zamoli da odlože kardinalski šešir tu negdje na stablo dok on završi svoj posao. Papa ga je imenovao kardinalom zato da mu pomogne na pripremanju Lionskog koncila gdje se imalo raspravljati o sjedinjeneju zapadne i istočne Crkve. Na tom je koncilu Bonaventura i umro.

Da li je on svetac? Jednom ga je pohodio njegov prijatelj Toma Akvinski. Ali kad je vidio da sav zanesen piše život svetog Franje, povukao se rekavši: »Pustimo na miru sveca da piše o svecu!« Kad su 160 godina poslije njegove smrti otvorili grob, našli su Bonaventurinu glavu neraspadnutu. Gospa ga je dočekala na rajskim vratima. On je nju volio kao svoju majku. Možda i ne znate, on je prvi u povijesti kršćanstva uveo običaj da se Gospi zvoni na pozdrav jutrom, u podne i navečer!

Tko je Bonaventura, kazat će nam ova stara predaja: Jednom je svetom Franji donijela neka majka svoje četverogodišnje dijete da mu se pomoli za zdravlje jer je bilo opasno oboljelo. Sveti ga Franjo čudom ozdravi i potom usklikne: »O buona ventura!« što znači: »Dobre li sreće!« I zaista, pisao je jednom O. Petar Vlašić, on je bio »dobra sreća« sebi jer je uspio svetačkim životom osvojiti nebo. Bio je »dobra sreća« svima koji su u njegovu životu i njegovim spisima otkrili put do neba.

Evo vam njegove tajne, sadržana je u nekoliko riječi što ih je unio u »Put duše k Bogu«: Ako želiš sebe spasiti, naći svu životnu mudrost, »upitaj milost, a ne znanost... upitaj Boga, a ne čovjeka!« Pravo je o Bonaventuri rekao njegov profesor: » U njemu, čini se, Adam nije sagriješio!«

ILIJA PROROK
(9. st. pr. Kr.)

Nestao je pred više od 2800 godina u ognjenim kolima... Hoće li se vratiti?

Neki su biblijski proroci zapisali svoje misli i želje, kao na primjer: Izaija, Jeremija, Ezekijel, Danijel... A neki su se oslonili samo na riječ i akciju. Takav je bio prorok Ilija, »Gromovnik«.

Bog je jedan

Riječ »Ilija« znači: »Moj Bog je Jahve«. I kad bi se on danas pojavio, doviknuo bi nevjernicima: Samo je jedan Bog! Doviknuo bi krivobošcima, svima koji bogove traže u devizama, u kućnoj udobnosti, u pretjeranoj slobodi: Samo je jedan Bog!... To isto je viknuo kralju Ahabu i njegovoj opakoj ženi Izebeli, koja je smaknula svećenike, štovatelje jednog Boga, a dovela oko četiri stotine Baalovih svećenika, predstavnika poganske religije. Ilija se pomoli Bogu da kazni narod, i Bog je poslao sušu koja je trajala tri godine. A nakon tri godine popne se Ilija na Karmel i pozove Baalove svećenike » na megdan«: podignut će oni žrtvenik, podignut će i on svoj žrtvenik, pa neka pravi Bog čudesnom vatrom s neba spali žrtvenik onomu tko predstavlja pravog Boga. Baalovi su se svećenici uzaludno trudili, molili, zaklinjali. Ilija im se čak narugao: »Možda vaš bog spava« (1 Kr 18, 27). A na Ilijinu molitvu Bog je nebeskom vatrom spalio paljenicu i žrtvenik, iako je sve bilo namjerno tri puta vodom poliveno. Sav je narod uočio tko je pravi Bog. Pobiše Baalove svećenike. Nakon toga se Ilija pomoli, i udari obilna kiša.

Ilija je navještao pravog Boga slično što je osam godina kasnije Ivan Krstitelj navještao pravog Mesiju, Isusa Krista.

Pred Ilijom prođe »silan vihor«. Ali u toj buci nije bio Bog. Poslije vihora pojavio se »potres«. Ali u potresu ne bijaše Bog. Nakon potresa plane »oganj«. Ali ni u ognju nije bio Bog. I gle čuda! Bog se Iliji javio u »šapatu tihog i blagog lahora« (1 Kr 19,9—12)... Mislite li da je to priča za djecu? Ne! Nećete ni danas naći Boga u buci tvorničkih motora. Tamo ćete naći trgovce, devize, novčano laktaštvo. Nećete Boga ni danas naći na raskošnim ljetnim plažama. Tamo ćete susresti slobodu i grijeh. Bog se javlja u tišini misli, želja, u »blagom lahoru«. Iza zatvorenih očiju, vratiju. » A ti zatvori vrata, te se pomoli svom Ocu u tajnosti« (Mt 6,6). Učini to najradije u crkvi, tamo nema ni motora, ni plaža, ni devizne borbe, ni grijeha. Tu je »blagi lahor,.

Negdje oko osam stotina i pedeset godina prije Krista Ilija je uznesen na ognjenim kolima pred očima svog nasljednika Elizeja. Da li će se Ilija vratiti? Neki su suvremenici Isusovi u ono doba mislili da se u osobi Isusa Krista već Ilija vratio: »Upita svoje učenike za koga njega drže ljudi. Odgovore mu: Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju« (Mk 8,27—28). Tu su se prevarili. Ali se Ilija zaista vratio, pojavio se na Taboru za vrijeme Isusova preobraženja: »Ukazaše im se Mojsije i Ilija« (Mk 9, 14). I opet će doći. Malahija proriče: »Poslat ću vam proroka Iliju prije nego dođe Dan Jahvin, Dan veliki i strašan« (Mal 3,23). Da li se Malahija vara? Ne! Jer Isus potvrđuje njegove riječi: »Ilija će doći da sve obnovi« (Mt 17,11).

MARIJA MAGDALENA
(1. st)

Jedna ili tri? Što sve mogu suze? Ljubav je moćna!

Jupiter, veli Ezopova basna, naredio svim životinjama da mu u znak priznanja vlasti svaka od njih donese dar. Sve se izredaše u darivanju. Došuljala se zmija noseći u ustima prekrasnu ružu. Jupiter je pogleda i uzdahne: »Lijep dar, a gadan darovatelj!«...

To je povijest svakog našeg grijeha: vrag nam nudi privlačne darove, ali ih donosi na svom otrovnom zubu. Tu se i Magdalena prevarila.

Koja je prava?

Bezimena grešnica do Isusovih nogu, Lazareva sestra ili ona nad praznim Isusovim grobom?

— Bezimena grešnica je ušla u kuću Šimuna Farizeja, pa »suzama ispirala Isusove noge, otirala ih kosom, ljubila i pomašću ih mazala« (Lk 7,36—38). Da li je to Magdalena?

— Lazareva sestra Marija mirno sluša Isusovu pouku, dok njezina sestra Marta priprema ručak. Isus je dao prednost Mariji: »Izabrala je najbolji dio« (Lk 10,42). Da li je to Magdalena?

— Sv. Luka bilježi da su Isusa pratile u apostolskom radu neke žene, a među njima i »Marija, zvana Magdalena, iz koje bijaše izišlo sedam zlih duhova« (Lk 8,2). Ova ista žena je bila pod križem, ova ista žena je prva javila apostolima da je Isusov grob prazan. Da li je to prava Magdalena? Najnovija liturgija radije ovu uzima za svoju slavljenicu, iako je narod na temelju stare predaje uvijek u Magdaleni vidio veliku grešnicu i veliku obraćenicu. Njezin se dan, veli Louis Rouzic, smatrao »svetkovinom suza«.

Odgovor je u ljubavi

Poslao Bog, veli priča, svog anđela na zemlju i rekao mu: Donesi mi najljepšu čovječju suzu.

— Evo suze iz majčina oka, reče anđeo na povratku... Ima ljepših, odgovori mu Bog.

— Evo suze iz oka nedužna djeteta... Ima ljepših, reče Bog.

— Evo suze iz oka raskajana grešnika!... To je najljepša suza, odgovori Bog. Upravo tako kako ono reče Isus: »Veće je veselje na nebu zbog jednog grešnika koji se obrati nego zbog devedeset i devet pravednika kojima obraćenja ne treba« (Lk 15,7).

Ali pravo obraćenje! I lopov se kaje, ali zašto? Zato što mora u zatvor, ili na vješala. Takvo je kajanje sebično, u njemu nema iskrenosti. Pravo kajanje izvire iz ljubavi prema Bogu: »Kajem se što sam Boga uvrijedio-la, svoje najveće dobro...«

I na kraju, koja je Magdalena naša slavljenica? Da li ona koja pred Isusovim nogama plače zbog svojih počinjenih grijeha? Da li ona koja u Lazarevoj kući sluša Isusovu propovijed, dok njezina sestra Marta čisti krumpire? Da li ona koja plače nad praznim Isusovim grobom, misleći da su njezina Učitelja ukrali? Nije ni važno koja je prava jer svaka je pokazala duboku ljubav prema Kristu. I čini mi se da bismo njezin dan nazvali »svetkovinom ljubavi« radije nego »svetkovinom suza«. Da, da! To naglašuje i »Popričesna« njezina dana: »Ljubav koja je žarko povezivala svetu Mariju Magdalenu s Kristom«.

JAKOV APOSTOL — STARIJI
(1. st.)

Vatren, odan, povlašten. Prvi Apostol mučenik!

Kraljica Elizabeta I, kći engleskog kralja Henrika VIII, nagovarala je za vrijeme lova nekog bradatog čovjeka: »Prihvati anglikansku vjeru koju je osnovao moj otac!« Bradonja odgovori: »Ne želim pripadati vjeri koja je stara koliko i moja brada!«

Prava vjera potječe od Apostola, prvih Isusovih glasnika. Jedan od prvih graditelja jest i Jakov Apostol.

Isusov miljenik

Isus ga je izabrao u trenutku kad je s bratom Ivanom krpio mreže u lađici (Mk 1,19—20). I otada je uživao povlastice u Isusovu društvu. Evo za to dokaza:

— Na uskrisivanju Jairove kćeri nije Isus »nikome dopustio da ga prati, osim Petra, J a k o v a i Ivana« (Mk 5,37).

— Za vrijeme preobražaja na Taboru uzima sa sobom najpovjerljive: Petra, J a k o v a i Ivana« (Mk 9,27).

— U Maslinskom vrtu, u trenucima smrtne borbe »poveo je sa sobom Petra, J a k o v a i Ivana« (Mk 1433).

Ovo isto povjerenje iskazuje Isus svim krštenicima: Postali ste moji prijatelji, živite tako da uđete na smrti kroz rajska vrata!

»Sin groma«

Tako ga je Isus nazvao, njega i brata mu Ivana. Iz dva slijedeća događaja se vidi koliko su ova dva brata bili vatreni, »gromoviti«:

— Samarijanci ne htjedoše primiti na konak

Isusa i njegove učenike. Ova se dva brata rasrde, te zatražiše »oganj s neba da ih uništi« (Lk 9,54—55). Isus ih je zbog toga ukorio.

— Jednom ova dva brata pristupiše Isusu pa ga umole da im omogući sjesti Njemu »s desne i lijeve« (Mk 10,37).

Tu su se pokazali vatrenima. Ali tu su istu vatrenost pokazali i u trenutku kad je trebalo ponuditi svoj život za Isusa. Kad ih je Isus upitao mogu li piti kalež njegove muke i smrti, odgovoriše: »Možemo!« (Mk 10,38—39)... I zaista, Jakov je to dokazao mučeničkom smrću. A i njegov brat Ivan, kako veli predaja, bijaše bačen u kotao vrela ulja, ali je čudom izbavljen.

Jakov je bio ustrajniji od nekih svojih kolega. Kad je ono Isus govorio o euharistiji, neki ga učenici ostaviše, »nisu više išli za Isusom« (Iv 7,66). Valjda su pomislili da će biti ljudožderi. Jakov tada nije ostavio Iusa. Petar je Isusa zatajio (Mt 27,75), Jakov nije. Toma je posumnjao u Isusovo uskrsnuće (Iv 20,27), a Jakov nije. Naprotiv, poput mnogih svojih kolega apostola mučeničkom je smrću potpisao doživotnu odanost Isusu.

On je prvi Apostol mučenik. Smaknuo ga je 42. godine Herod Agripa I, nećak onog Heroda koji je odrubio glavu Ivanu Krstitelju, a unuk Heroda Velikog koji je poklao betlehemsku dječicu.

Djela Apostolska veoma kratko zabilježiše Jakovljevu smrt: »Kralj Herod stavi se na to da zlostavlja neke članove Crkve. I pogubi mačem Jakova, Ivanova brata« (12,2).

»Možete li piti kalež koji ću ja piti?« — upitao ih je Isus. Oni odgovoriše: »Možemo«. I Jakov je pod Herodovim mačem dokazao da Isusa voli više od svog vlastitog života.

ANA I JOAKIM
(1. st)

Evanđelja o njima šute, ali glasno govore srca vjernika!

George Washington bijaše utemeljitelj i prvi predsjednik Amerike. Jednoga dana mu dođoše čestitari. On otvori vrata svoje sobe, pokaže rukom majku u naslonjaču i reče: »Njoj čestitajte, ona je mene odgojila!«

Kažimo i mi: Hvala ti, sveta Ano, za dar koji je razveselio sav svijet. Rodila si kćerku koja je postala majkom Isusovom.

Predaja

Sve što znamo, doznajemo iz pisane predaje koja je zabilježena u 2, stoljeću. Tu čitamo da je Ana bila kći starozavjetnog svećenika Matana iz Bethlema. Udala se za Joakima koji je bio iz Galileje. Nisu dugo vremena imali djece, a željeli su. I nakon ustrajnih molitava i postova Bog im je udijelio kćerku. Upravo onako kako je u davna vremena njezinoj imenjakinji Bog darovao sina Samuela (1 Kr 1,11).

Stara legenda pripovijeda da je Ana začela svoju kćerku Mariju u trenutku kad je pomirisala rascvjetalu ružu. To je slatka priča. Marija se rodila i začela kao svako drugo dijete, Bog je samo uslišao molitve Joakima i Ane.

Marija, Anina kćerka, dala je svojim roditeljima veličinu. Zanimljiva je to činjenica. Svim se svecima slavi dan smrti jer su svi rođeni u ljagi Adamova grijeha. A Mariji slavimo rođendan jer je bila izuzeta od tog grijeha: Bezgrešno Začeće i Mala Gospa!

U ime Joakima i Ane istaknimo dvije poruke: djevojkama i majkama.

— Djevojke! Čeznete za mladićem, zarukama, ženidbom. Na to imate pravo po Božjem i prirodnom zakonu. Kad osnujete svoju obitelj, razmislite zašto niste uvijek sretne... Ako ste se na brak svakog dana grijehom spremale, otkud vam pravo da tražite sreću? Ako ste pile otrov, zatrovale ste već prije braka svoju sreću.

— Majke! Jeste li svako začeto dijete rodile? Čujte izvadak iz dnevnika »nerođene djevojčice«, koji je objelodanjen u »Civiltá cristiana« 1977: 2. listopada, danas sam začeta. — 26. listopada, već mi kuca sićušno srce. — 13. prosinca, oblikuju mi se moje male oči. — 28. prosinca, danas me je moja majčica dala ubiti!...

Sv. Jeronim piše da je Ana 20 godina molila i postila do joj Bog udijeli dijete. A kad ga je rodila, u hramu ga je Bogu posvetila. I to isprošeno dijete postade Kraljicom neba i zemlje! A vi, »nemajke«? Jeste li čitale kako Isus jednom reče da je bolje o vrat vezati mlinski kamen i utopiti se u dno mora nego sablazniti jedno dijete? (Mt 18,6). »Sablazniti«! A zar nije krvoločnije i drskije udaviti svoje dijete?!

Ne može lako iz razvratne obitelji niknuti svetac. Pogledajte Sv. Ivan Krstitelj je imao s v e t u majku Elizabetu. Sv. Augustin je imao s v e t u majku Moniku. Sv. Bazilije je imao s v e t u majku Emiliju. Sv. Ljudevit je imao s v e t u majku Blanku.

Narod veli: »Kakav otac, takav sin; kakva mati, takva kći«. S ovim se slaže i Isus: »Svako se stablo prepoznaje po svom rodu« (Lk 7,44).

Od svete Ane sveta Marija, Isusova i naša Majka.

MARTA

(1. st)

Ukor Marti dokazuje da je duša vrednija od tijela.

Marta i Marija živjele su u Betaniji, selu udaljenom 3 km od Jeruzalema. Isus se često kod njih zadržavao i po nekoliko dana, jer mu je odatle Jeruzalem bio bliži. Ali ima još jedan razlog »Isus je ljubio Martu, njezinu sestru i Lazara« (Iv 11,5).

Kao Marta

Isus joj je prigovorio: »Brineš se i uznemiruješ za mnoge stvari« (Lk 10,41). Ali je cijenio njezinu gostoljubivost, cijenio je i njezino povjerenje.

— Evanđelje dvaput ističe njezinu gostoljubivost. Prvi put, kad je Marija sjedila i slušala Isusa, a »Marta bila sva zauzeta oko posluživanja« (Lk 10,40). Drugi put, kad su ono Isusu priredili večeru u Betaniji, a na večeri »Marta posluživala« (Iv 12,2).

— Evanđelje je zabilježilo i Martino pouzdanje u Boga. Kad joj je umro brat Lazar, prva je istrčala u susret Isusu i u punom povjerenju rekla: »Da si ti bio ovdje, moj brat ne bi bio mrtav« (Iv 11,32).

— Prastara predaja drži da je Marta Isusu pružila rubac, a ne Veronika. »Neki misle da je ta žena bila Marta, domaćica iz Betanije, što bi i odgovaralo toj odvažnoj ženi (Daniel Rops, Jésus en son temps, 1955, s. 546).

Nije Isus ukorivši Martu osudio našu brigu za tijelo. Naprotiv, na prvim stranicama Biblije čitamo »Evo, dajem vam bilje... i sva plodonosna stabla, neka vam budu za hranu« (Post 1,29).

Dvostruko griješimo: gazimo blagdane i rušimo sebi zdravlje. Evo nekoliko slika iz našeg života:

— Lomili se kroz dvedeset godina da steku, da sagrade kuću.. I na kraju teško oboljeli, pa mjesto da uživaju, muče se lijekovima.

— Stigla turistička sezona. Muž nabavlja, žena kuha, djeca poslužuju goste. A nedjeljna misa? »Nemamo vremena, prilika je za devize!«

— Stigla opet nedjelja, a neki naši kršćani sade, kopaju, grade, kao da je radni dan. Gdje vam je misa? »Ne dospijemo u šest dana sve dovršiti. Znate, ako mi to ne učinimo, neće Bog uzeti motiku!«

»Nastojte, veli Isus, sebi pribaviti ne propadljivu hranu, već hranu koja ostaje za život vječni« (Iv 6,27). Na ove svoje riječi mislio je Isus kad je Martinu sestru Mariju pohvalio, rekavši da je »izabrala najbolji dio«. E, pa onda su »najgori« dio izabrali oni koji mjesto da budu na nedjeljnoj misi, spavaju, ili su na izletu, ili negdje salijevaju beton. Gori dio izabraše oni koji ostavljaju misu zbog dolara, udobnosti ili obzira!

Na kraju čujte i ovu narodnu priču: Siromašna djevojka plakala što nema miraza za udaju. Ocu bilo žao pa joj reče: »Sutra idi na tržnicu i prodaj naše jedino magare i onu našu jedinu bačvicu vina«. Sretna djevojka jedva dočeka jutro. I kad ono osvanulo, hitro ona po magare i bačvicu. Ali rasplače se gorče nego ikada. Magarac u noći obolio, pa u nevolji svašta činio, te kopitima čep izbio na bačvici. I na kraju crknuo! Sirotica djevojka osta bez magarca, bez bačvice vina, bez miraza, bez udaje.

»Marta, Marta! Samo je jedno potrebno... Marija je izabrala najbolji dio« (Lk 10,42).

IGNACIJE LOYLA
(1491—556)

Rođen 8 godina poslije Luthera, 1 godinu prije otkrića Amerike. Jedanaesto dijete u obitelji. Sa 26 godina oficir, sa 47 svećenik.

U doba burne seobe naroda Bog je Crkvi u VI stoljeću pronašao sv. Benedikta. U XIII stoljeću poslao je u susret krivovjercima sv. Dominika i sv. Franju. A u XVI stoljeću dariva Crkvi sv. Ignacija i njegovu Družbu, koja će se ne žučljivošću, nego pokornošću Crkvi suprotstaviti protestantizmu.

Susret sa svijetom

Dvije bi okolnosti iz Ignacijeva života vjerojatno mnoge mladiće odvele na zao put: plemićko podrijetlo i visok čin u vojsci. Ali njega taština nije zamaglila.

— Bio je potomak ugledne i bogate obitelji. Naizgled lijep muškarac. Mlade dane je proveo na dvoru kralja Ferninanda († 1516).

— Što je želio, to je i postigao: vojnik, oficir! Pravi španjolski »hidalgo« (vitez). Istaknuo se kao zapovjednik u okršaju protiv Francuza braneći tvrđavu Pamplone. Tada je imao 33. godine. U toj je borbi ranjen u obje noge. Šepao je, morao se povući u dvorac. Prihvatio je nekoliko uzastopnih operacija nogu. Budući da se liječenje odužilo, u dokolici je čitao svašta, što god mu je donosila njegova rođakinja. »Bijaše strastveno odan čitanju ispraznih knjiga« (Časoslov). Ali kad je ponestalo zabavna štiva, padne mu slučajno u ruke »Isusov život« i »Legenda o svetima«. I ovdje je došlo do preokreta: Bog je skrenuo rijeku. Ali on još nije vidio čisto svoj novi put:

»Nisam tada znao što je to poniznost, ljubav i strpljivost«. Međutim, osjetio je da mu Bog nudi »viši čin u novoj četi«.

Susret s Kristom

Čim je prohodao, obuče vitešku opremu i ode na hodočašće Gospi u Montserrat. Blizu Gospina oltara objesi svoju sablju, potraži nekog siromaha i s njim zamijeni odijelo: on obuče siromahovo, a svoje daruje siromahu. Povuče se u samotnu spilju, 200 metara daleko od Manreze. I ovdje je doživio »obraćenje«. Napisao je svoje čuvene »Duhovne vježbe« i vratio se školovanju, da tako nadoknadi propuste iz prošlosti. Revno se predade učenju: u Barceloni (1524), u Alcali (1526), u Salamanki (1527) i u Parizu (1528—35). U Parizu je postao »Magister« filozofije i teologije. I tada mu sine misao o novoj zajednici. Oduševio je šest svojih prijatelja, i oni u crkvi Montmartra položiše uz 3 zavjeta još i četvrti: bit ćemo poslušni Papi. To je bio početak Družbe Isusove. I Papa Pavao III potvrdio je Družbu 1540. bulom »Regimini«. Čitajući njihova pravila, kliknuo je: »Ovdje se osjeća Božji prst!«... I nije se prevario.. Već je na Ignacijevoj smrti Družba Isusova imala 101 samostan, 13 provincija s više od tisuću članova.

Sasvim krivo prosuđuju neki Ignacija tvrdeći da je »bio i ostao vojničina«, te da je i svoju Družbu zarazio slijepim zaptom. Ne! Najtočniju je ocjenu o njima napisao August Franzen: »Ignacije bijaše MISTIK, MOLILAC, SVETAC (Pregled povijesti Crkve«, Zagreb, 1970, str. 256).

Isusovci pod geslom »SVE NA VEĆU SLAVU BOŽJU« nastavljaju perom, govorom i životom Ignacijevo djelo... Jednom je Ludwig von Pastor (pisac »Povijest Papa«) poručio Piju XI († 1939): »Posljednji kucaj moga srca bit će za Crkvu i Papu!« Ovaj »Kucaj srca« ulio je Ignacije svojoj Družbi 380 godina prije Pastorove izjave: »Za Crkvu i za Papu!«... To su isusovci!

ALFONS DE LIGUORI
(1696—1787)

»Čudo od djeteta« iz ugledne napuljske obitelji. Doktor obaju prava, pisac, govornik, kompozitor, svetac! Živio 91 godinu.

Dođe samostanski kuhar sv. Alfonsu i reče: »Danas nemamo više ni mrvice hrane u pričuvi, morat ćemo svi postiti!« Svetac se povuče u crkvu. Dugo je molio. Potom pokuca na vratašca svetohraništa i šapne: »Isuse, mi smo danas gladni«... Istog je dana pokucala na njegova vrata bogata gospođa i donijela im obilato hrane.

Tko je Alfons?

Bilo mu je tek 18 godina kad je položio doktorat iz prava. Kao odvjetnik pročuo se nadaleko. Nije nikada gubio svoje parnice. Ali jednom je na sudu do dna ponižen. Završio je svoju obranu u uvjerenju da je stvar dobivena. Ali javio se suprotni odvjetnik, iznio jedan novi protudokaz, a Alfons je bio savladan. U ovom je poniženju čuo Božji glas. Vidi se to iz izjave nakon ovog sloma: »Samo ti, svijete, putuj dalje. Mene više nećeš vidjeti!« Otac mu je vec spremao bogatu ženidbu, ali se on suprotstavio očevim željama i počeo studirati teologiju. Bilo mu je 30 godina kad je zaređen za svećenika. Bog je nastavio s njim svoje nacrte. I Alfons je već u 36. godini života osnovao »Kongregaciju Presvetog Otkupitelja« (Redemptoristi), koju je Papa Benedikt XIV g. 1749. potvrdio. U šezdesetoj je godini imenovan biskupom Svete Agate Gotske, blizu Napulja. Biskupovao je 19 godina. Pred starost je bio napola slijep i gluh, pa se povukao u zajednicu kod svojih kongreganista.

Kažu da je bio »čudo od djeteta«, bistar, pametan.

— Pisac! Evo njegovih djela: »Kako ćemo ljubiti Boga«, »Priprava na smrt«, »Marijine slave«, »Moralna teologija«. U svojim se knjigama suprotstavio jansenističkoj zabludi o »preodređenju«. Ova je zabluda nijekala slobodnu volju, tvrdeći da je Bog već odredio jedne za raj, druge za pakao. Alfons je isticao dvije istine: Ne valja pretjerana strogost, ne valja pretjerana sloboda.

— Govornik! U svojim je propovijedima rado obrađivao ove tri životne istine: ljubav prema Bogu, Isusovu Muku, prekogrobni život.

— Kompozitor! Pisao je pjesme i sam ih je uspješno uglazbio. Poznata je njegova božićna pjesma »Tu scendi dalle stelle« (Ti silaziš sa zvijezda).

— Svetac! Svatko može biti pisac, govornik, kompozitor. Kao Alfons. Ali on je bio i svetac. I svoju je svetost, kako sam veli, izgradio na ljubavi: »Sva se svetost duše nalazi u ljubavi prema Isusu«. Crkva ga je proglasila svetim 1832.

Na kraju, čujte još jedno njegovo obilježje: volio Gospu kao svoju rođenu majku. Već je u ranom djetinjstvu često klečao pred Gospinom slikom i povjeravo joj dječačke nevolje. Kad je porastao, kad se potpuno predao Bogu, svake je subote postio u čast Gospe. Svake je subote Gospi u čast održao govor. Svakog je dana molio Gospinu krunicu. Na izlasku iz kuće pomolio bi se Gospi, na povratku isto tako.

Jednom je izjavio da on »propovijeda tako te ga svaka starica može razumjeti«. Ako vi ne možete razumjeti njegove knjige, prihvatite njegov način molitve: molite se Gospi! Tim jezikom može svatko govoriti. Taj jezik Gospa rado sluša i usliši.

AUGUSTIN KAŽOTIĆ
(1260—1323)

Dominikanac, iz plemićke trogirske obitelji. Studirao u Italiji i u Parizu. Biskupovao u Zagrebu 19, a u Luceri 1 godinu. Proglašen blaženim 1702.

Roko del Preite, povjesničar XVIII stoljeća, piše: »Po zagovoru Augustinovu slijepi su progledali, nijemi progovorili, dugogodišnji bolesnici ozdravili« (Rukopis gradske knjižnice u Luceri).

U Zagrebu

Benedikt XI (dominikanac) imenovao je 1303. Augustina biskupom u Zagrebu. U popratnom je pismu obrazložio ovo imenovanje riječima: »Znamo da imaš puno znanja i da se odlikuješ kreposnim životom«. Augustin je tu izjavu potvrdio djelima i življenjem. Obnovio je i osposobio sjemenišnu školu, sredio liturgiju, osnažio svećenički zapt, borio se protiv pljačkaša crkvene imovine. Ali posebno je vrijedno naglasiti dvije njegove odlike: darežljivost i propovijedanje.

— Bio je darežljiv, iako su plemići i velikaši otimali crkvena dobra. A ono što je preostalo, Augustin je svrstao u tri dijela. Prvi dio prihoda odredio je za siromahe, starce i siročad. Drugi dio za gradnju katedrale koju je započeo graditi jedan njegov predšasnik. Treći dio za svoje osoblje i za sebe.

— Radije je propovijedao nego sjedio u kancelariji. Obilazio je svoju prostranu biskupiju. Stoljećima se narod sjećao njegovih govora. U Vugrovcu kod Zagreba i u slavonskom selu Cerniku spominjale su se i u XVIII stoljeću »Augustinove lipe« za koje su tvrdili da ih je on posadio. Nazvali su ih »svetim drvetom«. Oko ovih lipa služile su se mise, pjevale se

pjesme, palile svijeće i bralo lišće, koje su nosili domovima kao »čudotvornu relikviju«. U Cerniku je bilo »sveto vrelo« u kom se narod umivao, u nadi da će po zagovoru Augustinovu ozdraviti od bolesti.

U Luceri

U Luceri su bile nesnošljive društvene i vjerske prilike. Iz Afrike su prodirali Saraceni, osvojili Maltu, Siciliju, Korziku, Sardiniju, Kalabriju, pa pljačkali susjedne zemlje. A Fridrich II ih je doveo i u Luceru. Porušili su katedralu, islamizirali Luceru, tako da su je nazvali »gradom bez križeva«. Narod je pred tim pljačkašima bježao iz grada.

U ovakve je neprilike Papa Ivan XXII pozvao Augustina iz Zagreba da preuzme biskupiju u Lucerni. I Papa se nije prevario. Augustin je smirio klimu, otupio oštricu saracenskog mača. Osnovao je dom za žensku siročad, udario temelje bolnici, pokrenuo obnovu gradskih zidina. A što je najvažnije, u biskupiju se vratio sređeni kršćanski život. Međutim, Saraceni su još uvijek pratili svog suparnika, pa su ga jednom za vrijeme propovijedi udarili mačem po glavi. Kad su 1947. pregledavali njegove kosti u grobu, prof. Dr Mario Romeo, napuljski kirurg, ustanovio je na čeonoj kosti otisak mača.

Nije dugo živio u Luceri, samo godinu dana. Iscrpljen je ležao u krevetu čekajući smrt. Starješina dominikanskog samostana donio mu je pričest i Pomazanje. Silom se izvukao iz kreveta, kleknuo nasred poda i tu ponizno primio sakramente umrlih. Umro je u 4 sata i 20 minuta ujutro, kad još nije imao ni 63 godine.

Lucera ga je 1668. izabrala za svog pokrovvitelja. A mi Hrvati, hoćemo li izmoliti dan da bude proglašen svetim? To ovisi o nama, jer on je za sebe već u raju.

IVAN VIANNEY (ARŠKI ŽUPNIK)
(1786—1859)

Francuz, rođen blizu Lyona. Bjegunac Napoleonove vojske. Sve darove je od Boga isprosio. Živio 73 godine. Proglašen svetim 1925.

Nisu svi jednako nadareni, netko ima deset, a netko samo jedan talenat (Mt 25,14—30). Ali oni koji su ispod prosjeka mogu, ako su ponizni, naći darove u prvoj poslanici Korinćanima: »Što je ludo u očima ljudi, izabere Bog da posrami mudre« (1,27). Ovo se Pavlovo proročanstvo doslovce obistinilo na Arškom župniku.

Lud pred svijetom

Stalno se borio sa svojom oskudnom pameću. Pravo je čudo kako je mogao završiti školovanje!

— Izrastao je iz seljačke, ali kršćanske obitelji. U njegovoj su se kući skrivali svećenici što ih Revolucija progonila.

— Možete li zamisliti da u svojoj 17. godini još nije znao ni čitati ni pisati?

— I taj se momak odlučio za svećenički stalež. Ali kako će naprijed? On je sam priznavao: »Ništa mi ne ulazi u ovu moju praznu glavu!« Profesori su ga malo ispitivali, nisu htjeli da ga pred drugovima ponizuju. Ali je on bio uporan. I u 25. godini zaređen je za svećenika.

— Nisu mu za neko vrijeme dopustili da ispovijeda jer su se bojali da se u tom osjetljivom radu ne smete. Predali su ga nekom iskusnom župniku, da kod njega dvije godine »šegrtuje«. A tek tada mu povjeriše seoce Ars.

Mudar pred Bogom

Do svoje prve župe Ars pješačio je 30 kilometara. Prema tome, zauzeo ju je pješke. Tamo je našao si-

romašne kuće, slamom pokrivene. Bilo je svega 230 stanovnika. Ali su zato u selu bile četiri krčme. One uvijek pune, a crkva prazna. Međutim, kroz deset godina sve se izmijenilo: krčme opustjele, a crkva se napunila. Kako je to uspio ovaj »nenadareni« đak, ovaj župnik sa samo jednim talentom? Evo, kako je on obnovio župu:

— Molitvom! I noću je molio, jer mu je dan bio prekratak za rad. Znao je da se ne može osloniti na svoju pamet, pa se oslonio na Boga.

— Darežljivošću! Bio je siromah, kretao se uvijek u istoj izlizanoj haljini. A ipak je bio spreman nasred puta skinuti cipele i dati ih siromahu na prolazu.

— Propovijedanjem! Ne učenim člancima, dokazima, nego iskrenim riječima koje je i životom potvrđivao.

— Ispovijedanjem! Zamislite, kad je bio mladomisnik, zabraniše mu kroz nekoliko vremena ispovijedanje jer je »nesposoban«. A on postade savjetnikom i ispovjednikom cijele Francuske. Čak su k njemu dolazili iz cijele Evrope. Pruga Lyon—Ars stalno je radila jer je svakog dana bilo putnika koji su htjeli Arškom župniku. Počinjao je rad u jedan sat jutrom, pa je po 17 sati dnevno ispovijedao. I tako je radio punih 30 godina!

Svoju oskudnu darovitost pretvorio je u poniznost, prihvatio je evanđeosko geslo »beskorisne smo sluge« (Lk 17,10), i tako sebe u sveca pretvorio. I upravo zbog ove njegove poniznosti vrag ga je vidno progonio: bacao ga noću iz kreveta, prevrtao mu pokućstvo, a iznad njegove glave, kako je on sam to priznao, »grmjelo je kao da po tavanu sva kola iz Lyona prolaze!«

Vrag se nije uzrujavao što Vianney nije učeni profesor ili doktor. Ne! Vrag je bjesnio zato što ovaj seoski župnik poniznošću osvaja nebo. Zato ga je bacao s njegove siromašne slamnjače.

DOMINIK GUZMAN
(1170—1221)

Španjolski plemić, intelektualac, svećenik, kanonik, osnivač dominikanaca. Proglašen svetim 13 godina nakon smrti.

Njegova je majka sanjala pseto sa zapaljenom zubljom u gubici. Izmaklo joj se iz krila pa otrčalo da zapali svijet... Pisci su sa slikarima ovjekovječili njezin san, pridajući tu ulogu Dominiku i njegovim redovnicima. Papa Honorije III, potvrđujući ovaj Red, nazvao je dominikovce »vitezovima vjere i pravim svjetlom svijeta«.

Priprava

Srednju je naobrazbu stekao uz svog strica svećenika. Zatim je 10 godina studirao na sveučilištu u Palenciji. Sa 25 godina zaređen je za svećenika, a sa 30 je već bio starješina kanoničkom zboru u Osmi. Blaženi Jordan Saksonac, njegov suvremenik, ovako je opisao njegovu plemenitu dušu: »Bog je Dominiku udijelio posebnu sklonost da se moli za grešnike, siromahe i patnike«. To je misao vodilja njegova života. Radi toga je s Diegom krenuo u Rim. Obojica su htjeli do Pape izmoliti dozvolu i krenuti u misije, u daleke zemlje. Ali ih je Papa zaustavio, jer je krivovjerje trovalo društvo, tu nadohvat njihova oka. I poslao ih je u južnu Francusku da se suprotstave albigezima. Ovi su odbacivali Trojstvo, Otkupljenje, Gospu, sakramente i tvrdili su da je sav svijet od vraga. Bilo je već u pokretu oko 40 misionara, ali nisu uspijevali. Zašto? Narod im se podrugivao: »Ovi jašu na konjima, voze se u kolima, a njihov je Isus pješačio«. Dominik je uočio pogrešku, pa je krenuo u susret krivovjercima bosonog. Postio, molio, spavao

na goloj zemlji. I u susretu s ovim krivovjercima sinula mu misao o osnutku Braće, »leteće čete«, koja će govorom i primjerom spašavati čovjeka.

Ostvarenje

Imao je uza sebe samo šest drugova istomišljenika. Ali je uspio. Honorije III je 1216. potvrdio njegovu zamisao, a 1217. njegovi redovnici dobiše službeni naziv »Red Propovjednika«.

— Cilj: Spašavati ljude od zabluda u nauci i u ćudoredu. Radi toga je Dominik svojim redovnicima zapovjedio dvostruki odgoj: Što dublje i šire školovanje, što savršenije življenje, po zavjetima. Zamislio ih je kao intelektualce i kao svece.

— Svom je redu dao izrazito marijansko obilježje. Posebno krunicom koju predaja njemu pripisuje. Stigla je iz Gospinih ruku u Dominikove ruke, a iz njegovih u ruke milijunskih molitelja.

— Svoje redovnike nije zatvorio u sobice kao kontemplativce. Ne! Načelo je: Sabrano blago drugima predati! Tako je on govorio: »Sjeme ne smije ostati na stogu jer će se pokvariti. Moramo ga baciti u vjetar, i tada donosi ploda!« Radi toga je već prve redovnike raspršio po ondašnjim kulturnim središtima Evrope. A četiri godine poslije njegove smrti bili su već u Dubrovniku (1225).

Umro je mlad, bilo mu je tek pedeset godina. A na njegovoj smrti bilo je već 60 samostana. Tridesetak godina kasnije bilo je sedam tisuća članova. A godine 1303. deset tisuća članova u 600 samostana.

Zašto je njegovo djelo uspjelo? Odgovara nam Lacordaire: »Dominik se nakon dnevnog propovijedanja svake noći povlačio u crkvu. Sagibao se, klečao, na zemlju prostirao i u suzama molio za obraćenje ljudi!« To je njegova tajna: molitva i ljubav prema čovjeku! Ovo je on sam riječima potvrdio. Upitao ga jednom neki mladić: »Vi ste izvrstan govornik, gdje ste učili govorništvo?« On je odgovorio: »Ljubav me je prema čovjeku naučila kako ću govoriti«.

Tko iz ljubavi govori, veli sv. Pavao, neće biti »mjed što ječi, ni praporac što zveči« (1 Kor 1).

LOVRO MUČENIK
(† 258)

Milostiv prema bijednicima, a hrabar pred mučiteljima!

Mislite li da su rimski carevi bili najkrvaviji? A što biste rekli o ubojstvima u prošlom ratu (1939—45)! Ratovala je 61 država, poginulo je oko 60 milijuna, a ranjeno 35 milijuna ljudi! U tom je ratu potrošeno sto i sedamnaest milijardi dolara, a tek trećina današnjeg svijeta jede do sitosti. Dok Amerikanac pojede prosječno kroz jednu godinu 90 kg mesa, Indijac pojede samo 2 kg.

Prošlo je više od 1700 godina od smrti sv. Lovra, a on bi nam i danas mogao biti uzorom u darežljivosti.

Volio je siromahe

Bio je đakon rimske crkve, a to znači da je vršio trostruku službu: posluživao na oltaru, upravlja crkvenim dobrima, brinuo se za siromahe.

U to je vrijeme car Valerijan progonio kršćane. Vjerojatno i zato da se dočepa njihova imanja. Tko nije htio žrtvovati državnim bogovima, prognan je na prisilni rad i plijenila se njegova imovina. Car je pozvao k sebi Lovra, znao je da je on vrhovni upravitelj crkvenih dobara. On zatraži tri dana slobodna, kako bi mogao srediti račune. Međutim, kroz ta tri dana Lovro je porazdijelio sva crkvena dobra siromasima. Štoviše, prodao je crkveno pozlaćeno posuđe, pa i taj prihod razdijelio potrebnima. A onda je sakupio četu staraca, siromaha, udovica, poveo ih caru i rekao: »Ovo je, care, crkveno blago. Ne smanjuje se, već stalno raste!«... Car se razbjesnio i naredi da ga na žaru muče dok ne izdahne.

»Ti ćeš se podrugivati našem carstvu?« Tako odgovori car Lovru i preda ga mučiteljima. A oni s njim onako kako Primorci peku ribu. Spremiše žeravu, postaviše» gradele«, a iznad Lovra. Predaja veli da im se i tu narugao: »S jedne sam strane pečen, okrenite me na drugu!« Tko bi to mogao shvatiti? Ili mu je Bog udijelio nadčovječnu snagu, ili ga je u vatri »anestezirao«, onako kako to čine kirurzi prije operacije. Vjerojatno je ono prvo: on je izdržao, kao što su svi mučenici izdržali. Nitko od njih nije jecao, jaukao, pomilovanje tražio.

Izdahnuo je prema »Depositio martyrum« 10. kolovoza 258. Kasnije sv. Augustin izjavio: »Vatrom na kojoj se pržio ugrijao je srca svih kršćana!«

Konstantin Veliki je pokraj njegova groba podigao veliku baziliku. A u samom Rimu kroz srednji vijek podignute su 34 crkve u njegovu čast.

Otkuda mu tolika popularnost? Vjerojatno se tajna krije u njegovoj darežljivosti, u njegovoj ljubavi prema nevoljnicima.

A što bi u susretu sa siromahom rekao škrtica? Evo ovo: Ti si, Kriste jednom rekao: »Bio sam gladan« (Mt 25,42). To mi danas ponovljaju mnogi siromasi, stradalnici od požara, poplava, potresa. A ja im odgovaram: »Radite, pa ćete i vi imati kao ja«,

»Bio sam« gladan, rekao je Isus, a ljudi odgovoriše: »Ne mogu se razbacivati novcem pred siromasima, jer gradim vikendicu, odlučio sam kupiti novi automobil!«

»Bio sam« gladan, rekao je Isus, a ljudi odgovorimahu narugaše: »Moli se Bogu, on će ti pomoći«.

U Časoslovu sv. Lovra čitamo: »Sirote je pomagao, ko Krista njih je dvorio«... Shvatio je Isusovu poruku u Evanđelju: »Što učinite jednom od ove moje najmanje braće, meni ste učinili« (Mt 25,40).

CLARA SCIFFI
(1193—1253)

Živjela još 27 godina nakon smrti sv. Frana. Proglašena je svetom dvije godine poslije smrti.

Neki je londonski list objavio nagradni natječaj za najbolji odgovor na pitanje »Što je to novac«. Stiglo je šest tisuća odgovora. Navodimo ovdje samo četiri: »Novac je nagrada za trud«, »božanstvo komu se svi klanjaju«, »šećer našeg života«, »pasoš za sve krajeve na ovom svijetu, samo ne za nebo«... Ovaj zadnji odgovor je nagrađen. S time bi se složila i naša svetica!

Ostavila je bogatstvo

Bila je iz bogate obitelji u Asizu, veoma lijepe vanjštine. Ali se nije koristila ovim odlikama. Odlučila je krenuti novim putem. Na to ju je potakla propovijed sv. Frana u asiškoj katedrali. Bilo joj je 19 godina kad je bez znanja roditelja pobjegla sa svojom prijateljicom u crkvicu Gospe od Anđela i tu Bogu zavjetovala doživotno siromaštvo i djevičanstvo. Sve se to događalo pod vodstvom sv. Frane. Pred njim je položila i treći zavjet: poslušnost. Bilo je to na nedjelju — Cvjetnicu. Ovim događajem udareni su temelji Redu Klarisa.

Frano ih je neko vrijeme povjerio benediktinkama. Kasnije su prešle u samostan sv. Damjana koji je bio za njih određen. Zajednica je rasla i brojčano i duhovno.

Izabrala neograničeno siromaštvo

Pošla je dalje negoli ju je sveti »Siromašak« savjetovao. Tražila je od Pape Inocenta III da joj pismeno potvrdi najstroži život u siromaštvu. Kardinal

Hugolin ju je odvraćao, opominjao da samostan ne može živjeti bez nekih posjeda. Ali je ona bila uporna i od Pape isposlovala potvrdu. Pokušao je kasnije i Grgur IX ublažiti tu strogost siromaštva. Ali ona je njemu odgovorila: »Vi me, sveti Oče, možete osloboditi od mojih grijeha, ali ne od obveze da slijedim Isusa!« I Papa joj sve odobri. Pokušao je treći Papa smanjiti tu njezinu strogost u siromaštvu. Bio je to Papa Inocent IV, ali ni on nije uspio. On joj je čak izdao Povelju kojom potvrđuje njezine želje. I ta se Povelja (Bula) našla 1893. u svetičinu grobu.

Tri Pape je pobijedila i doživotno živjela u bezuvjetnom siromaštvu Slijedila je svog Isusa do kraja života, a mogla je u svojoj bogatoj kući živjeti kao kraljica!

Petrolejski milijarder Paul Getty jednom je ovo izjavio: »Podijelite sav novac ovoga svijeta svim ljudima na jednake dijelove. Učinite to u tri sata poslije podne. Ja vas uvjeravam da će već nakon pola sata svi različito imati. Jednoga će netko pokrasti, drugi će novac zakartati, treći u nešto potrošiti, a četvrti će još nešto zaraditi. A nakon dvije godine vjerojatno će svi biti opet u prvotnom stanju.

To je novac. Imaš ga, nemaš ga. A ako ga imaš obilato sve do kraja života, što ti koristi? U grob nitko ne nosi čekove, štedne knjižice.

Kad biste sada upitali Klaru što ona misli o novcu, nadam se da bi vam ponovila nagradni odgovor iz londonskog lista. »Novac je pasoš za sve krajeve svijeta, samo ne za nebo!« To se u potpunosti slaže s izjavom Isusovom: »Dušo, imaš mnogo imanja i zalihe... počivaj, jedi, pij i uživaj!... Luđače, reče mu Bog, još ove iste noći zatražit će ti se duša natrag. Komu će pripasti ono što si skupio?« (Lk 12,19—21)... »Pasoš za sve krajeve, samo ne za nebo!«

MARIJINO UZNESENJE

Sin je majci uzvratio ljubav: uznesenjem na nebo.

Lazar je u grobu već »zaudarao« (Iv 11,39), a Isus za tog mrtvaca veli da spava: »Naš prijatelj Lazar spava, idem da ga probudim«. Ne čudite se! Za Gospodara svijeta pokojnici spavaju. To je Isus dokazao i na svojoj majci, koju je probudio ne čekajući Sudnji dan.

»Nije umrla, već spava« (Mt 9,24)

Tako reče Isus za mrtvu Jairovu kćerku. To isto je tvrdila predaja za Mariju: Nije umrla, samo je usnula. Bizantski car Mauricije uveo je na Istoku u VII stoljeću »Marijino usnuće« (Dormitio). U istom vijeku preuzeo je to i Rim. A u VIII stoljeću bio je taj blagdan raširen po čitavoj zapadnoj Crkvi.

Zadnji put se Marija spominje u Sv. pismu u Djelima Apostolskim. Nakon Isusova uzlaska na nebo apostoli su u ustrajnoj molitvi čekali Duha Svetoga »zajedno s Isusovom majkom Marijom« (1,14). Tada je preuzela ulogu predaja koja veli da je Marija 44. godine pošla s Ivanom u Efez i doživjela 72 godine Ta ista predaja nije prestala vjerovati da je Marija uznesena. A to je 1950. Papa Pijo XII proglasio vjerskom istinom: »Marija je dušom i tijelom uzeta na nebo!«

Uzvrat njezina Sina

Ako sve gledamo kroz ljubav, pronaći ćemo mnoštvo razloga za uznesenje. Evo ih nekoliko:

1. — Majka i Sin su nerazdruživi bili: U začeću je Isus postao dio njezina tijela. Tri Kralja nađoše Isusa u Marijinu krilu. Bježala je u Egipat s Isusom

u naručju. Pod križem ga nije ostavljala. . . Otkuda onda grobu odvažnost da je rastavi od proslavljena Sina?

2. — Pretvaranje u grobnu prašinu posljedica je Adamova grijeha. Marija je bila izuzeta od te ljage, pa je bilo logično da umakne tjelesnom rastvaranju, truljenju.

3. — Cjelovitu će sreću nebesnici uživati tek poslije uskrsnuća, jer je potpun čovjek u spoju duše i tijela. Zar nije bilo prikladno da Isus što prije svojoj majci omogući cjelovitu sreću u raju?

4. — »Poštuj oca i majku«, naredio je Bog svoj djeci svijeta. Toj se zapovjedi i Isus pokoravao (Lk 3,51). Najveće joj je poštovanje iskazao kad ju je uzeo dušom i tijelom na nebo.

5. — Kad je Bog pregovarao s Marijom o Isusovu utjelovljenju, Marija je rekla: »Neka mi bude po tvojoj riječi« (Lk, 1,38). I kad je to izrekla, nije prestala čeznuti za svojim Sinom. Ovu njezinu čežnju ostvario je Isus uzevši je na nebo: Neka ti bude, majko, po tvjojo želji jer si i ti mene začela po Božjoj želji!

Dođe Isus pred vrata Jairove kuće da mu uskrisi mrtvu kćerku. A sakupljeni ljudi se podrugivali: Tko li će oživjeti mrtvo tijelo! I dok su se oni podrugivali, Isus uze djevojku za ruku i oživi je. »A oni ga ismijavali« (Mt (9,24). Smijuckaju se kroz stoljeća nevjernici i polunevjernici čudesima Isusovim, pa i Marijinom uznesenju na nebo. »To je, vele oni, priča za pobožne bakice«. A ja bih rado ovim podrugljivcima ispričao priču o ključevima:

Raspisao kralj natječaj: Tko mi otključa moju zamršenu ključaonicu, imenovat ću ga svojim ministrom. Stigili sa svih strana stručnjaci, svaki sa punom vrećicom različitih ključeva. Pokušali svi, ali nitko nije uspio. A onda im se kralj naruga, prihvati ručku na vratima, otvori i reče: »Nitko se nije od vas dosjetio, vrata uopće nisu bila zaključana«.

Nije ni Marijin grob bio zaključan. Isusova ljubav prema majci nije dopustila grobu da mu otme ono što je svima nama, pa i Božjem Sinu, najmilije: Majka!

ROK
(1293—1327)

Francuz iz Montpelliera. Živio samo 34 gdine. Za siromahe i bolesnike.

Beligijski misionar O. Damjan De Vesteur († 1889) proveo je na otoku Molokai (Havaji) 16 godina njegujući gubavce. Bio im je svećenik, liječnik i bolničar... Pet stotina i šezdeset godina prije Oca Damjana s istom je ljubavlju sv. Rok njegovao bolesnike za vrijeme kuge, te »crne smrti« koja je pokosila skoro polovicu ondašnjeg stanovništva.

Milostiv

Trovrsnu je ljubav pokazao u svom radu: prema siromasima, prema bolesnicima, prema svim svojim znancima.

— Prema siromasima! Ostao je zarana siroče, ali je naslijedio bogat posjed. Najveći dio je razdijelio među najpotrebnije siromahe u svom gradu. A zatim krene na hodočašće u Rim.

— Prema bolesnicima! Jedva je bio prešao talijansku granicu, kad ga dočekala kuga. Nije se prestrašio, ljubav prema čovjeku je u njemu bila jača. Sav se predao bolesnicima. Njegovao ih dok i sam nije od kuge obolio. Bilo je to u Piacenzi.

— Prema znancima! Da ne bude na smetnju svojim prijateljima i znancima, povukao se izvan grada, negdje uz obalu rijeke Pad. Živio je u samotnoj kolibi, čekajući smrt. Ali, kako veli predaja, svakog mu je dana u kolibu donosio kruh pas grofa Gotarda Pallastrelija. Predaja veli i to da je u blizini kolibe provreo potočić Božjim posredstvom, kako bi imao i vodu nadohvat ruke.

Kuga je prestala, on prizdravio zaslugom grofa Pallastrellija koji ga je pronašao i poveo u dvorac. Rok odluči vratiti se u svoj rodni kraj. To i učini, ali ga u blizini jezera Lago Maggiore stigne nova nevolja. Zbog ratnih neprilika skitali se po svijetu opasni ljudi. Rok je bio iscrpljen, a i sumnjiv stražarima, pa ga proglasiše uhodom i baciše u zatvor. I u zatvoru je proveo pet godina. Tu je i umro. Predaja veli da su kod mrtvog tijela našli neki dokument po kom su ga prepoznali. Bilo ih je tada stid što su osudili nedužna čovjeka, pa mu prirediše veličanstven sprovod. Ali, on je ipak umro ostavljen od svih, zaboravljen i od onih koje je njegovao. Jedini ga Bog nije zaboravio, jer još i danas po njegovu zagovoru čini čudesa, dokazujući da je Rokova ljubav prema siromasima i bolesnicima izvirala iz svetačke duše.

Za vrijeme crkvenog sabora u Konstanzu (1414—1418) harala je kuga. Narod se zavjetovao sv. Roku, pronio njegov kip u procesiji, i kuga je prestala. Od tog dana njegov se kult ubrzano širio. A Papa Urban VIII potvrdio je službeno to štovanje 1629.

Sjećate li se Isusove priče o bogatašu i Lazaru? »Neki je siromah u čirevima ležao do bogataševa stola. Čak su i psi dolazili i lizali mu rane« (Lk 16). Ima takvih jadnika i danas! Siromasi vapiju pred vratima imućnijih: Udjelite nam milostinju! Neuki zaklinju školovane: Poučite nas! Bolesnici dozivaju zdrave: Njegujte nas! Sve ove jadnike Isus naziva svojom braćom, poistovjećuje ih sa sobom: »Bijah gladan, i dadoste mi jesti. Gol, i obukoste me. Bolestan i pohodiste me« (Mt. 25).

Ivan Raos u »Kraljičinu vitezu« piše: »Poskok za drozdom vrat ispružio, jastreb se na goluba, orao na zeca obrušio«... Tako i čovjek na čovjeka, u susjedstvu i na bojnom polju. A iz ove krvave klime može nas izbaviti samo ljubav prema čovjeku.

JELENA KRIŽARICA
(248—330)

Pučanka, odbačena supruga, uzorna kršćanka, carica.

Englezi bi htjeli da je ona rođena u Colchesteru, a Turci tvrde da je rođena u Drepanu (danas Erseki). Srbija se ponosi da je Jelena rodila svog sina, Konstantina Velikog, upravo u njihovu kraju, u Nišu, kad je sa svojim mužem putovala po teritoriju rimskog carstva.

Izdržljiva majka

Priprosta žena, pučanka, vlasnica jedne gostionice. Bila je udata za tribuna, Konstancija Klora. Ali kad je on postigao naslov »Cezara«, morao je po zakonu otpustiti ženu pučanku, jer rimsko pravo nije dopuštalo brak između velikaša i pučana. Klor otpusti Jelenu, a uzme k sebi sina Konstantina i novu ženu Teodoru, pastorku Maksimilijanovu. Jelena se povukla, bez kletve i mržnje. Nakon tri godine umre joj muž, a naslijedi ga njezin sin Konstantin. On odmah pozove majku na carski dvor, proglasi je caricom, dade iskovati novac s njezinim likom, otvori joj vrata carske riznice. I kao da ga je Bog nagradio za tu ljubav prema majci. Ugledao je nad suncem križ i natpis: »Ovim ćeš pobijediti!« Na sve zastave postavi znak križa i kod Milvijskog mosta, blizu Rima, svlada svog suparnika Maksencija (312). I nakon toga »Milanskim ediktom« 313. proglasi slobodu kršćana. Tri stvari su na to njega potakle: Kao mladićak bio je već sit Dioklecijanovih progona; njegova ga kršćanska majka na to nagovarala; uzvratio je Bogu za pomoć što mu je pružio u pobjedi nad Maksencijom. Nakon ove pobjede ukinuo je u rimskom carstvu kaznu pribijanja na križ.

Svjetski pronalazak

Jelena je pronašla Isusov križ. Bio je to pronalazak jači i radosniji od pronalaska Amerike koju je Kolumbo otkrio 116 godina kasnije. Otkopavajući, našla je tri križa. Koji je Isusov? Posavjetovala se sa svetim jeruzalemskim biskupom Makarijem. On joj reče: »Svakim križem dotakni neizlječivu bolesnicu. Ako na dodir jednog križa ozdravi, taj je križ Isusov!« To je učinila, tako se i dogodilo. Bilo je to 326. Na uspomenu ovog svjetskog pronalaska podigla je u suradnji sa sinom dvije bazilike: jednu na Isusovu grobu, drugu na mjestu gdje je otkriven križ.

Umrla je ipak ponešto tužna, jer joj se sin krstio tek pred smrt, točnije, malo prije nego je izdahnuo (337). A ona je umrla u Konstantinopolu (Carigradu), prijestolnici koju je njezin sin utemeljio i koja se prozvala po njegovu imenu.

Bilo je to 10. siječnja 1962, a dogodilo se u Perùu. S planine se spustila golema lavina i zatrpala neka sela. Preživjeli jednog sela nisu mogli više ni odrediti gdje im se selo nalazilo. Ali kad je sunce počelo otapati snježnu lavinu, provirio je iz te bijele naslage križ na vršku njihova zvonika. I kako je sunce jače peklo, tako je zvonik sve viši bivao, dok se nije pojavila i čitava crkva, cijelo selo.

Tako vam je i u našem životu: zasuše nas nevolje sa svih strana, pokriše nas križevi tako da ih jedva nosimo. Mi ih rado stresemo s ramena. Borimo se protiv bolesti lijekovima, protiv oskudice radinošću. Ali jedan je križ među njima pravi, taj mora ostati na našem ramenu. A koji je to naš križ? Onaj koji iz naslage nevolja prvi proviri i koji se ne da skinuti s ramena. To je naš križ, na njemu ćemo svaki sebe otkupiti.

RUŽA IZ LIME
(1586—1617)

Prva svetica u otkrivenoj Americi. Živjela 31 godinu, proglašena svetom 1671. Zaštitnica Perua, Latinske Amerike i Filipina.

Da li je bila neuravnotežena, patološki tip? Ne! Prosvjedovala je poput Mojsija. Narod mu se izopačio, klanjao se zlatnom teletu, a on se prihvatio pokore za svoj narod: »Četrdeset dana i četrdeset noći nisam jeo kruha ni vode pio zbog vaših grijeha« (Pnz 9, 18). Ovakva je nakane imala i Ruža.

Čudne li djevojke!

Njezini roditelji, Gaspar de Flores i Marija de Oliva, nisu se mogli načuditi »pretjeranostima« svoje kćeri.

— Odricala se hrane, a imala je što jesti Skraćivala sebi počinak i san, a nitko je nije iz kreveta tjerao.

— Bila je izvanredno lijepa. Indijanka Marijana, njihova pomoćnica, jednom joj reče: »Lijepa si kao ruža«. I od toga dana nije je nazivala njezinim imenom (Izabela), nego joj prida ime Ruža. A njoj dojadilo laskanje, pa je svakovrsnim biljnim sokovima trljala lice da poništi ljepotu. I svoje lijepe ruke je umočila u živo vapno. Majka se mučila cijeli mjesec da joj iscijeli ruke.

— Jednom joj majka splela vijenac od cvijeća i postavila na glavu. Ona ga skine, »nakiti« ga iglicama, vrati na glavu da joj vijenac bude sličniji Isusovoj trnovoj kruni.

Luda ili mudra?

Sva ova » pretjeravanja« pokazuju sređenu i plemenitu narav. Evo nekoliko dokaza za to:

— Roditelji joj upadoše u nevolju. Ona je preuzela sve najteže poslove u vrtu. Šivala je do kasno u noć da pomogne roditeljima.

— Proživljavala je teške napasti, strpljivo do smrti podnosila tešku bolest. A to su obilježja svetačkih duša.

— Nije bila tvrdoglava. Naprotiv, u kućnim poslovima se pokoravala roditeljima, a u vjeri svom ispovjedniku.

— Kad joj je bilo 20 godina, izabrala je život dominikanske trećoredice. Kako tamo nije bilo samostana, podigla je u vrtu roditeljske kuće kolibicu i tu provodila život u pokori i u molitvi. Kad ju je bolest do kraja skršila, preuzeli su brigu za nju gospodin Gonzalo i njegova supruga. Umrla je u 31. godini života, iscrpljena od pokore, molitve i ljubavi prema Isusu.

Da li je pretjerivala? Ne! Dva razloga kazuju da je imala pravo tako živjeti:

1. U ono su doba španjolski pustolovi (konkvistadori) surovo osvajali američko tlo, haračili, ubijali, pljačkali. Pizarro je 1533. osvojio Perù i smaknuo Atahualpu, kralja Inka. I tako dalje! Ruža se suprotstavlja pokorom ovom nasilju, ovoj ludoj trci za zlatnim teletom.

2. Kakvo čudo što će je neki nazvati luđakinjom! Danas bi mnogi naši suvremenici svece poslali psihijatru. A kad bi ih poslali svetom Pavlu, on bi im odgovorio: »Što je ludo u očima svijeta, izabra Bog da posrami mudre« (1 Kor 1, 27).

Rimski su carevi progonili Isusove sljedbenike i proglašavali ih budalama. U tim su progonima pobili jedanaest milijuna kršćana. I oni su govorili: Poginulo je 11 milijuna luđaka. A mi danas kažemo: U nebu imamo 11 milijuna svetaca-mučenika-junaka!

O Limskoj Ruži sve možemo izreći u jednoj rečenici: Ruža je pokornički život suprotstavila kultu tijela i novca.

BARTOL APOSTOL
(1. st)

Bartol=Natanael? U prvom susretu s Isusom prihvatio suradnju.

Biblija pripovijeda kako je Jakov usnio čudni san: »Ljestve stoje na zemlji, a vrhom do neba dopiru. Anđeli Božji po njima se penju i silaze« (Post 23, 12). Na ovo je Isus mislio kad je Bartolu rekao: »Vidjet ćeš veće stvari od ovih... Vidjet ćete otvoreno nebo i Božje anđele gdje uzlaze i silaze na Sina čovječjega« (Iv 1, 51).

Tko je Bartol?

Od XVI stoljeća svi poistovjećuju Bartola s Natanaelom. Dr Ljudevit Rupčić piše: »Natanael je po svoj prilici Bartolomej. Vjerojatno je Natanael ime, a Bartol očinski dio, prezime« (N. Zavjet, 1961, s. 279, bilj.).

Bartol nije bio u prvi mah oduševljen Filipovim pozivom da dođe u zbor Isusovih učenika. Odgovorio mu je: »Zar može nešto dobro izići iz Nazareta?« Dva su razloga navela na takav odgovor. Prvo: I u ono doba postojala je zavist među selima. Svatko se nadao da će iz njegova mjesta izići Mesija. Drugo: O Mesiji su imali visoko mišljenje, kralj, izbavitelj... Otkud bi onda on izišao iz sitnog sela Nazareta!

Isus se nije uvrijedio zbog tih riječi. Naprotiv, čim mu se Bartol približio, pohvalio ga je: »Evo pravog Izraelca u kom nema prijevare!« (Iv 1, 47). Bartol se začudio toj izjavi. Dogodilo mu se iznenada nešto što možda nije očekivao: Osjetio je da je pobijeđen. Julije Cezar je Senatu javio svoju pobjedu ovako: »Veni, vidi, vici« (dođoh, vidjeh, pobijedih). Tako je mogao kliknuti i Bartol, uz malu promjenu riječi: Dođoh, vidjeh i pobijeđen sam! Postao sam Isusov učenik!

Pod smokvom

Stari su Židovi uz kuću gojili lozu ili smokvu, da bi mogli u hladovini počivati. »Pozivat će jedan drugoga pod smokvu« (Zah 3, 10). U toj se hladovini odmarao i Bartol kad ga je Isus ugledao: »Vidjeh te pod smokvom prije nego te Filip pozvao«. Što se dogodilo pod tom smokvom? To je tajna Isusa i Bartola. Ali možemo se ipak domišljati. Bartol se vjerojatno bio udubio u razmišljanje o dolasku Mesije. Molitvenom željom ga je dozivao da što prije siđe na svijet. A nije ni slutio da ga već odrasli Mesija promatra i srcem poziva u službu. Kad je Bartol uvidio da mu je Isus otkrio najtajnije dubine srca, povikao je: »Ti si Sin Božji«.

Bio je zaista član apostolskog zbora, jer ga Evanđelja spominju. Posebno Ivan, u onoj prilici kad se na Tiberijadskom jezeru poslije uskrsnuća ukazao apostolima, među kojima se nalazio i Bartol. Ali o njemu znamo vrlo malo. Armenska predaja veli da je s prijepisom Matejeva Evanđelja misionario po Indiji, a kasnije i po Armeniji, gdje je mučenički poginuo. Poganski ga vračari iz zavisti uhvatiše i sa živa tijela mu kožu oderaše, pa ga zatim ubiše.

»Zar može nešto dobro izići iz Nazareta?« Tako je Filipu odgovorio Bartol koji bio rodom iz Kane Galilejske. On se uvjerio da je iz tog sela izišao Mesija, Isus, Otkupitelj svijeta. I kad ga je upoznao, zavolio ga je. Nije prijateljstva s Isusom raskidao do smrti, mučeničke smrti.

»Ti Kristu vjeran ostade
i apostol i prijatelj« (Časoslov)

MONIKA
(331—387)

Iz Tagaste (danas Suk-Ahras, Alžir). Imala dva sina i kćer. Kršćanka usred poganstva. Ustrajna u molitvi.

Nioba, veli prastara grčka priča, podrugivala se božici Latoni: »Ja imam 7 kćeri i 7 sinova, a ti samo Apolona i Artemidu!« Apolon se razgnjevi i strelicama pobije svu Niobinu djecu. A ona udari u plač i od tuge se okameni.

Naplakala se i Monika, ali se nije okamenila. Naprotiv, svojim je suzama ugrijala sina Augustina da se zagrije za Krista.

Strogo u djetinjstvu!

U kući im bila pomoćnica veoma stroga. Moniki nije dopuštala da izvan obroka popije ni kap vode. Djevojčica je trpjela od žeđi. I kad bi je roditelji poslali da na cijev povuče iz bačve vina za ručak, ona bi malko liznula vrč. Jednog dana joj je mlađa kućna pomoćnica prigovorila: »Ti si meribibula (pijandura)!« Od tog dana Monika nije ni kapi vina okusila. »Ali nije to činila, veli njezin sin Augustin, jer joj je bilo drago vino, već od obijesti koja se u mladeži kao igrajući javlja« (»Ispovijesti«, knj. IX, gl 8).

Mučno u braku

Monika je bila uzorna kršćanka, a udaše je za Patricija, poganina, činovnika i malog posjednika. Bio je srdite ćudi, pa je Monika svakog dana trpjela. Trpjela je zbog njegove naglosti, trpjela je i zato što je otezao s krštenjem. Krstio se tek na smrti (371). Dolazile su joj prijateljice s modricama na licu i ja-

dale se na svoje surove muževe. Ona bi im uvijek odgovorila: »Tužite se radije na svoj jezik!« Monika nije nikada svom mužu prigovorila. Trpjela i šutjela. A bol joj je zadavala i muževa majka. Bila je čangrizava i svadljiva. Monika je sve to iz ljubavi prema Bogu podnosila, kako svjedoči njezin sin Augustin, »kao žena muške vjere, materinske ljubavi i kršćanske pobožnosti« (n. d. gl 4).

Teško sa sinom

Sin joj Augustin bijaše profesor, pisac. Ali sve do svoje 33. godine poganin. To je majci izazivalo suze. Još k tome bijaše razvratan, živio je 16 godina s preljubnicom i imao vanbračno dijete Adeodata. I zbog toga je majka suze prolijevala. Upao je neko vrijeme u manihejsku vjersku zabludu koja je jednaku moć pridavala vragu i Bogu. I to je majci tjeralo suze na oči.

Molila je i plakala. Jednom joj neki biskup reče »Sin tolikih suza ne može propasti!« I to se obistinilo: Milanski biskup Ambrozije krstio je Augustina i njegova sina Adeodata. Bilo je to u Milanu. Sva sretna, htjela se vratiti u Afriku, ali u Ostiji oboli i umre. Bilo joj je 56 godina. Pred smrt je sinu rekla: »Ništa me više ne veseli na ovom svijetu. Do sada sam željela živjeti samo zato da tebe ugledam kao kršćanina i katolika!« (n. d. gl 10).

Augustin je izjavio da ga je majka »rodila tijelom i srcem: tijelom, da ugleda ovo vremenito svjetlo. Srcem, da ugleda vječno svjetlo« (n. d. gl 8). To je velika istina: po svojoj inteligenciji bio je svjetlo, po svojoj svetosti bio je svjetlo.

Narod kaže da jabuka ne pada daleko od stabla. Upravo tako se dogodilo u Monikinoj kući. Od svete majke uzrastao je sveti sin!

Sve je to postigla suzama i molitvama. Majčine suze, majčine molitve svece stvaraju!

28. kolovoza

AUGUSTIN (AURELIJE)
(354—430)

Afrički poganin, javni grešnik, profesor, pisac, obraćenik, biskup, svetac!

»Zašto ti, vojniče, piješ vodu, dok svi na ovoj gozbi piju vino?« »Gospodine generale, odgovori vojnik, pred 22 godine bio sam osuđen na smrt zato što sam u pijanom stanju vrijeđao državu. Pomilovali su me. Tada sam se zakleo da neću nikada vina okusiti. I do danas nisam zakletve pogazio!«

Pri kraju IV stoljeća i Augustin se zakleo da neće više nikada griješiti. U 33. godini života, i do smrti nije pogazio zakletve.

Obraćenik

Dvije su ga okolnosti gonile u zlo. Prvo: bio je vruće punske krvi, pa se predao seksualnom lutanju. Drugo: otac mu je bio poganin, krstio se tek pred smrt. I tako se Augustin spleo s nekom djevojkom, s njom živio u divljem braku 16 godina, dobio vanbračno dijete. Osim toga je devet godina očijukao s manihejskom zabludom.

Njegova je majka Monika bila uzorna kršćanka. Suzama i molitvom je umolila Boga da joj obrati sina. I Augustin je napustio maniheizam, pristupio milanskom biskupu Ambroziju. I on je krstio njega i sina mu Adeodata. Tada je Augustin imao 32 godine Tek tada se smirio u Bogu: »Nemirno je naše srce dok ne otpočine u tebi«.

Sve bliže Bogu

Nakon krštenja ubrzanim koracima se približavao Bogu. Razdijelio je svoje imanje siromasima, otpustio svoju ljubavnicu, s nekoliko istomišljenika os-

novao samostan u Tagasti. To je bio začetak budućih Augustinovaca. Spremio se za nov zadatak: zaredio se za svećenika 391, a pet godina kasnije narod ga glasovanjem izabrao za biskupa u Hiponu (Alžir). Tada je imao 42 godine. Od tada do smrti perom i govorom se borio protiv vjerskih zabluda. Protiv manihejaca, koji su izjednačivali Boga i vraga u snazi. Protiv arijanaca, koji su poricali Isusovo božanstvo. Protiv pelagijanaca, koji su nijekali istočni grijeh. Protiv donatista, koji su krivo tumačili sakramente. Protiv monotelita, koji su tvrdili da Isus nema čovječju narav.

Prije nego je postao biskup, napisao je 22 djela, a kasnije je napisao još 77 djela. Najčitanije su njegove »Ispovijesti«, gdje iskreno iznosi svoje grijehe, svoja traženja i put do Boga. Drugo mu je djelo svjetske vrijednosti »Božji Grad«, gdje dokazuje nemoć poganstva i borbu između Božjih i vražjih sljedbenika.

Koliko je propovijedi izrekao! Koliko učenih djela napisao! A ne zaboravite da je cijelog života bolovao na želucu i da ga je mučila astma!

Kakav li je on grešnik bio! A ipak od krštenja pa do smrti, koja ga je zatekla u 76. godini života, nije nikada krsteničke zakletve pogazio.

Kako li je uspio sve to napisati, kako li je mogao od grešnika toliki svetac postati? On nam otkriva tajnu u »Ispovijestima«. »Tijesan je stan moje duše, ali ga ti, Bože, proširi. Trošan je, ali ga ti, Bože, popravi« (knj I, gl 5). I kad se predao posve Bogu u ruke, Bog je njegov život »proširio« i »popravio«. A u tom usponu prema Bogu pomogla mu je mnogo njegova majka: suzama i molitvama. Jednom joj je rekao neki biskup: »Sin tolikih suza ne može propasti!« I nije propao. Obratio se, zaredio se za svećenika, posvećen je za biskupa i uvršten je u zbor svetaca.

GRGUR VELIKI
(540—604)

Makedonski kralj Aleksandar, koji je umro 323 godine prije Krista, proglašen je Velikim. Zašto? Uspješno je osvajao narode i širio kulturu. Ruski car Petar I Aleksejević († 1725) nazvan je Velikim. Zašto? Zato što je uredio rusku državu po evropskom uzoru. A zašto je Grgur Papa nazvan Velikim? Odgovorio je Bossuet: »On je najsavršeniji uzorak kako treba upravljati Crkvom«.

Traži smisao života

Bio je sin Gordijana, bogatog rimskog plemića, senatora. Usavršio se u pravu i diplomatskoj službi, pa je već sa 33 godine bio gradonačelnikom. Ali nikada u srcu nije bio zadovoljan, jer je čeznuo za redovničkim životom. Zbog toga se nije ni ženio. Čim mu je otac umro, ukazala mu se prilika. Pripalo mu je u nasljedstvo golemo imanje, i on je prihodima svog imanja podigao sedam samostana, a redovnicima dao Pravilo sv. Benedikta. U jednom od tih samostana živio je i on kao redovnik. Ali nije uživao svoj mir jer ga je Papa zaredio za đakona i poslao u Carigrad kao svog poslanika. Tamo je službovao sedam godina, a zatim se vratio u svoj samostan i vršio službu opata. Tada je imao 45 godina.

Uzorni Papa

Umro Papa Pelagije II, a izborna kocka pala na Grgura. Izabraše ga za Papu u njegovoj 50. godini života. U to doba je harala kuga. Papa Grgur pokrene narod da se moli, da u ophodima traži od Boga pomoć. Za vrijeme jedne procesije ukazao se Mihovil Arkanđeo i vitlao isukanim mačem. I kuga naglo prestala, a narod Grgura proglasio čudotvorcem.

Velike su njegove zasluge za Crkvu. Spomenut ćemo samo ove:

1. — Langobardi su 593. opsjedali Rim. Grgur je, po zvanju diplomat i pravnik, uspio neprijateljsku klimu okrenuti u prijateljsku.

2. — Bio je obnovitelj. Sredio je biskupije, crkvene obrede, a posebno se istakao u sređivanju crkvenog pjevanja, korala. Po njegovu se imenu i prozvalo »gregorijanskim pjevanjem«.

3. — Brinuo se za misije. Posebno je promicao misije u Engleskoj. Tamo je poslao svoje redovnike, među njima i sv. Augustina Kanterberijskog.

4. — Bio je i pisac: »O Jobu«, gdje obrađuje kršćansko ćudoređe. »Homilije«, oko 40 govora za cijelu godinu. »Pastoral«, gdje razglaba o dužnostima crkvenih pastira. »Dijalog«, četiri knjige, gdje donosi čudesa svetaca i život sv. Benedikta. »Pisma«, do nas ih je stiglo 848, a u njima se čita njegova briga oko upravljanja Crkvom.

Papa Grgur I bijaše pravi čuvar Crkve i Evanđelja. Gorljivo je bdio nad svojim stadom, ali se nije nikada prenaglio. Služio se opomenom, ukorom koliko je mogao duže da izbjegne kažnjavanje. Bio je svjestan da je izravni zamjenik Isusov na ovom svijetu, ali je izbjegavao sve što miriše na paradu i na sebeljublje. U svemu se iskazivao malen, iako je bio Velik. On je prvi u povijesti Papa uveo izraz »servus servorum Dei« (sluga slugu Božjih).

A ljudi čine sve obratno: natječu se od jutra do mraka tko će biti prvi, velik, najveći: u novcu, u stanu, u razgovoru, u položaju. »Ja u retku, u stihu, u pjesmi... svuda diktatura nečijega Ja. Ured jedno Ja, ustanova Ja, stranka Ja... Kao da nema nikoga osim njegova velikoga, pametnoga i radišnoga Ja« (J. Jurjević: »Čovjek«, Zagreb, 1973, s. 476).

Bit će Velik onaj koji se ponizuje: »Visoko uzdigne ponizne« (Lk 1, 52). To je tajna Grgureve veličine: živio je kao »sluga slugu Božjih«.

MARKO KRIZIN IZ KRIŽEVACA
(1588—1619)

Isusovački đak. Svećenik, kanonik, profesor. Mučenik. Pio X proglasio ga blaženim 15. siječnja 1905.

Ima ljudi koji su pretrpjeli težih muka nego neki kršćanski mučenici. Ali nitko ih ne naziva svetima. Sveto mučeništvo zahtijeva ova obilježja: prihvatiti dragovoljno nezasluženu smrt iz ljubavi prema Bogu. To je učinio Marko i njegovi drugovi.

Mladi dani

Osnovno je školovanje završio u svom kraju, a onda nastavio u Gracu, gdje su mu učitelji bili isusovci. U 21. godini života postao je »magister« iz filozofije. Kamo će? Roditelji su ga zamišljali opasana viteškom sabljom, ali on krene u Rim, isusovcima, u zavod »Germanicum«. Bile su mu tada 23 godine. Četiri je godine studirao teologiju i zaredio se za svećenika.

Petar Pazmany, nadbiskup u Ostrogonu (Mađarska), čuo za njegovu učenost i uzoran život, pa ga pozvao k sebi, da se bori protiv kalvinskog krivovjerja. Povjerio mu je profesorsku službu, malo kasnije i upravu sjemeništa u Trnavi (Slovačka), a zatim ga imenovao kanonikom prvostolne crkve u Ostrogonu. Tada je imao 28 godina. U isto vrijeme Marko je upravljao imanjem bivše benediktinske opatije blizu Košica (Slovačka). Tu su neumorno radila dva isusovačka misionara: Slovak O. Stjepan Pongrac i Poljak O. Melkior Grodiecki. U tom je mjestu od 23 tisuće žitelja 20 tisuća pristalo uz krivovjerje. Marko se s ova dva prijatelja borio protiv ovih zabluda.

Počeo je tridesetogodišnji rat, sukob protestanata i katolika, političke razmirice na račun vjere. Povod je bila takozvana »defenestracija« (23. svibnja 1618), kad su češki evangelici bacili kraljevske namjesnike kroz prozor praške gradske vjećnice. Uskipjela je mržnja, kalvinski je propovjednik Alvinci tražio da se poubijaju svi katolici. To mu nije uspjelo. Ali su zato palili sela, otimali crkve, samostane, crkvena imanja, zlostavljali svećeništvo. U tom je naletu Rakoci uhapsio Marka, Stjepana i Melkiora u Košicama. Baciše ih u zatvor bez jela i pića. A kad su ovi zatočenici zatražili hranu, donesoše im ravno u petak pečena mesa, rekavši: »Jedi, marvo!« Oni ne okusiše mesa, poštujući nemrs u petku. Izudarali su ih šakama i nogama. Stjepanu polomiše prste na rukama, odrezaše mu nos i uši, te mu ih silom utisnuše u usta, rugajući se: »Zazivaj sada ime Isusa i Marije!« Svoj trojici oviše konope oko vrata, pa ih davili do svoje mile volje. Zatim ih objesiše za ruke o gredu, na noge im privezaše utege, pa ih potpaljivahu bakljom sa svih strana. A ujutro odrubiše glavu Marku i Melkioru i trupla s glavama baciše u zahodsku jamu. Stjepana izmlatiše po glavi. I misleći da je mrtav, baciše ga u istu jamu. A on je u tom smradu 20 sati pomalo umirao, a da ga nitko nije smio izvući... Katolici su kasnije izvukli sveta tijelesa, a grofica Katarina Forgač smjesti mučenike u kositrene ljesove, glave u zlatne posude. Danas se ovi mučenici nalaze u uršulinskoj crkvi u Trnavi.

Markovi su roditelji pripovijedali da su ga od Boga isprosili po zagovoru Bl. Dj. Marije. Odgajali su ga u ljubavi prema Gospi. I on se u 19. godini života učlanio u Marijinu Kongregaciju. Bio joj je vjeran do kraja. I poginuo je mučenički uoči blagdana Male Gospe. Imao je tek 31 godinu.

»Za sve blago svijeta tog
neću Krista izdati!« (Časoslov)

IVAN ZLATOUSTI
(347—407)

Sin carskog oficira u Antiohiji (danas Antakya u Turskoj).

Biskup. Umro u progonostvu.

Ruski car Ivan IV Vasiljevič († 1588) ima nadimak »Grozni«. Engleski kralj Rikard I († 1199) nazvan je kraljem »Lavljeg srca«. Carigradski biskup Ivan proglašen je biskupom »zlatnih ustiju«.

Tri njegova odgojitelja

Malo poslije Ivanova rođenja umro je njegov otac Sekundus. Umrla mu je i kćerka, pa je Antuza ostala udovica sa 20 godina. Odbila je sve nove ponude za udaju.

— Majka mu je bila prvi kateheta. Sve je poduzela da joj sin bude pravi kršćanin. A i ona je bila uzor susjedima. Pogani su gledajući nju govorili: »Kako divnih žena ima kod kršćana!«

— Libanius mu je bio odgojitelj i učitelj u govorništvu. Opazio je već u početku da je njegov učenik darovit. Nadao se da će ga zamijeniti u službi, ili da će krenuti u odvjetnike.

— Treći odgojitelj mu je bila pustinja. Da nije bilo majčinih suza, bio bi već kao dijete pobjegao u pustinju. Čim je majka umrla, povukao se u pustinju. Bilo mu je tada 20 godina.

Odlični govornik

Čuo biskup za njegove sposobnosti, umne i ćudoredne, pa ga izvukao iz pustinje i zaredio za đakona. Ivan se nekoliko godina savjesno spremao na ređenje. I zaredio se 386, one iste godine kad se obratio i pokrstio Augustin Aurelije. Sa 39 godina popeo

se na govornicu i već u prvim nastupima osvojio sve slušatelje u antiohijskim crkvama. »Ljudi su se, piše Sozomen, u crkvi gurali, htijući mu pristupiti bliže da ga bolje čuju« (Hist. Eccl., VIII, 5). Tada je Antiohija brojila oko pola milijuna žitelja. A biskup Ivan je »grmio« s govornice da se nadaleko čulo.

Prognani biskup

U Carigradu se čulo za njegovu riječ i za njegov uzoran život. I kad je umro Netarije, imenovaše Ivana biskupom u Carigradu. I taj biskup, inače niska rasta, ćelav, boležljiv, podigao je na noge Carigrad. Brinuo se za siromahe, borio se protiv zabluda, budio pospane crkvene pastire. A posebno je udario na taštinu carice Eudoksije koja je pred crkvom svete Sofije sebi čak golemi kip podigla. Carica mu se ljuto osvetila. Podjarivala je cara, Arkadija, uznemirivala biskupe. I uspjela je. »Ad Quercum« (kod hrasta) sastao se crkveni sabor, na njemu je bilo 39 biskupa. I prognaše Ivana Zlatoustog iz grada. Bilo je to 403. Malo nakon te sramotne i nepravedne odluke jaki je potres uznemirio grad. I prestrašni car vrati biskupa natrag. Ali za kratko vrijeme. On je nastavio svoj posao kao i ranije. I prognaše ga po drugi put tamo prema Crnom moru. U progonstvu je i umro ... Tijelo mu je u svečanom ophodu preneseno u Carigrad 438.

Ostavio nam je 640 homilija, oko 100 raznih govora, 240 pisama iz progonstva, u kojima tješi svoje prijatelje. Napisao je nekoliko rasprava, među kojima se posebno ističe »O svećeništvu«.

Koja je to tajna Ivanovih ustiju? Tri su razloga njegova uspjeha. Prvo: Sve što je u propovijedima govorio, sve je i životom dokazivao. Drugo: Nije letio po filozofskim visinama. Govorio je kroz slike i usporedbe iz dnevnog života. Treće: Volio je svoje slušatelje: »Vi ste moji očevi, moja braća i sinovi« (Časoslov). Da je ovo istina, svjedoče njegovi suvremenici koji o njemu rekoše: »Bolje bi bilo da se sunce otkine sa nebeskog svoda nego da njegova usta umuknu!«

UZVIŠENJE SV. KRIŽA

»Našašće« se prvi put svetkovalo kad su 335. u Jeruzalemu bile posvećene dvije Konstatinove bizilike. »Uzvišenje« je uvedeno u spomen Heraklijeve pobjede 628, kad je perzijski kralj Siroe bio primoran vratiti križ što ga je 14 godina ranije njegov otac Hosroe II Parvez bio pri osvajanju Jeruzalema ponio u Perziju.

Suci i danas izvikuju smrtne kazne, a osuđenici odlaze u plinsku komoru, na električnu stolicu, na vješala, na strijeljanje. Stari su Židovi osuđivali na smrt kamenovanjem, a smrt na križu uvela je rimska vlast koja je držala pod okupacijom Palestinu.

»Sablazan«

»Križ je bio Židovima sablazan, a poganima ludost« (1 Kor 23). U to su mučilačko drvo gledali istim okom kojim mi danas gledamo mitraljez, vješala ili plinsku komoru. Ciceron veli da je križ bio »najokrutnija i najsramotnija kazna«. Židovi su ga prezirali s tri razloga. Prvo: Bila je to kazna mrskih rimskih okupatora. Drugo: Bila je to kazna za robove (Fil 2,8) i zločince. Treće: Kako nisu svi priznavali Kristu božansko podrijetlo, nisu ni mogli u tom drvu vidjeti Božje prijestolje. Isus je znao za to, pa je pred smrt prorekao: »Svi ćete se ove noći zbog mene pokolebati« (Mt 26, 31). I ta se noć produžila kroz vjekove, jer se i danas pred križem kolebaju svi oni koji se klanjaju novcu, položaju, svojim udobnostima više nego Kristu. A neki se čak plaše križa, veli Ivan Zlatousti kao pas koji bježi čim ugleda batinu koja ga je jednom premlatila

Svetinja

»Kad ja budem podignut sa zemlje, sve ću ljude privući k sebi« Iv 12, 32). I privukao je kršćane. Oni križ smatraju svetinjom s dva razloga. Prvo: Isus je

na drvu izvršio Božju volju: »Oče, neka bude tvoja volja« (Mt 26, 42). Drugo: Isplatio je mjesto nas Adamov dug nebesima: »Uspostavivši mir krvlju njegova križa, pomirio je sa sobom sve što je na zemlji i na nebu« (Kol 1, 20).

I tako se križ, naša najveća svetinja, uspravio između Starog i Novog zavjeta, noseći na sebi najvećeg heroja ljubavi!

Prvi put je ovo sveto drvo poniklo na Kalvariji, a zatim je nicalo po svoj zemlji. Eno ga na našim grobljima, da nam proriče uskrsnuće tijela. Eno ga na vršcima zvonika, da nam prstom pokaže nebo. Eno križa iznad kreveta dobrih kršćana, da ih hrabri u dnevnim brigama. Eno ga i na zlatnom lančiću o vratu ponosnih djevojaka i mladića, kao dokaz da im je i u srcu onaj koji je na križu visio. Eno križa i na ramenu svih strpljivih kršćana, koji znaju da bez muke nema otkupljenja: »Tko hoće ići za mnom, rekao je Isus, neka uzme svoj križ i neka me slijedi« (Mt 16, 24).

Stari su Grci na neobičan način birali zvanja za svoju djecu. Dovodili su djecu na atenski trg, gdje je bilo igračaka svake vrsti. Ako bi dijete izabralo oružje-igračku, odredili bi ga za vojnički stalež. Ako bi izabralo knjigu, dali bi ga u škole.

I mi smo pred izborom. »Ili Bog ili ništa«, rekao bi otac Sertillanges. Ili križ ili propast. Tko je krenuo za križem, našao se na cesti za nebesa. A tko je stresao križ sa sebe, stići će tamo gdje nema mjesta za spašene.

Isusov je križ, veli Zlatousti, visoko uzdignut, »da i zrak raskuži od zla... a na križu je Isus raširio ruke, da jednom rukom prihvati Stari, a drugom Novi zavjet«. Sve iz prošlosti i sve iz budućnosti.

JANUARIJE MUČENIK
(250—305)

Čudnovata »igra« zgrušane krvi u napuljskoj katedrali. Čudo ili nepoznata prirodna sila?

Mrav u svojim malim kliještima nosi sitno sjeme što ga je našao na livadi. I nitko ne izvikuje čudo. Ali kad bismo vidjeli da mrav nosi teretni kamion, svi bismo to proglasili čudom... I sada pitam sebe i vas, što je to s krvlju u Napulju, »zrnce ili kamion?«

Tko je Januarije?

Bio je biskup u Beneventu (Italija) u doba Dioklecijanove vladavine. Jednog dana je želio pohoditi u zatvoru neke kršćane. Ali čim se približio zatvoru, uhvatiše i njega, pa ga baciše među zatvorenike. U to se vrijeme narod u Pozzuoliju zaželio igara u areni, pa su tražili da izvedu među zvijeri Januarija i njegove drugove. Sudac nije došao, pa je arena otpala, a njima odrubiše glave. S Januarijem umriješe mučenički: Fest, Deziderije, Sosije, Prokul, Eutihet i Akuzije. Januarije se probio na vrh. Kad je 431. provalio Vezuv, narod je zazvao u pomoć Januarija, i Vezuv je naglo obustavio riganje lave. Godine 432. prenosili su kosti Januarijeve iz Pozzuolija u Napulj. I u toj prigodi neka žena pokaže biskupu Ivanu dvije bočice tvrdeći da je u njima krv Januarijeva. U tom se trenutku zgrušana krv pred biskupom i pred brojnim svjedocima potekućila. I od tog dana počinje »igra« ove zgrušane krvi. To se ponavlja svake subote prije prve svibanjske nedjelje, 16. prosinca, 19. rujna i kroz osminu.

Neprotumačiva bočica

U napuljskoj se katedrali čuva Januarijeva krv u bočici. Visina joj je 10 cm, a u promjeru ima 5

cm. Ova je bočica opet zatvorena u staklenom moćniku, tako te je isključen pristup zraka. Kad se krv izloži pred narod, izloži se uvijek i glava Januarijeva. A onda svećenik zaziva sveca da učini čudo, kliče i narod, kao da želi prisiliti sveca na to. I nakon nekoliko minuta, ponekad i nakon nekoliko sati, krv se raščini u tekućinu. Ponekad uzavre, ponekad pjeni kao more uz obalu.

Što je to? Čudo? Evo nekoliko činjenica koje će nam nešto reći!

1. Težina bočice nije uvijek ista. Razlika doseže i do 27 grama.

2. Neki misle da se krv otapa uslijed temperature što je proizvodi mnošto naroda u katedrali. Ali je pokus dokazao nešto drugo: Na temperaturi od 40 stupnjeva trebalo je čekati dva sata da se krv potekućini, a na temperaturi od 30 stupnjeva čekalo se samo petnaest minuta.

3. Stručnjaci su u laboratariju ispitali ovu krv i ustanovili da je to prava ljudska krv.

4. Isključena je svaka varka. Brojni svjedoci i stručnjaci o tom govore. U pitanju je uzrok ove pojave.

U Aristotelovoj se kući jedne večeri živo raspravljalo o vrijednosti boja. Koja je boja najljepša, bijela, plava ili zelena. Na kraju rasprave upita Aristotel svoju kćerku: »Što ti misliš, koja je boja najljepša?« Ona je bez oklijevanja odgovorila: »Crvena, jer djevojaćko lice lako porumeni!«

Budimo i mi oprezni u prosuđivanju, da nam lice od srama ne pocrveni. A pocrvenjet će ako se istrčimo, ako na laku ruku proglasimo čudom ono što još nije dokazano kao čudo. Zato prepustimo odluku i sud vrhovnom Učiteljstvu naše Crkve. A do tada zadržimo ono što je bitno i najvažnije: On je zaista prolio svoju krv za Krista! »Ovo je pravi mučenik koji je za Kristovo ime prolio svoju krv« (Otpjev u Časoslovu).

MATEJ EVANĐELIST

(1. st)

Matej (armejski = Božidar), carinik iz Kafarnauma. Apostol, pisac prvog Evanđelja. Drži se da je umro mučenički.

U njegovu Evanđelju čitamo kako je vinogradar ukorio na trgu neke radnike: »Što stojite ovdje vazdan besposleni!« (Mt 20, 6). U isto Evanđelju čitamo kako je Isus pozvao Mateja. Nije ga ukorio, samo ga pogledao i pozvao: »Hajde za mnom« (Mt 9, 9).

Novac

Carinici su u ono doba bili zastupnici rimskog okupatora. Ubirali su poreze po miloj volji, davajući vlastima onoliko koliko je bilo propisano. Preostatkom su se sami bogatili. Zbog toga ih narod nije volio. Prigovorili su Isusu što jede s carinicima (Mk 2, 16). Bilo je to upravo na gozbi što ju je Matej priredio Isusu i prijateljima prilikom poziva u apostole.

Matej se odazvao. Otada mu je šef Isus, a ne Herod Antipas. I pogledajte kolike li razlike! Juda za novac izdaje svog Učitelja, a Matej ostavlja novac da slijedi Učitelja. Shvatio je dobro opasnost novca, pa nam je pažljivo zabilježio što je Isus o novcu rekao: »Ne sabirajte sebi blago na zemlji ... nego na nebu« (Mt 6, 19). »Ne možete služiti Bogu i bogatstvu« (Mt 6, 25). Matej je to shvatio, odlijepio se od novca i predao Bogu poput »ptica i ljiljana« (Mt 6, 26—30).

»Hajde za mnom«

Kako li je Isus uspio tog bogataša izvući iz njegova carinskog ureda? Odgovara sv. Jeronim: »Iz Isusova je lica izbijao božanski sjaj i dostojanstvo, pa je na prvi pogled privlačio«. Sjetite se onog tre-

nutka kad je Isus pri svom hapšenju odgovorio vojnicima: »Ja sam«, a oni »uzmakoše i padoše na zemlju« (Iv 18, 6). Sjetite se trenutka kad su Isusa izveli izvan grada da ga strmoglave niz kulu, a on »prođe između njih i umaknu« (Lk 4, 30). Isus je na taj način i Mateja osvojio na prvi pogled. Bilo mu je jasno u tren oka da ga Isus poziva u »svoj ured«.

Sedam slika

Da je Matej zabilježio samo ovih sedam priča o »nebeskom kraljevstvu«, bilo bi nam dostatno da shvatimo u čemu se sastoji kršćanstvo. Evo tih slika iz Isusovih ustiju, a iz Matejeva pera:

— Crkva je »sijač« Ona sije čistu istinu, ali naši tereni nisu uvijek prigotovljeni za evanđeosko sjeme.

— Crkva je njiva »pšenice i kukolja«. Čovjek se po volji hvata ili dobra ili zla, pšenice ili kukolja. Na žetvi će se to razdijeliti.

— Crkva je »goruščino zrno«. Narasla je od 12 Apostola na 800 milijuna vjernika.

— Crkva je »kvasac«. Sakramenti, molitva i Duh Sveti čine da sve uskisne.

— Crkva je »sakriveno blago«. Moramo sve uložiti da ga otkupimo.

— Crkva je »biser«. A to znači: ukras i dragocjeni dar moje duše.

— Crkva je »mreža«. U njoj ima riba svake vrsti, dobrih i zlih. Upravo tako, prava mreža koja prima zle i dobre, grešnike i svece. Crkva je otvorena svima, ona ne trpi diskriminaciju. Pascal je pravo zapisao da se »evanđelja nikada ne nabacuju pogrdama na krvnike i neprijatelje Kristove... ni protiv Jude, ni Pilata, ni bilo kojeg Židova« (»Misli«, 798). I kad Isus vikne »hajde za mnom«, viknuo je svim rasama, svim religijama, čak i ateistima. To je ekumenski poziv.

Zadnje riječi Matejeva Evanđelja glase: »Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta«. Čujete li, »u sve dane!« A to znači da ćeš susresti Isusa kada god kreneš, u bilo kojem danu. Susrest ćeš ga na putu poput učenika u Emausu. Samo ti kreni, pridruži se Crkvi. Isus te čeka posred puta.

KUZMA I DAMJAN
(IV st)

Dva brata iz Sirije. Liječnici. Liječili tijelo i dušu.

Rimljani su štovali Eskulapa kao zaštitnika zdravlja. Prespavali bi rado u njegovu hramu, nadajući se da će im taj bog u snu objaviti lijek protiv bolesti. Kršćani ne traže pomoć u snu. Otvorenih očiju i ustiju prizivaju u pomoć svetu braću Kuzmu i Damjana.

Besplatna ambulanta

Nikada nisu primali nagrade za svoj liječnički rad. Htjeli su biti prema Evanđelju milosrdni Samaritanci: »Dođe, opra mu rane.. i preuze za nj brigu« (Lk 10, 34). Pošli su putem Isusovim. Isus je također ozdravljao besplatno.

Jednom je Damjan uzeo nagradu od izliječene Paladije. Njegov se brat ozlojedio i rekao mu: »Kad umrem, ne želim da budemo u istom grobu zato što si uzeo plaću za liječnički rad!« I kad je taj čas kucnuo, a poginuše istog dana, svjedoci su htjeli provesti Kuzminu odluku. Ali omeo ih je nepoznati glas: »Pokopajte ih skupa, jer Damjan nije uzeo plaću iz pohlepe. Nije želio povrijediti gospođu Paladiju!« I spustiše ih u isti grob.

Zasluženo nebo

U to doba je Dioklecijan ljuto progonio kršćane. U ovom naletu pograbiše i dva brata, Kuzmu i Damjana. Rimski suci su od njih tražili da se odreknu kršćanske vjere. Ali im sveta braća odgovoriše: »Zar ti, suče, misliš da ćemo mi, koji čovječje tijelo lije-

čimo, svoju dušu prodati, a ona je mnogo vrednija od tijela?!« I osudiše ih na kamenovanje. I što se dogodilo? Kako su na njih bacali kamenje, tako se kamenje vraćalo na bacače kamena. Narediše da ih poubijaju strijelama. Ali su se i izbačene strijele vraćale u tijelo strijelcima. I kad je Bog očito pokazao svoje posredstvo, dopustio je krvničkom maču da im odrubi glave.

Štovanje se brzo širilo. Papa Simak (498—514) podigao je u Rimu njima u čast crkvu. To je učinio i Papa Feliks IV (526—530). Bizantski car Justinijan (482—565) sagradio je u Cyrrhi, rodnom mjestu Kuzme i Damjana, veliko svetište njima u čast.

Kad govorimo o liječničkom radu svete braće, neminovno nam pada na um vjekovna jadikovka: »Zašto na svijetu toliko bolesti, rana, ratova?« Na to pitanje mudro nam je odgovorio francuski obraćenik. pisac, član Francuske Akademije Paul Claudel: »Isus nije došao da ukine ili da protumači našu patnju. Došao je da je svojom prisutnošću ispuni!« Nama se ta izjava čini neprihvatljivom. Mi bismo radije od jutra do mraka zazivali Kuzmu i Damjana da svojim zagovorom izbrišu sve bolesti s ljudskih tjelesa. Ali znajte da sveci nisu »samoposluga«: pomoliš se, i bolesti nestaje! Ne tako! Molite, zazivajte svece, ali imajte uvijek u vidu ova tri recepta. Prvo: Poslužimo se svim naravnim sredstvima, lijekovima, liječnicima. Drugo: Ako nam zdravstvena služba ne pomogne, utecimo se nebeskim zagovornicima. Treće: ako ni s te strane ne stigne pomoć, to primimo kao znak s neba da Bog od nas traži strpljenje. U tom slučaju nemojte stresti svoj križ s ramena! »Ne moja, nego tvoja volja, Oče« (Lk 22, 42).

Ovo je najbolja putnica za nebo: Stisni čvrsto svoj križ na ramenu, da ti ne ispadne! To poručuju Kuzma i Damjan.

VINKO PAULSKI
(1581—1660)

Francuski svećenik iz Pouya. Darovao se najpotrebnijima. Proglašen svecem 1737.

Nedaleko od Filipina, 30. siječnja 1889, tonuo talijanski brod »Remo«. U čamcima za spasavanje nije bilo mjesta ni za pšenično zrno. A oko jednog čamca vrpoljio se utopljenik htijući silom ući. Odjednom se u čamcu podigne na noge svećenik i reče: »Ja ustupam mjesto ovom utopljeniku!« I potom skoči u more, u smrt.

Ovu je odvažnost pokazao prema bijednicima i Sv. Vinko!

Borba protiv bijede

Sin seljačke obitelji, do svoje dvanaeste godine pasao je ovce. I na paši je razmišljao o ljudskim suzama. Kako je bio veoma darovit, poslaše ga u škole, a on se opredijelio za svećenički stalež. I zaređen je za svećenika u 19. godini života, što nije bio slučaj u tako ranim godinama zaređivati. Službovao je u Parizu i u prvim nastupima pristupio otuđenima, siromasima. Kralj Luj XIII imenovao ga je 1619. duhovnikom robijaša na galijama (galiota). Njih su iz raznih zatvora dovodili na prisilno veslanje. A on im je bio drug, brat i otac. U »Svetom Lazaru« je za siromahe osnovao »pučku kuhinju«, i tu se dnevno hranilo oko dvije tisuće gladnih. Sabirao je novac za sirotinju. Govorkalo se da preko njegovih ruku prođe više novca nego preko ruku ministra financija. U svom karitativnom radu držao se ovog načela: »Ne prosuđujmo čovjeka s vanjštine!« Ako okrenete medalju, govorio je on, ugledat ćete u siromahu Isusovu sliku.

Tri njegove ustanove

Povijest ih ne može mimoići jer su djelo ljubavi:

1. Zavod za nahočad! Jedne je večeri prolazio kroz polumračne uličice i čuo plač djeteta. Negdje u uglu našao je odbačeno dijete, zamotano u krpe, a oko njega se vrpoljili psi. Uzme ga i povjeri plemenitim ženama. I tada mu sine misao da osnuje zavod za nahočad.

2. Lazaristi, misijski svećenici! Povjerio im je dvostruki zadatak: odgoj svećeničkog podmlatka i misionarenje po selima. Papa Urban VIII odobrio ih je 1633.

3. Milosrdnice! U ovom poslu desna ruka mu je bila sv. Lujza Marillac. Svojim sestrama Vinkovkama povjerio je njegu bolesnika. I one to do danas uzorno i savjesno rade. Službeno su odobrene 1634, a u Zagreb su stigle 1845.

Crkva nije mogla mimoići ovaj Vinkov žar i ljubav prema siromasima, pa je sv. Vinka proglasila zaštitnikom svih dobrotvornih ustanova.

Evo na kraju, po mom mišljenju, najtočnije ocjene Vinkova rada i života: »Bio sam gladan i dadoste mi jesti« (Mt 25, 35), rekao je Isus, i time naglasio da se poistovjećuje sa siromasima. Neki pisac iz Latinske Amerike protumačio je na svoj način Isusove riječi, pa ovako poručio suvremenim bogatašima: »Bio sam gladan, a ti si mi doviknuo: stani u red i čekaj! Bio sam gladan, a ti si trošio novce za let na Mjesec! Bio sam gladan, a ti si mi podrugljivo šapnuo: Bog će ti pomoći!«

Bilo bi nam svima korisno da, dodirujući svoju lisnicu, pomislimo ono što je u svakoj prilici sv. Vinko govorio: »Što bi sada učinio Isus Krist?« Ovaj ljubazni i nesebični svetac, kako o njemu pjeva Časoslov, bijaše od neba darovan siromasima: »Bijah oči slijepcu, noge bogalju, otac ubogima« (Otpjev iz Časoslova).

MIHAEL, GABRIJEL, RAFAEL

Nekada odvojeni (Gabrijel 24. III, Mihael 29. IX, Rafael 24. X), a u novom kalendaru zajedno.

Dvije tisuće godina prije Krista Dedal je skrojio svom sinu Ikaru krila od perja i oblijepio ih voskom. Ne leti, sine, previsoko, reče mu otac. Ali se Ikar oholo popeo do sunca i ono mu otopilo vosak, pa se srušio u Egejsko more. Tako veli stara grčka priča.

Biblija nam pripovijeda da su se neki anđeli s Luciferom na čelu htjeli popeti do Božjeg prijestolja, pa ih je Bog oborio u paklene bezdane. »Zametne se veliki rat na nebu koji je vodio Mihael sa svojim anđelima. I bi zbačen veliki Zmaj, đavao-sotona« (Otkr 12, 7—9).

Mihaelovoj pobjedi Crkva je pridružila još dva slavna anđela,

Mihael borac

Njegova borba protiv oholih anđela poruka je i nama. Poznato vam je kolika je zla prouzročila oholost! Adam i Eva su prognani iz sreće jer su htjeli »biti kao Bog« (Post 3, 4). Naduti Filistejac se podrugivao dječaku na paši, pa ga je taj dječak (David) oborio kamenčićem iz praćke (1 Sam 17, 48). Farizej se u hramu razmetao svojom dobrotom, ali je samo carinik izišao iz hrama »opravdan« (Lk 18, 4). Sve je rečeno u ovim recima: »Najveći je onaj koje se ponizi« (Mt 18, 4).

Gabrijel navjestitelj

Poznata su nam tri biblijska događaja o anđelu Gabrijelu:

— Gabrijel tumači Danijelu smisao proročanstva o Isusu. Bilo je to negdje oko 600 godina prije Krista.

»Dok sam još govorio moleći Gabrijel, koga vidjeh u početku viđenja, doletje« (Dan 9, 21).

— Gabrijel navješta Mariji da će postati Isusovom majkom. »Posla Bog anđela Gabrijela k Djevici ...« (Lk 1, 26).

— Gabrijel otkriva Zahariji tajnu da mu je žena začela sina koji će biti nazvan Ivanom Krstiteljem. »Ja sam Gabrijel, koji stojim pred Božjim licem. Poslan sam da ti donesem ovu veselu vijest« (Lk 13, 19).

Rafael liječnik

Pratio je na putu mladog Tobiju, prorekao mu je da će mu otac ozdraviti. »Ribljom žuči namaži njegove oči, i tako će progledati« (Tob 11, 7—9).

Sv. Toma Akvinski tvrdi da Bog sva čudesa izvodi posredstvom svojih anđela. Ali naglušuje da nitko ne može čudesa tvoriti, već jedini Bog. »Sve što radi anđeo ili neki drugi stvor po svojim sposobnostima, radi to po prirodnim zakonima, a to ne spada u čudo« (1 pars, q 110, a 1).

Bog je vrhovni liječnik! Prema tome i u Lurdu Bog tvori čudesa, jer je on jedini gospodar života i smrti. A sveci su, a s njima i anđeli, samo Božji »bolničari«.

Talijanski kompozitor i virtuoz na violini Josip Tartini († 1770.) sanjao je jedne noći kako mu vrag ulazi u sobu, uzima njegovu violinu, pa mu priredio koncert. Čim se Josip probudio, pokuša tu vražju svirku preliti u note. Donekle mu je uspjelo. Ovu novu sonatu nazvao je »Vražji ćurlik«. Kad sam ovo negdje pročitao, padoše mi na pamet riječi Marije Noël: »Ima dana kad mi vrag laskavo nešto šapće u uho. I rado ga slušam, ali na kraju mu ipak opazim rep« (Notes intimes, 1959, s. 106).

Evo poruke današnje svetkovine: Borite se protiv oholica poput Mihaela, navještajte Evanđelje poput Gabrijela, otvarajte izgubljenima oči poput Rafaela, da jasnije vide nebesa.

JERONIM DALMATINAC
(340—420)

Rođen u Stridonu (blizu izvora Krke?), rimski student, tajnik Pape Damasa, zaređen za svećenika u Antiohiji, pisac ,pokornik, umro u Betlehemu.

Siromašna udovica pronašla čarobnjakovu spilju prepunu biserja i dragulja. Odložila nejako dijete na zemlju, pa hitro s punom pregačom blaga istrčala iz spilje. Za njom je neka nevidljiva ruka zatvorila vrata. Tog trenutka žena zaplaka gorko jer je u spilji zaboravila uzeti dijete ... Ova me priča podsjeća na intelektualce s diplomom u ruci, na bogataše s milijunima u banci; imaju sve, ali ostaviše Boga iza svojih leđa.

Sv. Jeronim je bio i bogat i učen, ali je uspio postati svet!

Učen

Imućni mu roditelji omogućiše studij u Rimu.

Poznavao je tri jezika: grčki, latinski i židovski. Sve je svoje znanje prelio u pero. Ovdje iznosim njegova glavna djela.

Prijevodi: »Vulgata«. To je prijevod Sv. pisma na latinski. Ovim se djelom pročuo u cijelom svijetu, jer je to postao službeni tekst u crkvenoj litergiji. Preveo je još k tome drugi dio Euzebijeve »Kronike«, Origenove »Homilije«.

Polemike: Bio je vatrene ćudi, preoštar u raspravama. Ali je sebe ovako opravdavao: »Pas laje da obrani svog gospodara, zašto ne bih i ja obranio mog Boga?« U djelu »Protiv Helvidija« raspravlja o Gospinom djevičanstvu. Slično i u djelu »Protiv Jovinijana«. »Protiv Vigilancija« raspreda o štovanju svetaca i njihovih moći, a u dijalogu »Protiv pelagijanaca« razglaba o milosti i preodređenju.

Povijest: Djelo »De viris illustribus« (o znamenitim ljudima) ima 135 poglavlja, a obrađuje kršćanske pisce od Sv. Petra do svojih vremena.

Napisao je brojne rasprave i tumačenja Sv. pisma. A došlo je do nas i 125 njegovih pisama, u kojima tješi, savjetuje i polemizira.

Svet

Za vrijeme studentskih dana nije čestito živio. To je kasnije otvoreno priznao«: »Do neba cijenim djevičanstvo, ali ga ja nemam!« Bog mu je pomogao da krene prema svetosti. Povukao se na Istok da živi pokornički, ali ga je Papa pozvao u Rim za svog tajnika. Čim je Papa umro, vratio se na Istok, u pustinju Kalcis. Ovdje je sebe pokorom potpuno istesao. Pet sam godina, kako sam veli, »živio u društvu škorpijona i divljih zvijeri... lomio kosti spavajući na goloj zemlji... a ipak mi je u tijelu gorjela vatra pohote... sanjao sam o rimskim plesačicama«... Izmučen od borbe protiv grijeha, ponekad je glasno vikao: »Odlazi, Sotono. Smiluj mi se, moj Bože!« U blizini Betlehema je podigao dva samostana, i tu proveo zadnjih 35 godina svog života u pokori i molitvi.

A sada mi pada na pamet engleski grof na otočju Fidži (u jugozapadnom dijelu Tihog oceana). Gledajući u rukama Poglavice Bibliju, ovako mu se narugao: »Ta knjiga te neće izobraziti!« Poglavica mu pokaže žrtvenik na kome su donedavno ubijali i žrtvovali bogovima sve strance te reče: »I ti bi bio zaklan na ovom žrtveniku da mi nije Biblija otkrila pravog Boga!«

Prihvatite Bibliju poput našeg zemljaka Jeronima! Ta je knjiga prevedena na tisuću sto dvadeset jezika i narječja. Čitajte je kao najdražu knjigu, jer je njoj »Bog nadahnitelj i začetnik«, veli Drugi vat. sabor (DV 16). Nećete biti poput intelektualaca koji se razmeću diplomama, a izgubiše vjeru, poput bogataša koji se hvataju milijunima, a Boga ostaviše iza svojih leđa!

MALA TEREZIJA
(1873—1897)

Najmlađa od devetero djece draguljara Luja i Zelije Martin. Pet je sestara ušlo u samostan, od toga četiri u Karmel (Lisieux). Među njima i Terezija, ljubimica svoga tate, »Mala kraljica«.

Bila je blondinka, plavkastih očiju, nježna lica, ugodno visoka i izvanredno lijepa djevojka. Živjela je u samostanu samo 9 godina jer ju je nemila tuberkuloza oborila u grob u 24. godini života.

Kao djevojčica promatraše zvijezde Orion, opazi u toj skupini zvijezda oblik slova T, pa šapne tati: »Pogledaj, moje ime je zapisano na nebu!« ... I nije se prevarila. Proglašena je svetom 1925. I što mislite, koja je tajna njezine svetosti? Čitajte dalje!

Strpljiva

Svi se mi trudimo da živimo po svojim željama. Želimo biti zdravi, zato ne volimo bolest. Želimo biti bogati, zato mrzimo siromaštvo. Želimo biti čašćeni, zato bježimo od ponižavanja. U životnim nevoljama Terezija je izabrala Božje želje: već u 13. godini života izjavljuje: »Ja želim biti sveta!« A to ne ide bez križa!

— Izgubila je prerano majku. Majka je imala 46, a Tereza tek 4 godine. Kroz sav je život osjećala ranu zbog gubitka majke, ali nikada nije Bogu prigovorila.

— Kad je navršila 5 godina, otac joj oboli od cerebralne arterioskleroze. Deset godina kasnije taj se udar ponovio tako te su ga kao »suluda« prebacili u bolnicu. Izgubila je i njega, ali se nije osjećala sirotom, jer joj je Bog bio i otac i majka.

— U samostanu je proživljavala krvave sumnje, tjeskobe, suhoću srca, napuštenost. U tim trenucima neki napuštaju Boga ili čak sebi oduzimaju život. A ona je ove kušnje iskoristila kao »sirovinu« za putnicu do raja.

— Bila je po naravi, veli njezina rođena sestra Celina, sklona prkosu, ponosu. Ali nikada nije nikoga povrijedila. Iako krhka djevojka, skršila je svoju preosjetljivu narav.

— Tuberkuloza joj je zadala teških boli. Ali nikada nije jaukom uznemirila sestre, a ni svog Isusa. Gasila se strpljivo u duševnim i tjelesnim bolima, da se zapali na nebu kao zvijezda 20. stoljeća!

Jedva zapažena

Ne tražite u njezinu životu okrutnih poslova, bičevanja, ni viđenja ni čudesnih djela. Sve je obično, puno naše svakidašnjice. Bila je u radu i ponašanju tako nezapažena te su se suredovnice u čudu pitale što će uopće o njoj nakon njezine smrti zapisati u obavijestima i kućnoj kronici. Nisu tog trenutka mislile na njezino predsmrtno obećanje: »Poslije moje smrti obasut ću Zemlju kišom ruža!« I nije nas prevarila. Znate li da je na proglašenju svetom sto i pedeset tisuća osoba ostalo bez ulaznice, jer je bilo tek 50 tisuća mjesta. Svi su htjeli dati dokaz za »kišu ruža«.

Kad biste nju upitali može li zemljoradnik s motikom u ruci postati svet, odgovorila bi vam: Da! A liječnik u bijelom ogrtaču? Da! Ribar? Da! Muzičar za klavirom? Da! Domaćica uz lonce? Da! Kad biste je upitali zašto svi mogu biti sveti, odgovorila bi vam: Sve što radite, radite iz ljubavi prema Bogu i ljudima. I to je sve, to je sva tajna mog dolaska u raj.

Dana 30. rujna 1897, u 7 sati i 20 minuta navečer, izdahnula je mlada i lijepa karmelićanka. Zadnje su joj riječi bile: »Moj Bože, ja te volim!«... U tim riječima je sva tajna njezina »Malog puta« do neba: zavoljeti Boga, i sve što dan donese prihvatiti njemu za ljubav.

...»Moj Bože, ja te volim!«

2. listopada

ANĐELI ČUVARI

Nevidljivi suradnici Božji i naši najbolji prijatelji. A mnogi ih zaboraviše !

Godine 1896. cigani u nekom francuskom gradu ukradoše trogodišnje dijete, kako bi lakše ljudima u prošnji izmamili novac. Dijete navršilo sedam godina, pobjeglo od tih skitnica i sklonilo se kod najbliže obitelji. Upitaše ga kako ti se zove majka, otac, otkuda si? Na sva pitanja je odgovarao: »Ne znam!« A što onda znaš? upitaše ga. »Znam, reče on, molitvicu Anđelu Čuvaru«... Objelodaniše taj kratki molitveni tekst u novinama, i javila se na uredništvo lista neka žena. »Ja sam majka tog djeteta, tu molitvicu sam ja sama sastavila za svoje dijete!«

Da li je za vas Anđeo Čuvar priča za djecu? Razmislite!

Isus i anđeli

Najveći događaji iz Isusova života u vezi su s anđelima. Evo samo nekoliko primjera:

— Anđeo navješćuje Mariji Isusovo rođenje! »Bog posla anđela Gabrijela k Djevici... začet ćeš i roditi sina« (Lk 1, 26—33).

— Anđeo javlja ljudima da se Isus rodio: »Javljam vam veliku radost... rodio se Krist-Spasitelj« (Lk 2, 11—12).

— Anđeo tješi Isusa u smrtnoj borbi: »Anđeo mu se ukaza i počne ga hrabriti« (Lk 22, 43).

— Anđeo odvaljuje grobni kamen na Isusovu uskrsnuću: »Anđeo siđe i odvali kamen« (Mt 28, 2).

— Anđeli nakon Isusova uzlaska na nebo najavljuju dolazak Isusov za svršetak svijeta: »Ovaj isti Isus... opet će se vratiti« (Dj Ap 1, 10).

Od stvaranja čovjeka pa do danas anđeli vrše svoju službu na nebu, u svemiru i među ljudima. Evo čujte nekoliko primjera što anđeli čuvari mogu nama učiniti:

— Anđeo spašava od smrti Abrahamova sina. Bog je iskušavajući Abrahamovu poslušnost tražio da sina ubije i žrtvuje u vatri. U zadnji trenutak se javi anđeo: »Anđeo ga zovne. Ne diži ruku na dječaka« (Post 22, 11—14). I pokaza mu ovna za žrtvu.

— Anđeo spašava Lota i njegovu obitelj malo prije nego je uništena Sodoma i Gomora. »Anđeli navale na Lota: Bježi u brdo, da ne budeš satrt!« (Post 19, 15—17).

— Anđeo izbavlja Petra iz zatvora gdje ga je u »dvoje verige« okovavši bacio kralj Herod. »Najedanput se pojavi anđeo, kucne Petra u bok... Hajde brzo za mnom!« (Dj Ap 12).

— Anđeli bdiju nad svim ljudima. To je izjavio Isus : »Njihovi anđeli neprestano gledaju na nebesima lice mog Oca« (Mt 18, 10).

— Anđeli će na Sudnjem danu sabirati dobre ljude: »Poslat će anđele s glasnom trubljom, da skupe izabranike od jednog do drugog kraja neba« (Mt 24, 31).

»Evo, šaljem ovog anđela pred tobom, da te čuva na putu i dovede u mjesto koje sam priredio« (Izl 23, 20.) Što mislite, kako nas anđeli čuvaju na tom putu prema nebu? Odgovara nam lijepo Sv. Toma Akvinski: 1) »Prosvjetljuju nas«, da vidimo razliku između zla i dobra; 2) »savjetuju nas«, podgrijavaju našu volju za dobro; 3) »oživljuju nam maštu«, da jasnije ugledamo put dobrote; 4) »bude u nama osjećaje«, kako bismo što lakše prihvatili dobro djelo. Ali u svim tim nadahnućima čovjek ostaje potpuno slobodan, da se opredijeli za dobro ili za zlo (1ª q 111).

Ima netko tko te voli kad te svi mrze, kad bi te svi utopili u duboko more. Taj tvoj prijatelj zove se Anđeo Čuvar!

FRANJO ASIŠKI
(1181—1226)

Bogati mladić iz Asiza u 24. godini odriče se nasljedstva, pa kao »Siromašak« krene za Isusom. Osniva svoj Red, živi i umire svetački. Dvije godine nakon smrti proglašen je svecem!

Iz snježne mećave kroz otvoren prozor uleti ptičica, pa se u strahu istog trena vrati na hladni zrak. Upravo tako i mi uletimo u gomilu svojih želja, za novcem, vikendicom, položajem. Ali na kraju opet u duši praznina. Franjo Asiški nam životom pokazuje da samo Isus može u potpunosti usrećiti čovjeka.

Tražio je

Otac mu je bio bogati trgovac tkaninama. Franjo je s prijateljima rado trošio i zalazio u društvo. Taj veseljak, osrednjeg stasa i crnih očiju, priželjkivao je da bude slavni vitez. Pokušao je tu slavu postići u okršaju protiv Peruđe, ali je pao u zarobljeništvo i čamio godinu dana kao talac. Pokušao je vitezovanje i drugi put, u Apuliji, ali ga je neki neobični san uznemirio, pa se htio vratiti u Asiz. Jašući konja, u blizini Asiza susretne na putu gubavca, pa htjede pobjeći pred tako odvratnim čirevima. Ali se pribere, sjaši, pristupi gubivcu i poljubi ga posred čireva. Otada se predao njezi bolesnika, povukao se od svijeta, tako, da su njegovi prijatelji pomislili da je poludio. A njegov otac, koji ga je predvidio kao nasljednika u dućanu, nije znao što će sa sinom. Optuži ga biskupu za neposluh, a onda ga baci u kućni pritvor. Ništa nije pomoglo. Franjo se službeno odreče nasljedstva, natakne na bose noge sandale, prevuče preko tijela neku oporu tuniku, pripaše se konopcem i krene na propovijedanje Evanđelja. Pridružiše mu

se još dva istomišljenika. Domalo ih je bilo jedanaest. Tada im Franjo napiše prvo Pravilo. I to je bio začetak franjevačkog reda.

Uspio je

Nije tražio Isusa u preučenim bogoslovskim knjigama ni u žučljivim filozofskim raspravama, Jednostavno, iskreno i zapaljen ljubavlju prema Bogu, zavolio je Isusa kao rođenog brata. U snazi ove ljubavi je živio, radio i umro.

— Iz ljubavi prema Kristu želio je vratiti Crkvi prvotno, apostolsko doba, kad se živjelo u siromaštvu i sve činilo iz ljubavi.

— Iz ljubavi je prema Bogu osnovao Red Male Braće, da pokaže svima kako se Evanđelje ne širi oružjem, nego ljubavlju.

— Iz ljubavi prema Bogu čak se i raspjevao. Njegov »Kantik Suncu« spada u remek-djela ondašnjeg talijanskog jezika. A sve je u ljubavnom zanosu nazivao braćom i sestrama: oblake, zvijezde, kišu... čak i smrt.

Isus mu se odužio. Kad je Franjo sredio upravu svog Reda, povukao se u brdo Verna da se mirno spremi na doček »sestrice smrti«. I u toj samoći Krist mu je utisnuo u tijelo svoje svete rane (stigmata).

Umro je u crkvi Marije Anđeoske (Porcijunkula), ležeći na goloj zemlji. Tako je on sam htio jer je svoje tijelo nazivao »bratom magarcem«.

»Zašto je čovjek vrjedniji od životinje«, glasilo je nagradno pitanje na satu vjeronauka. Bilo je raznih odgovora, kao na primjer: Čovjek govori, životinja ne govori. Čovjek se školuje, a životinja se ne školuje. Nagradu je dobio ovaj odgovor: »Čovjek može upoznati i zavoljeti Boga, životinja to ne može!«... A to je uistinu sadržaj Franjina života. Sve Bogu za ljubav, jer »ljubav sve vjeruje, svemu se nada, sve junački podnosi« (1 Kor 13,7).

»O, kako su blaženi i blagoslovljeni svi koji ljube Boga!« (Iz Franjinih pisama).

BRUNO
(1035—1101)

Rođne u Njemačkoj (Köln), studirao u Francuskoj (Pariz, Reims), umro u Italiji (Kalabrija). Osnivač Kartuzijanaca 1084.

Franklin je na jednom hitnom američkom vijeću ovo rekao: »Molimo se Bogu! Sudbina je svijeta u Njegovim rukama. Ako bez Njegove volje ne pada ni jedan vrabac s krova, nemože ni naša domovina biti jaka bez Boga!«... Vjerojatno bi se današnji političari slatko osmjehnuli Franklinu da im predloži molitvu na državnom sastanku. Još više bi se narugali Kartuzijancu u njegovoj samotnoj ćeliji, gdje u vječnoj šutnji slavi Boga mišlju, riječju i djelom, što bjelodano dokazuje Bruno i njegovi sljedbenici!

Prognani profesor

Bruno je bio profesor bogoslovije. Učen i obljubljen. Sa svih su strana studenti dolazili da slušaju njegova predavanja. Dugo to nije potrajalo. Na biskupsku stolicu sjeo je Manases, koji je lukavstvom i potkupljivanjem zauzeo to mjesto. Bruno se suprotstavio, tražio od Rima da posreduje. Ali ga je Manases prognao iz grada, njega i njegove pristaše, i zaplijenio im imovinu. Manases je kasnije bio svrgnut, htjeli su na njegovo mjesto postaviti Bruna, ali je on krenuo novim putovima.

Dva samostana

U dogovoru sa šest svojih istomišljenika ode do svog bivšeg đaka, biskupa Huga u Grenoblu. Hugo je bio na glasu svetosti. Posavjetuje se s njim i iznese mu svoje naume o redovničkom životu. Hugo im ispripovjedi san iz prošle noći: »Ugledao sam se-

dam zvijezda iznad doline zvane Kartuzija«. Uvjeren da se to odnosilo na ovih sedam pridošlica, povede ih do spomenute doline. I Bruno tu podigne sedam drvenih kolibica i crkvicu. Tu se nastane, u prvoj Kartuziji, prvom kartuzijanskom samostanu.

Međutim, Papa Urban II, njegov nekadašnji đak, pozove ga u Rim, jer ga je smatrao sposobnim čovjekom. Bruno se tu nije snašao, i Papa ga je otpustio pod uvjetom da ostane u Italiji. I on siđe u Kalabriju, te osnuje drugi kartuzijanski samostan uz pomoć svog prijatelja grofa Rogera.

Bruno je tu i umro. Tri dana ga nisu mogli pokopati jer ga je narod opkolio kao sveca.

Kartuzijanci

Tko su ti samci? Pođite u Sloveniju, u Pleterje, sami ćete se osvjedočiti kako strcgim životom žive. Rade naučno i fizički u svojim ćelijama. Sastaju se zajedno samo na molitvi koja je uvijek pjevana. Čak i jedu u ćeliji, osim o velikim blagdanima. Razgovaraju samo jednom tjedno na skupnoj šetnji... I što bi o njima rekao čovjek pred svojim televizorom? Što onaj u vikendici na moru? Što bogataš pred svojim sefom u banci, što razdragani plesač u bučnim noćnim zabavama? Vjerojatno bi se osmjehnuli i nastavili svojim životom. A ipak, Bog je potreban svima!

Neki evropski učenjak ugledao u pustinji Arapina gdje se moli, pa mu se narugao: »Nisi Boga nikada ni vidio ni čuo, a moliš mu se, pa ti si budala!« Sutradan, kad je ovaj učenjak pokazivao Arapinu devina stopala u pijesku i uvjeravao ga da su tuda prošle deve, Arapin mu je odgovorio: »I vi ste budala, jer niste ove deve ni vidjeli ni čuli!«... Nije potrebno ni okom ni uhom osjetiti Boga, možemo ga susresti u molitvi. To nam dokazuju kartuzijanci. Oni mole se svom nebeskom Ocu u tajnosti« (Mt 6, 6).

Bruno je pred smrt pisao svom prijatelju Raulu: »Korist i radost samoće — šutnje može procijeniti samo onaj koji to iskusi!«

TEREZIJA AVILSKA
(1515—1582)

Najmlađa od dvanaestero djece. Sa 21 godinu postaje karmelićanka. Proglašena svetom 1628.

Znate li kako je Terezija ulazila prvi put u novi samostan? Sastale bi se sve sestre pred novom kućom, u svečanom bi ophodu unijele Gospin kip i postavile ga na određeno mjesto. Tada bi Terezija stavila samostanske ključeve na ruke Gospi... Život obnovljenih karmelićanki počinjao je pod zaštitom Gospe.

Obnoviteljica

Samostanska je stega u ono doba bila razvodnjena. Mnoge redovnice nisu ni jele u zajednici, već kod svojih roditelja ili prijatelja. Terezija nakon zrela razmišljanja osnuje prvi strogi samostan u Avili. Bilo joj je tada 47 godina. Malo po malo broj se popeo na šesnaest strogih kuća. Po njezinu uzoru obnovio je i Ivan od Križa mušku granu karmelskog Reda. Obojica su imali neprilika u toj obnovi. Ali ona je uspjela zato što je najprije sebe obnovila, posvetila. Tek tada je tražila od sestara strogu klauzuru, strogo siromaštvo, dva sata razmatranje dnevno.

Kći Crkve

U svemu se pokoravala Evanđelju i Učiteljstvu Crkve:

— »Knjigu o životu« ovako počinje: »Narediše mi da opišem način molitve i milosti što mi ih je Bog iskazao«. Dakle, posluh!

— U svojoj knjizi »Put savršenosti« izričito ističe svoju pripadnost Crkvi: »U svemu se držim svete Majke Rimske Crkve«.

— Na smrti je često ponavljala: »Gospodine, ja

sam kćerka Crkve!«

— Crkva joj se odužila za ovu vjernost: Papa Pavao VI proglasio je Tereziju 27. rujna 1970. »Naučiteljicom Crkve«.

Spisateljica

Svoje misli, želje, savjete prelila je perom u brojne knjige. Prevedene su i na hrvatski. To je učinio Dr Fran Binički, a prijevode je izdala Dominikanska naklada »Istina«, u tri sveska (Zagreb, 1933). Nabrojit ću ih:

— »Knjiga o životu« (Autobiografija, duhovna iskustva, i o molitvi).

— »Put savršenosti« (Upute i savjeti za duhovni život).

— »Nutarnji grad ili Stanovi« (uspon do Boga kroz 7 stepenica).

— »Misli o Božjoj ljubavi« (Podsjeća na »Pjesmu nad pjesmama«).

— Vapaji duše k Bogu« (Strelovite molitve, neka vrsta pjesme u prozi).

— »Knjiga o osnucima« samostana (Povijest, pouke, dokumenti).

— »Opomene« (Uglavnom za redovnice, a vrijedi za svakoga).

— »Izvještaji Ocu Alvarezu stanje duše i čudesne učinke molitve).

— »Pjesme« (Sve su duhovnog sadržaja).

— »Pisma« (Ostalo ih je oko četiri stotine).

Kapljica vode pala u široko more pa se uplašila: Jao meni, sada sam propala, izgubila sam se u prostranom moru. Čula to na dnu školjka, progutala kapljicu i pretvorila je u prekrasni biser.

Tako je i Terezija Velika pozatvarala svoje redovnice u stroge samostane, a Bog ih je pretvorio u bisere. I u junakinje, kao što je to bio slučaj s Editom Stein. Ona je bila židovka, ateistkinja, doktor filozofije. I odjednom, postaje katolkinja, ulazi u zatvoreni karmelski samostan. Nacisti su je ubili u logoru 1945.

Obratila se kad je pročitala život Terezije Avilske. Zatvarajući knjigu, kliknula je: »To je istina!«

IGNACIJE ANTIOHIJSKI
(† oko 110)

Ignacije (latinski ignis=vatra) — Vatroslav. Rastrgaše ga lavovi u areni.

Prastara priča veli da je čovjek stvoren sa pola srca, a druga je polovica dana nepoznatoj ženi. Kad čovjek ljubi, zapravo traži svoju polovicu srca. I ako nađe svoju polovicu, brak je sretan.

Priča nas podsjeća na prve stranice Biblije: »Stvorimo čovjeka na svoju sliku« (Post 1, 26). Ovu sliku kroz život netko uprlja, netko uljepša, a netko, poput mučenika, svojom krvlju ispere.

Mučenik

Biskupovao je u Antiohiji, a to je bio treći grad po veličini u Rimskom carstvu. Tu je prvim biskupom bio sv. Petar, njega je naslijedio Evodije, a Evodija Ignacije. Za carevanja Trajanova (98—117) izbiše progoni kršćana. U tom je naletu uhapšen i Ignacije. Predadoše ga pratnji od deset vojnika, koje je Ignacije nazivao »deset leoparda«. Pratili su ga do Rima kopnom i morem, da mu rimski sud sudi. Vojnici nisu bili prijazni prema okovanom Ignaciju. Ali kršćani svih općina kroz koje je prolazio, srdačno su ga primali. Na tom putovanju do arene uspio je napisati sedam pisama (Poslanica): kršćanima u Efezu, u Magneziji, u Trallesu, u Rimu, u Filadelfiji (lidijskoj), u Smirni, te mladom biskupu Polikarpu.

Dovedoše ga u arenu. Kad je čuo riku gladnih lavova, kliknuo je: »Čujte, to su trublje moga Kralja, koji me zove na borbu i pobjedu!« Rastrgaše ga dva lava. A on je bio miran, onako kako je pisao kršćanima u Efezu: »Na njihovu srdžbu odgovorite — blagošću, na njihovo hvalisanje — skromnošću, na nji-

hove psovke — molitvom, na njihovu surovost — krotkošću!« I na taj je način Božju sliku u sebi oprao svojom krvlju, da bude što sličniji okrvavljenom Isusu na križu.

Što poručuju njegove Poslanice?

Četiri su istine naglašene:

1). Zahvaljuje svima koji su ga na putu ugostili, bratski primili.

2). Uzima u obranu Isusovo božanstvo, posebno nazočnost u hostiji.

3). Preporuča vjernicima i svećenicima posluh prema biskupima.

4). Pobija dokete koji su tvrdili da je Isus imao prividno tijelo.

U pismu Rimljanima zaklinje vjernike da ga ne ometaju u mučeništvu jer on želi »biti s Kristom« (Filip 1,24). »Pustite me, piše im, da budem hrana zvijerima. Ja sam Božja pšenica, pa nek me samelju zubi ovih zvijeri, da budem čisti Kristov kruh«.

Renan († 1892) pismo Rimljanima je nazvao »biserom starokršćanske književnosti«.

»Ja se ne bih za sve blago, reče mi netko, predao u zube divljih zvijeri. Zašto? Čuvamo se svake boleti, pa što bih se pustio razdirati od lovova!« ... Mučeničku hrabrost posjeduju samo oni koji su otkrili ideale jače od vlastitog života. Sveci su »namirisali« drugi svijet lakše od nas, zbog toga bijahu hrabri. Tko misli na svršetak ovozemnog života, mislit će i na početak onozemnog života. Tu se upravo smeo gimnazijalac u razgovoru sa svetim Filipom Neri († 1595). Sve je lijepo gimnazijalac nabrajao: postat ću advokat, otvorit ću kancelariju, oženit ću se, pa ću u mirovinu. Svetac ga je upitao: »A zatim?« I mladić je zamuknuo jer mu je bilo teško reći da će i on umrijeti.

Prema priči o srcu, čovjek je sretan ako pronađe svoju polovicu srca. A prema Bibliji, čovjek je sretan ako pronađe Boga čiju je sliku nosio u duši kroz svoj život!

LUKA EVANĐELIST
(1 st)

Pisac Evanđelja i Djela Apostolskih. Učenik i pratilac Pavlov. Najizobraženiji od četiri Evanđelista.

Počujte nekoliko naslova iz Djela Apostolskih, i učinit će vam se da slušate nekog suvremenog novinara ili reportera. Evo na primjer nekoliko naslova: Matija izabran za apostola mjesto Jude (1, 23—26). Ananija i Safira udareni od kapi zbog utajenih prihoda (5, 1—11). Stjepana zasuše i ubiše kamenjem! (7, 54—60). Petar predsjeda prvom Saboru u Jeruzalemu (15, 6—21). Pavao u brodolomu (27, 9 sl).

Tko je bio Luka? Slikar? Liječnik? Apostol? Sve, i još nešto: Svetac!

Liječnik

Pavao to svjedoči: »Pozdravlja vas ljubezni liječnik Luka« (Kološ 4, 14). Grk, a ne Židov, pa se školovao u Tarsu, rodnom mjestu Pavlovu. Rodom inače iz sirijske Antiohije. Pratio je Pavla u apostolatu, ali i kao liječnik, jer je Pavao bio boležljiv (Gal 4, 14).

Luka je veoma pažljivo bilježio Isusova ozdravljenja. Upravo liječnički! U ozdravljenjima ističe svemoćnu Isusovu ruku koja je ozdravljala svakog bolesnika na kojega bi »stavljao ruku« (Lk 4, 40). Kad je izliječio gubavca, »dotače ga se ... i spade s njega guba« (5, 13—14). Kad je uskrisio mrtva jedinca majke iz Naima, »pristupi lijesu, dotače ga se i mrtvac ustade« (2, 11). Ali Luka zna da se čovječja ruka mora najprije sklopiti na molitvu, da bi Isusova mogla izvesti čudesno ozdravljenje. Žena koja je dvanaest godina krvarila samo se dotakla »skuta njegova ogrta-

ča« (8, 44) i odjednom je ozdravila. Prema tome, moramo se i mi najprije dotaći Isusa, molitvom, uzdasima, pa tek tada očekujmo spasiteljsku Isusovu ruku.

Isusa nije susreo, a piše o njemu?

Euzebije († 340) piše da je Luka bio u dodiru sa svim apostolima. To je prvi izvor za njegovo pisanje. Osim toga, imao je u ruci Matejevo i Markovo Evanđelje. To je drugi izvor. Ali treći izvor mu je bio najmiliji: Marija, Isusova majka. Ona je živjela s Ivanom. A Luka se krstio četrdesetih godina prvog stoljeća, drugovao s Ivanom u Jeruzalemu, pa se i s Gospom do mile volje razgovarao. Ona mu je ispripovjedila sve pojedinosti o Isusu. Zbog toga je on i mogao onako živahno i zorno opisivati djetinjstvo Isusovo: navještenje Marijino, rođenje Isusovo, obrezanje, prikazivanje u hramu, boravak dvanaestogodišnjeg Isusa u hramu. U svom Evanđelju ističe da je Gospa »pamtila sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu« (2, 19). Ona mu je također prikazala Isusovu prijaznost prema ljudima, pa je Luka brižljivo opisao milostivi Isusov pristup grešnicima, siromasima, bolesnicima i otuđenima. Sjetite se iz Lukina Evanđelja »skrušene grešnice« (7, 36—50), »milosrdnog Samaritanca« (10, 30—37), »izgubljene ovce« (15, 1—7), »rasipnog sina« (15, 11—32). Pročitajte to još jednom, pa ćete se uvjeriti da je Renan pravo rekao: »Luka je pisac Isusove dobrote!«

Što nam poručuje sveti Luka? Odgovor ćete naći u priči o »milosrdnom Samaritancu«. Ne zatvarajte oči pred tuđom nevoljom, nego ih široko otvorite. Susreo si tužna, utješi ga! Čuo si da ima postradalih od potresa, poplave, rata, doprinesi i ti svoj novčić! Susjed ti je bolestan, posjeti ga! Družiš se s poluvjernikom ili nevjernikom, progovori mu lijepo o Bogu!

Budi i ti poput svetog Luke: liječnik i riječju i djelom. Isus je priču o »milosrdnom Samaritancu«, veli Luka, završio ovim riječima: »Idi i ti čini tako!«

IVAN KAPISTRANSKI
(1386—1456)

Odvjetnik, pa franjevac i borac pred Beogradom. Proglašen svecem 1690.

Dr Ernest Perrier, švicarski pravnik, bijaše šef policije, ministar pravde i konačno 1928. predsjednik vlade. A godine 1932, 4. studenoga, u Friburgu na javnoj sjednici je izjavio: »Ostavljam sve i odlazim u benediktince!«

Nešto slično je učinio 507 godina prije Ernesta pravnik Ivan iz Kapistrana u južnoj Italiji.

Svećenik

Otac mu je bio njemački vojskovođa, a majka Talijanka. Imali su malu grofoviju. Ivan je diplomirao državno i crkveno pravo. Bio je veoma sposoban, pa ga je kralj Ladislav postavio za upravitelja Peruggie. U nekoj građanskoj pobuni Ivan je stao na stranu kralja, pa ga narod bacio u zatvor. U tamnici je o svemu porazmislio, te odlučio sve ostaviti i otići u franjevce. Čim je izažao iz zatvora, ode u Peruggiu, oprosti se od zaručnice, pa upiše bogoslovske nauke. I zaredio se za svećenika-franjeca kad mu je već bilo 39 godina. U samostanu je provodio svetački život: jeo je oskudno, spavao na slami i na goloj zemlji, katkada i po cijele noći provodio u molitvi.

Misionar

Čuo Papa Nikola V. kako Ivan uspješno propovijeda po Italiji, pa ga kao svog poslanika pošalje misionariti u susjedne zemlje. Kad je došao u Beč, ljudi su posuli cvijećem ulice kojima je Ivan prolazio. U tom ga je gradu jednom slušalo 100 tisuća ljudi. A u Moravskoj je gorljivim govorima obratio 16 tisuća

husita. U Nürnbergu (Njemačka), vjerovali vi ili ne, dogodilo se ovo: Nakon njegovih zanosnih govora ljudi su u znak pokajanja doveli na trg šest kola napunjenih igraćim kartama, kockama, ženskim nakitima, razvratnim slikama i nećudorednim knjigama. I sve to javno spalili. Bila je to, kako reče Bernardin iz Siene, »đavolska tvrđava u plamenu«. U Leipzigu se nakon njegovih govora prijavilo 60 uglednih osoba za redovnički život. Drugdje opet 120 đaka za svećenike!

Borac

Turci zauzeše Carigrad 1453, nađoše se na »pragu Evrope kojom će drmati, kako piše M. Vanino, još otprilike 200 krvavih godina«. Eto Turaka i pred Beogradom na čelu s Mehmedom II. Stigoše sa 150 tisuća vojnika i 300 topova. Zaslugom Ivana Kapistranskog narod se digao na noge. Taj čovjek niska stasa, blijedolik i mršav uspio je sabrati 60 tisuća dobrovoljaca. S njima udre na Turke slavni ugarski junak Sibinjanin Janko. Ivan Kapistranski, tada starac od 70 godina, umiješao se među borce, podizao je visoko raspelo rukom i hrabrio borce: »Napredovali ili nazadovali, uvijek u ime Isusovo. U njemu je spas!« I pobijediše, otjeraše Turke 1456. Tu je palo Turaka, veli srpski despot Đurađ Branković, oko 24 tisuće. Ali jao! Izbila je epidemija kuge koja je pokosila Sibinjanina Janka. Umro je u svom dvorcu u Zemunu na rukama svog ratnog druga Ivana, koji mu je donio i zadnju pričest. Tri mjeseca nakon pobjede pod Beogradom umro je i Ivan, u Iloku (Srijem), okružen braćom franjevcima u svom samostanu.

»Isus je živio tridesetak godina, veli Luigi Giovannini. U tom kratkom roku on nije mogao biti odjednom otac, majka, vojnik, kralj, karmelićanin, radnik, bolničar, zatvorenik« ... To je prepustio nama, da se svi mi u svom zvanju borimo za dobro ljudi i za čast Božju. Onako kako nam je pokazao Ivan Kapistranski. On je bio odvjetnik, zatvorenik, misionar, pokornik, borac. I jer je sve činio za dobro ljudi i za čast Božju, proglašen je svecem!

ŠIMUN I JUDA TADEJ
(1 st)

Evanđelisti spominju četiri puta popis Apostola: Matej (10, 2—4), Marko (3, 16—19), Luka (6 14—16), Dj Ap (1, 13). Šimun i J. Tadej bijahu najbliži Isusovi rođaci po majci.

Neki nadimci u Židova izriču čovjekove osobine. Šimun Petar je nazvan »Kefas« (Iv 1, 42), što znači stijena. Toma je »Didimos« (Iv 20, 24), a znači blizanac. Šimun je »Zelotes« (Lk 6, 15), što u prijevodu znači revnitelj. Juda se zove i »Tadej« (Mt Lo, 3), što bi se moglo prevesti sa velikodušan, plemenita srca.

Šimun

»Izabra dvanaestoricu ... i Šimuna koji se zove Revnitelj« (Lk 6, 12—16). Nije taj nadimak dobio zato što bi pripadao stranci »Zelota« (zelus = revnost). Bila je to farizejska ljevica, koja je pretjeravala u vršenju Mojsijevih propisa, rovarila protiv okupacije Rimljana, pa je uvelike kriva što je Tit Flavije Vespazijan godine 70. zauzeo Jeruzalem. Onako kako je Isus bio već prorekao: »Neće ostati u tebi kamen na kamenu« (Lk 19, 14). Šimun nije bio strančar. Nazvan je Revniteljem, jer je bio revan u kreposnom životu. A i zato je dobio taj nadimak da se razlikuje od Šimuna koji je ime promijenio u Kefas-Petar. Matej mu pridaje ime i »Kananej« (10, 4). Neki su zbog tog nadimka mislili da je on rodom iz Kane. Čak su tvrdili da je Šimun bio onaj mladoženja u Kani kad je Isus iz vode stvorio vino. Pripovijedali su i to da je Šimun nakon tog vinskog čuda ostavio sve i krenuo za Isusom kao apostol. Čini se ipak da to nije sasvim tako. Jer riječ »kana« u armejskom jeziku znači »revnost«, pa je Revnitelj prijevod od Kananej.

Predaja veli da je misionario u Perziji i Egiptu, da je za vrijeme cara Trajana podnio mučeničku smrt kad mu je bilo 120 godina!

Juda Tadej

Luka ga naziva samo Juda (6, 16),a Matej mu dodaje nadimak Tadej (10, 3). I o njemu znamo nešto iz predaje: misionario je u Perziji, gdje se sastajao sa svojim drugarom Šimunom. Na Istoku je, veli predaja, poginuo mučeničkom smrću.

Proširio se običaj među kršćanima da J. Tadeja štuju kao zaštitnika očajnika. Zazivaju ga u pomoć kad se nađu u bezizlaznoj okolnosti. Zašto? Vjerojatno zato što svojim imenom podsjeća na Judu Iškariota koji je izdao Isusa pa se u očaju objesio.

J. Tadej je napisao jednu jedinu Poslanicu. U njoj upozorava vjernike na lažne učitelje: »Ušuljali su se među vas neki bezbožni ljudi ... koji niječu našega Gospodina Isusa Krista« (4).

J. Tadej je bio velikodušan, plemenit. To i jest značenje nadimka »Tadej«. Kako je plemenito upitao Isusa na Posljednoj Večeri: »Kako to da ćeš se objaviti nama, a ne svijetu!« (Iv 14, 22). Bilo mu je žao naroda, bilo mu je žao cijeloga svijeta. Isus mu je odgovorio da su svi ljudi Bogu mili i da je svatko pozvan u Božju zajednicu.

Pripovijedao misionar u središnjoj Africi ljudima kako se u sjevernim krajevima Zemlje voda stvrdne, tako te mogu po njoj hodati ljudi, konji i kola. Ali mu nisu vjerovali jer nisu nikada vidjeli zaleđeno jezero ... A vi? Vjerujete li vi sve ovo što predaja pripovijeda o Šimunu i Tadeju? Jer iz Evanđelja malo o njima znamo. Ako ne vjerujete, pokušajte shvatiti ove Isusove riječi: »Tko ostavi kuću, braću, sestre, majku, oca, djecu, njive ... radi mene ... primit će u budućem svijetu Život vječni« (Mk 10, 29—30). »Vječni život«, a to znači raj. Pa što želite više znati o njima? Oni su u raju. Živjeli su za Isusa, pa sada žive s Isusom!

KARLO BOROMEJSKI
(1538—1584)

Doktor prava iz Arone (Italija), nećak Pape Pija IV, kardinal i nadbiskup u Milanu. Živio 46 godina. Proglašen svecem 1610.

U staklenoj sobici pred tvorničkim ulazom ovako je uzdisao vratar: »Kako bi mi bilo lijepo da sam ja direktor!« Nešto slično je i ratar na njivi vapio: »Lako je činovniku, on nema na rukama žuljeva!« ... Karlo Boromejski nije tako mislio. On je bio grof, odvjetnik, bogat po obitelji, ali je sve ostavio i postao svećenikom. Dostojni nasljednik Sv. Ambrozija († 397) u Milanu.

Revan

Nije podnosio polovičnosti u svom radu. Nek je sve u redu. Po načelu: »Što radiš, učini dobro!«

— Bio je uzorni »tridentinac«, to jest strogi izvršitelj odredbi Tridentinskog sabora, koji je završen pod upravom njegova ujaka Pape Pija IV. Sabor je završen 1563. Karlo je sve poduzeo da se prema saborskim propisima obnovi stega svećenika i revnost vjernika. U toj gorljivosti sazvao je 11 biskupskih i 6 pokrajinskih sinoda (sastanaka). Ova ga je obnoviteljska revnost umalo stajala života. Dok je molio u kućnoj kapelici s kućnim osobljem, pokušao ga neki buntovnik ubiti, ali atentat nije uspio. Karlo mu je velikodušno oprostio, i nastavio molitvu.

— Bio je misionar! Obilazio je svoju biskupiju, propovijedao, tješio narod, hrabrio, dijelio sakramente. Zalazio je čak u zabitna sela po Alpama.

Velikodušan

Umro mu je stariji brat dok je on još bio u Rimu kao kardinal. Njegovi najbliži su očekivali da će napustiti kardinalat i preuzeti poslove u

obiteljskoj grofoviji. Ali ne! On se odrekao nasljedstva, svog omiljelog lova i uobičajenog muziciranja na violi, pa se u 24. godini zaredio za svećenika, a zatim kao posvećeni biskup preuzeo sjedište u Milanu.

— Bio je grof i bogat čovjek, ali je živio ponizno. U svoj biskupski grb upisao je riječ »humilitas« (poniznost). I toga se držao: jeo je oskudno, spavao na tvrdom krevetu, mnogo molio.

— Nazvali su ga »ocem siromaha«. Dijelio je velikodušno na sve strane. Bio je obilate ruke i široka srca osobito za vrijeme kuge, koja je harala od 1576. do 1578. Kad su ga prijatelji upozorili da se ne izlaže previše jer će se i on okužiti, odgovorio je: »Pa, ja ne moram umrijeti kao stari biskup!« I umro je pet godina kasnije. Podizao je gostinjce, zavode za odgoj svećenika. Uglavnom svojim novcem. Osnovao je i kongregaciju »Oblata sv. Ambrozija«.

Suvremeni čovjek čezne za vikendicom, automobilom, novcem. Zašto? Zato što misli više na ovaj nego na posmrtni svijet. A ja bih vas rado podsjetio kraljice Semiramide. Ona je na svojoj grobnici upisala ovaj natpis: »Ako neki kralj bude trebao novca, neka otvori moj grob i uzme koliko hoće!« Kralj Darije to učinio i u dnu njezine grobnice našao drugi natpis: »Da nisi bio rasipan i lakom, ne bi sada mutio mir pokojnika!«

To je odgovor vrataru koji zavidi direktoru i seljaku koji prigovara činovniku. Prijatelju, sve što imamo ostaje izvan groba. U grob ne nosimo ni novac, ni vikendicu, ni bankovnu knjižicu.

Karlo Boromejski bijaše mudar. Bog mu je bio miliji od doktorske diplome. Drugi svijet mu je bio draži od njegove grofovije. On se već na ovom svijetu posve opredijelio za Boga. I time je dobio »diplomu« svetosti!

ZAKARIJA I ELIZABETA
(1 st)

Roditelji Ivana Kristitelja. Iz Ain Karima, 7 km udaljeno od Jeruzalema. Izmolili dijete.

Svećenici su u ono vrijeme bili razvrstani u 24 skupine ili razreda. Obavljali su službu u hramu kad je na njih došao red, od subote do subote. Prema odredbama »Levitskog zakonika« (gl 24) njihova se služba sastojala u ovome: pripaliti tamjan, prinositi žrtve, održavati hramsko svjetlo, obnavljati prinosni kruh.

Zanijemio pred anđelom

Zakarija je pripadao osmoj skupini. Jednom, dok je prikazivao tamjan u hramu, ukaže mu se anđeo koji uplašenom Zakariji reče: »Uslišana ti je molitva. Žena će ti roditi sina, nadjeni mu ime Ivan« (Lk 1, 13—14). Starac nije u prvi tren povjerovao Božjoj poruci, jer mu je žena bila neplodna, a još k tome i prošla godine za rađanje: »Žena mi je poodmakla u dobi« (Lk 1, 18). Zbog te nevjere, iako trenutačne, Zakarija je kažnjen: »Zanijemit ćeš sve do dana dok se ovo ne dogodi« (Lk 1, 20).

Kako se Zakarija podulje zadržao u svetištu, narod se čudio, jer nitko od njih nije znao što se tamo dogodilo. Zakarija im to nije mogao objasniti jer je iz hrama izlazio nijem. Kad je završio službu u hramu, vratio se kući i na voštanoj pločici ženi napisao sve što je doživio. I malo poslije ovih događaja Elizabeta je zaista sa svojim mužem začela. Kad je već bila u šestom mjesecu trudnoće, pohodila ju je Marija, njezina rođakinja. Mariji je anđeo otkrio tajnu Elizabetine trudnoće, pa je došla da joj pomogne pri porođaju. Radi toga je i ostala kod Elizabete tri mjeseca, do Ivanova rođenja.

Progovorio pred djetetom

Na Ivanovu rođenju bilo je rasprave zbog imena. Rodbina se protivila imenu Ivan jer nitko u rodbini nije to ime nosio. Majka je bila uporna jer je znala poruku anđelovu. Okrenuše se ocu, ali i on na voštanoj pločici napiše: »Ivan mu je ime« (Lk 1, 63). I tog trenutka progovori, nestalo je devetomjesečne šutnje. U toj radosti izrekao je divnu molitvu, pjesmu zahvalnicu: »Benedictus ... blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov«. Taj je hvalospjev odzvanjao kao »zbogom« Starom, a kao »dobrodošlica« Novom Zavjetu. I Elizabeta je ovjekovječila svoju radost ovim riječima: »Gospodin se udostojao s mene skinuti sramotu« (Lk 1, 25). Zašto kaže »sramotu«? U Židova je bila ženi sramota ako nije imala djece. U toj radosti novorođenog djeteta kliče Zakarija, kliče i Elizabeta! Kako i ne bi klicali! Ta, i mi se danas čudimo kako je mogla žena neplodnica u starim godinama začeti sa starim mužem dijete. Ali na to naše čuđenje odgovorio je anđeo Mariji pri navještanju Isusova začeća: »Bogu ništa nije nemoguće!« (Lk 1, 37).

Vratimo se Zakarijinoj sumnji. Nemojte mu zamjeriti! Svi mi ponekad šurujemo sa sumnjama: »Ima li, nema li raja, pakla, čistilišta« ... To nije zlo. Zlo počinje onog trenutka kad sumnju prihvatimo kao sigurnu istinu pa po njoj živimo.

Znate li zašto Zakarija nije u dvoumici ustrajao? Znate li zašto se nije u sumnji utopio? Zato što su i on i njegova žena bili odani Bogu u svemu: »Obojica bijahu pravedni pred Bogom i živjeli su besprijekorno prema svim zapovijedima Božjim« (Lk 1, 6).

Ne bojte se sumnje ako se držite Božje ruke. Sumnja će vas mučiti, ali vas neće pridobiti!

GRACIJA KOTORSKI
(1438—1508)

Jedinac Benedikta i Dobrile iz Mula. Nije bio svećenik, nego brat suradnik. Napustio more i kao redovnik zaplovio prema nebu.

Augustinac O. Nikola Mattioli u svojoj knjizi »Vita del B. Grazia da Cattaro« (Roma, 1890, str 14) piše: »Graciji su bile tek tri godine kad ga je majka u naručju nosila pred raspelo i pred Marijinu sliku, pa mu često ponavljala: »Vidiš, srce moje, ovo je Isus koji se za nas rodio i umro na križu. A ovo je Marija, Isusova i naša Majka«... Ove majčine riječi ponio je Gracija kroz svoj život. A bile su mu i zadnje riječi na izdisaju: »Isuse, Marijo!«

Pomorac

Djetinjstvo do mladalačke dobi provodio je s ocem u ribarenju. Bili su siromašni, pa se odlučio za navigaciju. Ukrcao se na jedan od bokeljskih jedrenjaka i četiri godine plovio, da prehrani svoje stare roditelje. Često je boravio u talijanskim gradovima, osobito u Veneciji, pa je i jezik njihov naučio. Tako je jednom u Veneciji slušao propovijed čuvenog govornika bl. Šimuna iz Kamerina, i poželio postati redovnikom pustinjačkog Reda sv. Augustina. Bilo mu je tada trideset godina, a toliko je imao i sv. Augustin kad se borio s obraćenjem. Međutim, Augustin priznaje da je bio kolebljiv: »Zadržavala me je ludorija i taština svijeta, te moje stare prijateljice. Potezale me za haljinu i šaptale mi u uho: Zar ćeš nas uistinu ostaviti? Misliš da bez nas možeš živjeti?« (»Ispovijesti«, knj VIII, gl 11).

U samostanu augustinskom na gori Ortone primio je redovničko odijelo od bl. Šimuna iz Kamerina. Bilo je to 1468, a tada je imao 30 godina. U tom samostanu, blizu Padove, ostao je petnaest godina.

Nakon petnaest godina premješten je u Veneciju, u samostan Sv. Kristofora, koji se nalazio na otočiću Venecije i Murana. Tu je Gracija ostao sve do svoje smrti. Tu je kao radnik kopao, plijevio, sadio, a pomalo i zidao. U svim je poslovima zadržao svoj svetački lik. Dvije odlike posebno moramo istaknuti:

1. — Volio je Gospu! U svojoj sobici, koja se nalazila u potkrovlju, gorio je pred Gospinom slikom dugo u noć »lumin« — uljanicu. Svakog je dana molio Gospinu krunicu s litanijama. Uoči svih Gospinih blagdana održavao je strogi post. Jednom se u noći duže zadržao u molitvi, a susjedni ribari razbudili redovnike da je u samostanu buknuo požar. Pretražili su sve sobe, nigdje požara. Kad uđoše u Gracijevu sobicu, nađoše ga u molitvi na koljenima, a iznad njegove sobice kao da je izbijala kroz krov svjetlost. Bog je čudom pokazao koliko mu je mila Gracijeva žarka molitva.

2. — Volio je euharistijskog Isusa! U svim slobodnim satima odlazio je pred svetohranište i tu se razgovarao u molitvi s Isusom. Svim svećenicima je rado dvorio na misi. To mu je bila najveća radost. Jednog jesenskog jutra poslao ga je starješina u vrt da s radnicima kopa. U jednom trenu se čulo zvonce iz crkve. Bilo je to Podizanje na misi. Gracija se baci na zemlju, raširi ruke i upre pogled prema crkvi. I ovdje se Bog poslužio čudom, da pokaže koliko mu je mila Gracijeva ljubav prema Euharistiji: Gracija je iz vrta gledao oltar i na njemu Posvećenje, kao da je crkva ostala bez zidova. Poput svetog mučenika Stjepana koji je pod udarcima kamenja gledao »otvorena nebesa« (D, Ap 7, 56).

Umro je u Veneciji. Bilo mu je tada 70 godina. Ali nije tamo i ostao. Prenio je njegovo tijelo u Muo njegov mještanin Antun Vidan Janković na svom jedrenjaku (1810).

Papa Lav XIII odobrio je štovanje Gracijevo u liturgiji. A Muljani su to 1890. tri dana slavili poklicima, pjesmom i molitvom.

MARTIN IZ TOURSA
(315—397)

Rodno mu mjesto Szombathely (nekad u Panoniji, danas u zap. Mađarskoj). Umro u Candesu (Francuska). Dijete poganskih roditelja postade kršćanin, biskup, svetac.

Tko je taj voljeni Martin? Njemu u čast »kolendaju«, blagoslivljaju mlado vino. Evo kratkog odgovora: »Bio je vojnik protiv svoje volje, redovnik po svojoj volji, biskup iz dužnosti« (L. Giovannnini).

Vojnik

Otac mu bijaše ugledni časnik u rimskoj carskoj vojsci, pa je Martin s njim obišao široka područja Carstva. Otac ga je prisilio da položi vojničku zakletvu dvije godine prije od predviđenog roka, i gurnuo ga u vojnički život. On se već u prvim danima vojnikovanja dokazao kao plemenit mladić. Jašući konja u blizini Amiensa, otkinuo je polovicu svoga plašta i jednom polovicom ogrnuo prozeblog siromaha, a drugom sebe. U noći je sanjao Isusa kako se omotava u onu polovicu plašta što ga je on bio darovao siromahu. Taj ga je san probudio iz poganstva, pa se poučio o Isusovoj nauci, krstio se u 18. godini života. Želeći se riješiti vojničkog života, ode caru i reče: »Ja sam sada Isusov vojnik, ne dolikuje mi nositi oružje!« Ali uspio se izvući iz vojske tek šest godina kasnije.

Biskup

Kad je Martin od biskupa Hilarija primio neke niže svećeničke redove, povukao se u samoću. Osnovao samostan i u njemu bio poglavar. Pročulo se posvuda o njemu da je svetac i čudotvorac. I narod je izvikivao javno: »Hoćemo Martina za svog biskupa!« On se sakrio jer se smatrao nedostojnim. Ali guske su

gakanjem otkrile njegovo skrovište. Zarediše ga za svećenika, pomazaše za biskupa u Toursu. U toj mu službi nije bilo lako. Spomenut ću samo slučaj sa svećenikom Bricijem. Bio je to nekadašnji njegov redovnik. Vrijeđao je Martina sa svih strana: »On je umišljen, izmišlja neka viđenja, čudesa«. Kad su se ljudi čudili što Martin ne posreduje i odvrati, odgovorio im je: »Isus je podnosio Judu, mogu i ja Bricija!«

Čudotvorac

Sulpicij Sever, njegov prijatelj i životopisac, pri povijeda o mnogobrojnim njegovim čudesima. O tome je pisao i Grgur, biskup iz Toursa († 594), tvrdeći da je na grobu Sv. Martina trenutačno ozdravio od opasne groznice. A tko bi nabrojio sva ta Martinova čudesna djela! Evo samo nekoliko događaja. Pet vjernika je za vrijeme mise gledalo iznad Martinove glave svijetli, svetački vijenac. Tri mrtvaca su oživjela molitvom Martinovom. Neka žena ozdravila od krvarenja po molitvi Martinovoj, neki gubavac u tren izliječen poljupcem Martinovim. Jednom ga na putu izubijala četvorica vojnika, optužujući ga da im je očima začarao konje koji im zbog toga ne vuku kola. Neki prolaznici upozoriše vojnike da su pretukli svetog čovjeka Martina. Oni se uplašiše i zamoliše ga za oprost. I tog trenutka konji povukoše kola te krenuše naprijed.

Živio je 70 godina, skromno i pobožno. Kad su plakali nad njegovim smrtnim krevetom, rekao je: »Bože, ako sam narodu potreban, ne odbijam posao. Ali sve po tvojoj volji!« U toj izreci se skriva tajna njegove svetosti: Ponizno se predati Bogu! Poniznost nosi pobjedu, a oholost ubija: »Visoko diže ponizne« (Lk 1, 52). Sjećate se iz Biblije kako su oholi filistejski div razmetao pred mladim Davidom, pa ga je David oblutkom iz pastirske praćke oborio! I David je kraljevao, a Golijat trunuo u grobu.

»Blago krotkima, oni će baštiniti zemlju« (Mt 5, 5). Po ovom je pravilu Sv. Martin osvojio srca ljudi i postao prijatelj cijelog svijeta!

NIKOLA TAVELIĆ

(1340—1391)

Šibenčanin, potomak bribirskih knezova Šubića. Franjevac ,misionar, mučenik. Proglašen prvim hrvatskih svecem 21. lipnja 1970.

Rimski car Trajan (98—117) optužio Ignacija da je svojim propovijedima o Isusu ispraznio poganske hramove. Osudio ga je »ad leones«, a to znači: Bacite ga u arenu pred gladne lavove! Trinaest stoljeća poslije Ignacijeva mučeništva dogodilo se slično i Nikoli Taveliću. Ne u areni, nego na lomači.

Mučeništvo

Dvadesetak je godina radio u Bosni, a zatim je premješten 1383. u Palestinu, da i tamo nastavi misionarskim radom. U svom gorljivom misionarstvu izabrao je veliki žrtveni muslimanski blagdan »Kurban--bajram« za odlučujući nastup. Tog se dana sabralo mnoštvo islamskih vjernika na svetkovinu, pa Nikola sa svoja tri druga ode do kadije da mu iznese u već dobro pripremljenom govoru nauku o Isusu, pravom Bogu. Znao je da bi ga ova »katekizacija« pred kadijom mogla stajati života. To se i dogodilo. Osudiše svu četvoricu na smrt. A razjareni narod ih napadne rukama i nogama. Okovane baciše u tamnicu, bičevahu ih, tri dana nisu ni jeli ni pili. A potom s njima na građanski sud, gdje su po drugi put osuđeni na smrt, jer su uporno tvrdili da je Isus pravi Bog i jedini Spasitelj svijeta. Isprobijali su ih noževima i na kraju zaklali. A zatim ih spališe na lomači da ni pepeo od njih ne bi kršćanima preostao. S Nikolom poginuše još tri franjevca: Petar i Deodat, te Stjepan. Prva dva iz Francuske, a treći iz Italije.

Čuje se ponekad prigovor: »Ako nekoga uporno izazivaš i vrijeđaš, moraš očekivati batine. To se dogodilo Nikoli jer je bio nerazborit!«... Zar tako? Pogledajmo i drugu stranu medalje!

— Nikola nije pristupio kadiji ni mačem ni bičem u ruci. Ekumenski je ponudio Isusa kao najveće blago svijeta. A kadija je uzvratio bičem i mačem.

— Katolički tisak, misionarenje, katekizacije, savjeti, propovijedi i sva liturgijska slavlja žele postići ono isto što je htio Nikola pred kadijom i njegovim istomišljenicima: Ponuditi Krista kao Boga i Otkupitelja svijeta. Što je u tom zlo?

— Papa Pavao VI u svom Apostolskom Pismu (»Divini Magistri«), u kom proglašava Nikolu i njegove sudrugare svecima, navodi kao razlog njihove mučeničke smrti riječi svetog Pavla: »Svijet njih nije bio dostojan!« (Hebr 11, 38). Nije dakle Nikola stradao zbog svoje nerazboritosti, nego zbog nezrelosti svog slušateljstva. Oni kojima je nudio Isusa Krista, oni nisu bili dorasli tom daru. Oni su mislili da će njihovom smrću ušutkati sve misionare u svom kraju i da će na lomači nestati njihova spomena. A ipak se to nije dogodilo. »Očima se bezbožničkim čini da oni umiru, ali oni su u miru... Zato će zasjati u vrijeme njegova (Kristova) posjeta« (Knj Mudr 3, 1—8).

Na povisokom slavoluku prastarog indijskog grada otkriven je natpis: »Ovaj je svijet samo jedan most. Nemoj na njemu graditi svoj stan.«... To je Nikola sa svojim sumučenicima doslovno ostvario. Na tom je mostu položio svoj život, a sebi je stan izgradio u Božjem svijetu. O ovoj smrti, koja vodi ravno u Božji zagrljaj, pjevao je Sveti Franjo Asiški u himni »Brata Sunca«: »Hvaljen da si, moj Gospode, za sestricu našu Smrt ovoga tijela!«

ALBERT VELIKI

Student (23 godine) oblači odijelo dominikanskog Reda koji je bio tek pred 13 godina potvrđen. Proglašen je: Velikim, Sveopćim Doktorom, Pokroviteljem prirodnih nauka i svecem!

Netko je izračunao da obična olovka, dužine 18 cm, može povući crtu dugu 55 km, ili napisati 45 tisuća riječi. Pri tome ćeš je naoštriti oko 17 puta. A što bi sve mogla ova olovka? Nekome slika oltarnu sliku, nekome neodjevenu bludnicu za zabavne listove. Albert je perom napisao 38 debelih svezaka. Sve o Bogu i o znanosti.

Redovnik

Njegov ga otac poslao u Padovu da studira, ali se tamo otvorio novi put. Propovijedao je u to vrijeme glasoviti dominikanac Jordan Saksonac. Nazivali su ga »sirenom studenata«. Zašto? Mnogi su mladići izbjegavali njegove govore, a i susret s njim, iz straha da ih ne oduševi za redovnički, svećenički stalež. To se dogodilo mladom Albertu. Roditelji su bili protivni. Tako imućna, plemićka obitelj nije ni sanjala da bi im sin dospio u samostan. Ali Albert je obukao odijelo sv. Dominika 1229. U svemu je bio uzoran. Izabran je za starješinu dominikanske zajednice u Njemačkoj koja je tada imala 40 samostana. Pet ili šest godina poslije toga imenovan je biskupom u Regensburgu, ali se nakon dvije godine odrekao.

Znanstvenik

Daniel Rops ga naziva »gorostasom nauke«, pa ističe da su u ono doba sve rasprave završavale: »Tako reče profesor Albert!« Njegovu učenost je naglasila i Enciklopedija leksikografskog zavoda (Zagreb 1966,

str 62): »Bavio se logikom, matematikom, astronomijom, fizikom, geologijom, botanikom, zoologijom... Imao je u ono doba neobično veliko znanje i dar zapažanja, naročito u zoologiji i botanici«.

Predavao je u Kölnu, Hildesheimu, Regensburgu, Strasburgu i Parizu. U Parizu, veli predaja, bila tolika navala studenata na njegova predavanja te je morao pod vedrim nebom predavati. I taj se trg po njemu prozvao Maubert (Magnus Albertus).

Svetac

Životom i djelima dokazuje da se vjera ne protivi nauci. Pravoj nauci, jer »Vjera nije plod obiteljske tradicije, nije igra folklora, društvenog preodgajanja, praznovjerja ni licemjerja« (P. Thivollier). Isti je tvorac prirodnih zakona, iz kojih mi gradimo znanost, kao i moralnih zakona u Evanđelju. I bilo bi zaista smiješno da se Božji zakoni u prirodi protive Božjim zakonima u Evanđelju. U poniznih se učenjaka to ne protivi, jer »zrelo klasje prigiba glavu, a zeleni se klas drži uspravno« (nar. poslovica). Dobrota, svetost neće nikada tjerati u protuslovlje vjeru i nauku.

Napuhani učenjak sliči dječjem plastičnom balonu. Lako se diže uvis, lako se pušta svakoj struji koja mu donosi koristi. Ali loše će proći ako doživi sudbinu buhe u lavljem uhu. Skočila buha lavu u uho, pa se do mile volje rugala: »Čuj, kralju svih životinja, što mi možeš!« I kad se nazanovijetala, iskoči iz lavljeg uha, a uskoči u paučinu iz koje se više nije mogla izbaviti.

Albertova se veličina sastoji u tom spajanju vjerskih i znanstveniih istina. On je dokazao da veliki učenjak može biti i veliki svetac.

»Bože, ti si svetog Alberta učinio velikim u usklađivanju ljudske mudrosti s božanskom vjerom« (Časoslov).

CECILIJA
(† oko 230)

Svakog je dana prisustvovala misi u katakombama. Tamo je nju čekalo mnoštvo siromaha koji su znali njezinu darežljivost. Djevica, mučenica, zaštinica glazbe.

Austrijski kompozitor Anton Bruckner († 1896) skladao je 11 simfonija, 8 misa, Te Deum i 150 psalama. Svakog dana je slušao misu, često je pred raspelom razmišljao, tražeći nadahnuće za svoje kompozicije. Kad su ga upitali otkud mu ti divni tonovi u Te Deumu, odgovorio je: »Bog mi ih je darovao!« ... I Cecilija je svim prijateljima glazbe dar od Boga.

Mučenica

O njoj znamo toliko koliko nam pruža izvještaj o mučeništvu, takozvana »Passio«, a to je pisano nešto prije 500.

Udaše je za poganina, protiv njezine volje. I ona mu u predvečerje prve bračne noći izrazi želju da će ostati djevica. Pozvala se na svog anđela, »koji je štiti«. On joj nije vjerovao, tražio je da mu pokaže svog anđela. Ona svog muža Valerijana nagovori da se krsti, pa će vidjeti anđela. I zaista, veli ovaj izvještaj, kad se s krštenja vraćao Ceciliji, nađe je u sobi gdje moli, a do nje ugleda i anđela. To čudo potakne i njegova brata Tiburcija, te se i on krsti. Ali namjesnik Almahije nije trpio gomilanje kršćana, pa obojicu smakne, a Ceciliju baci u tamnicu na krvave muke. I kad je ustrajno i mudro branila svoju vjeru, naredi vojniku da joj odrubi glavu. Tri puta je vojnik udarao mačem, ali je nije do kraja usmrtio. Tri dana je živjela, trpjela. Kroz to vrijeme sve razdala siro-

masima, svoju kuću za crkvu ostavila. Živjela je tri dana jer po rimskom zakonu vojnik nije smio četvrti put udariti mačem.

Zaštitnica glazbe

Taj je naslov dobila na temelju izvještaja u kom čitamo: »Na dan vjenčanja Cecilija je uz svirku glazbala u svom srcu samo Bogu pjevala!« ... Koju glazbu ona štiti? Kavansku ne, jer zadimljene dvorane, čaše pune vina i usne pune psovki nisu njezino područje. Opernu? Ne, jer se na tim daskama pjeva u čast slušateljstva. Ona je pokroviteljica samo crkvene glazbe koja ne pjeva u čast slušateljstva, nego u čast svemogućeg Boga. Radi toga crkvena glazba mora biti molitvena i po melodiji i po tekstu. Ako nije takva, zaslužila je Isusov bič kojim je prognao iz hrama trgovce, ovce i volove (Iv 2, 12—16).

Paul Claudel († 1955), francuski pisac i dramatičar, obratio se slušajući glazbu. Ali se to nije dogodilo u kavani, ni u plesnoj dvorani, ni u kazalištu. Doživio je vjeru, prisutnog Boga u pariškoj katedrali dok je dječački pjevački zbor pjevao »Magnificat« (Veliča duša moja). Taj je trenutak ovako opisao: »Odjednom sam osjetio da vjerujem!«

Isus je sve naše crkve proglasio »kućama molitve« (Mt 21, 13). Prema tome, u crkvama se ne možemo ni glazbeno javiti ako to nije molitvenog sadržaja. To mora biti glasna molitva. Tako traži i Drugi vatikanski sabor: »Cilj je crkvene glazbe da ugodnije izrazi molitvu, da promiče jednodušnost, da svete obrede obogati većom svečanošću« (SC 112).

U Kanadi raste stablo, a zovu ga kompas. Njegovi se listovi uvijek drže u pravcu sjever-jug. Kao da su magnetska igla ... Poželimo taj pravac svim crkvenim pjevačima, svim instrumentima koji se nađu oko oltara! Svaki glas, svaki ton neka bude u pravcu Zemlja-Nebo. Poput svete Cecilije koja je »slušala svirku glazbala, a u svom srcu samo Bogu pjevala«.

KLEMENT PAPA
(1. st)

»Klement je viđao Apostole, piše Euzebije oko 180, razgovarao s njima, slušao prizvuke njihovih propovijedi«. Prema tome, kretao se u blizini prvih kršćanskih izvora.

Mučenik?

Pri kraju petog stoljeća pojavio se izvještaj o njegovu mučeništvu (»Passio«). Teško je tu odijeliti maštu od istine. No, evo što nam nepoznati pisac pripovijeda! Car Nerva sa svojim suvladarom Trajanom protjera Klementa na Herzonez (Krim). Tamo je Klement našao i kršćana i pogana u prognanstvu pa im propovijedao o Kristu. Jednom je za vrijeme suše čudesnim udarcem štapića izvabio izvor vode za svoje sulogoraše. Čuo za njegovo djelovanje Trajan pa poslao tamo Aufidijana da pogubi Klementa. I ovaj mu nije oprostio. Objesio mu o vrat sidro pa ga utopio u duboko more. Ali se more otklonilo od obale upravo toliko koliko je kršćanima bilo potrebno da pronađu svečevo tijelo ... Danas ga Crkva još uvijek slavi kao mučenika.

Poslanica

U Korintu (Grčka) dva pobunjenika podjariše kršćane da izbace iz službe neke crkvene upravljače. Vjerojatno je bila u pitanju zavist. Čuo za to Papa Klement pa iz Rima pošalje kršćanima u Korintu pismo, Poslanicu. Ona ima 65 poglavlja, sve bi se moglo svesti na dvije misli. Prva misao (4—38): poziva kršćane da ljubavlju i slogom vrate mir. Druga misao (39—59): dokazuje zakonitost crkvenih službe-

nika. Bog je, veli Klement, poslao Isusa na ovaj svijet. Isus je opunomoćio svoje apostole. Apostoli su tu vlast prenijeli na biskupe, a ovi opunomoćuju svećenike.

Poslanica ne nosi pečat propisa. Ne, puna je očinskog ukora: »Nije to baš mali grijeh što ste izbacili iz biskupske službe one koji su bili besprijekorni i sveti u vršenju svoje službe«.

Pobune u Crkvi

Bilo ih je uvijek u Crkvi, ali je Isus prorekao da je neće ni »paklena vrata« srušiti. Evo nekoliko primjera takvih pobuna. Arije u četvrtom stoljeću podiže bunu protiv Isusova božanstva. Nestorije u petom stoljeću skoro to isto ponavlja. Carevi od 726, pa kroz sto i šesnaest godina progone svete slike i kipove po crkvama. Focije se pobunio protiv vrhovnog Učiteljstva u Crkvi, a sto i šezdeset godina poslije njega nastavio je pobunu carigradski patrijarh Cerularije. Pobunio se u šesnaestom stoljeću Luter protiv crkvenog Učiteljstva, pa je i njegova pobuna stvorila protestantizam.

Drugi vatikanski sabor (1962—65) u posuvremenjivanju Crkve nije ukinuo Učiteljstvo Crkve. A ipak neki »naprednjaci« izvikuju primat svoje savjesti: »Propisi i odredbe guše moju slobodu!« ... Kad bi se na brodu pobunili putnici pa ubili kapetana, brodolom bi bio neizbježiv. To bi se dogodilo i u automobilu ako bismo izbacili sa volana vozača. »Na toj stijeni« (Mt 16, 18), to jest na crkvenom Učiteljstvu, Bog gradi svoju Crkvu. Ako se svaki od nas po svojoj savjesti proglasi kapetanom, vozačem, Papom, kamo će brod?

Sjećate li se iz Biblije što je Bog rekao buntovnicima, Adamu i Evi, kad ih je prognao iz »edenskog vrta«? Evo ovo: »Zemlja će ti rađati trnjem i korovom« (Post 3, 17—18).

Plod svih naših vjerskih pobuna jest »trnje i korov«!

KATARINA ALEKSANDRIJSKA
(† oko 307)

Ljepotica iz Egipta u osamnaestoj godini života radije bira smrt nego da izda Isusa!

Prema nekoj prastaroj priči, Egon je sve udovoljavao svom tijelu. Tijelo vapije: Nabavi mi ukusna jela! Egon s tijelom na gozbu. Kupi mi skupocjena odijela! A on u modni salon. Povedi me na raskošne zabave! A on s tijelom na noćne plesove ... Katarina, poput svih svetaca, nije pošla Egonovim putem.

Bilo je to u Egiptu

Aleksandrija je u ono doba bila najveća svjetska luka i kulturno središte. Kako je dio Egipta u ono doba bio pod vlašću rimskih careva, stadoše kršćane i u Aleksandriji progoniti. Ovdje su, vele stari pisci, krvnici upravo izmišljali okrutne kazne. Bilo je kadšto takvih iživljavanja da su i pogani priskakali u pomoć umirućim kršćanima kako bi im ublažili muke.

U ovom velikom gradu rodila se i lijepa, mudra i odvažna patricijska (plemićka) djevojčica Katarina.

Mučenica

Car Maksimijan († 310) priredi raskošnu zabavu u čast neke svoje pobjede. Zahtijevao je od svojih podanika, bez obzira na vjeru, da žrtvuju poganskim bogovima. Kršćani se tome opriješe, a car otpočne progonima. Tamnice bijahu pune kršćana. Katarina se odluči na opasni korak. Ode do cara da mu prigovori, da uzme u obranu kršćane. Čim je car ugledao ovu ljepoticu, pomisli: kako bi bilo da se riješim svoje žene, a uzmem ovu Egipćanku. Pozove je u palaču da bi je na neki način najprije pridobio za svoju vje-

ru. Uposlio je pedeset mudraca da je odvrate od kršćanstva. Ali je ona mudrim odgovorima i njih predobila za kršćanstvo. Car se razgnjevio pa svu pedesetoricu dao žive spaliti. Katarinu osudi na smrt, ali na kotačima s oštrim šiljcima. Čim su pokrenuli ovaj okrutni stroj, rasuo se u komade. I nije im preostalo drugo nego da je smaknu mačem.

Što vele naše ljepotice?

Kako bi vrištale pred oštricama Katarinina kotača filmske glumice, modne manekenke! Što bi pred krvničkim mačem učinile ljepotice koje ne trpe ni bradavicu na ruci, koje su nesretne zato što im se težina povećala za dvadeset grama!

U Isusovoj priči o radnicima u vinogradu ovako gospodar odbrusi nezadovoljnom nadničaru: »Uzmi svoje i odlazi« (Mt 20, 14). Što ćeš, ljepotice, ako tebi ovako u trenutku izdisanja odgovori Bog? »Uzmi svoje i odlazi«. Što ćeš uzeti ako u grob nisi ponijela ništa osim svog tijela? Kamo ćeš otići ako u duši nemaš nimalo blaga za ulaz u Božje dvore?

Egon je sve udovoljio tijelu pa ga je u grobu izdalo: pretvorilo se u čašicu prašine koja je bila sva Egonova imovina. Prevario se poput seljaka koji je spavao pod hrastom. Priča veli da se odmarao pod hrastom pa ovako razmišljao: zaista je Bog bio rastresen kad je biljci puzavici dao rod tikava, a ovako golemom stablu dao rod sitna žira. Kad mu je s visoka stabla pao žir na nos, uzdahne: O, luda li mene, dobro je Bog promislio. Što bi bilo da mi je sada pala na glavu tikva od deset kilograma!

Prevario se seljak u žiru, prevario se Egon u kultu tijela, prevarit će se svatko tko pred Boga dođe, a nije živio po Božjim uputama u Evanđelju.

ANDRIJA APOSTOL
(1 st)

Siromašni ribar iz Betsaide, a gorljivi sljedbenik Isusov.

Prvi Isusovi suradnici bijahu većinom pučani. Dva brata Petar i Andrija, te dva brata Jakov Stariji i Ivan bijahu ribari. Braća Jakov Mlađi i Juda Tadej zemljoradnici, a Matej prezreni činovnik u carinarnici. Pokazali su nam kako svatko u svom staležu može slijediti Isusa. Svi, pa i Andrija!

Što o njemu veli Evanđelje?

Evo njegovih susreta s Isusom.

— Prvi je otkrio Mesiju! Andrija bijaše učenik Ivana Krstitelja. »Evo Jaganjca Božjega«, povika Krstitelj pokazujući Isusa na prolazu. Čim ga je Andrija ugledao, rano ujutro obavijesti svog brata Šimuna (Petra): »Našli smo Mesiju, to jest Krista« (Iv 1, 41).

— Hitro se odazvao Mesiji! Na obali Galilejskog jezera opazi Isus Šimuna i Andriju, dvojicu braće, gdje bacaju mreže. »Hajdete za mnom«, vikne im. A oni »isti čas ostaviše mreže i pođoše za njim« (Mt 4, 18—20).

— Prvi na usluzi! Narod u pustinjskom kraju slušao Isusove govore, ogladnio, pa poželio kruha. Isus upozori Filipa. Iz ove neprilike izbavio ih je Andrija: »Ovdje ima jedan dječak, reče on Isusu, s pet ječmenih kruhova i s dvije ribe« (Iv 6, 1—9). I eto čuda!

— Pun brige za ljude! Za vrijeme svetkovine u Jeruzalemu neki stranci (Grci) poželiše vidjeti Isusa o kom su čuli govoriti. Doznao za njihovu želju Andrija pa s Filipom pohiti Isusu »da mu to kaže« (Iv 12, 20—23).

— Povjerljiv prema Isusu! »Ni kamena na kamenu neće ostati«, reče Isus, proričući zauzimanje Jeruzalema i rušenje hrama. Nisu znali kada će se to dogoditi, ali su svi željeli to doznati. Odvažio se Andrija i upitao Isusa: »Kada će to biti?« (Mk 13, 1—4).

A što predaja?

Poslije Isusova ulaska na nebo predaja je nastavila izvještaje o Andriji. Euzebije († 340) tvrdi da je Andrija misionario među Skitima. Skiti su plemena u južnoj Rusiji, negdje između Dnjestra i Aralskog jezera. Bili su to ljudi okrutni i opasni. Pripovijeda se da su iz lubanja ubijenih neprijatelja pili vino na gozbama i da su svojim božanstvima žrtvovali u vatri ljude.

Predaja također pripovijeda da je Andrija prešao u Grčku. I tu ga u Patrasu uhapsio prokonzul, zabranivši mu da propovijeda o Kristu. Andrija se suprotstavio: »Od svoje mladosti Kristu služim, pa zar da ga sada pod stare svoje dane izdam?!« ... Osudiše ga na križ. Kažu stari spisi da je dva do tri dana visio na križu i s križa prisutnim kršćanima propovijedao o Kristu.

Netko je njegovu glavu prenio u Rim 1462. Međutim, u znak ekumenskog pokreta, Papa Pavao VI (umro 6. kolovoza 1978) prvih godina svog vladanja vratio je glavu svetog Andrije Grčkoj u Patras.

Bertrand Russel († 1970) dobio je Nobelovu nagradu za književnost 1950. Jednom je divno usporedio čovječji život s rijekom. Pojavio se kao potočić, a zatim raste, širi se, teče sve brže i jače. Nekad kroz tjesnace, nekad kroz ravnice. I kad naraste u veliku rijeku, izlijeva se u ocean. Nama se tada čini da se rijeka izgubila, a ona je upravo tada postala Ocean.

Zar to nije slika naših svetaca i mučenika? Probijali su se kroz tjesnace, ponekad krvave tjesnace, pa su na kraju života uplovili u Ocean, u vječnost, u Božji zagrljaj!

FRANJO KSAVERSKI
(1506—1552)

Španjolac (Bask), pariški student. Misionar po Istoku. Umro u 46. godini. Proglašen svecem 1622, a pokroviteljem misija s Malom Terezijom 1927.

Njemački pjesnik Schiller († 1805) ovako pjeva Božjoj upravi nad svijetom: »Gospodine, ako Ti hoćeš, prestat će naš krvotok, orlu će pasti krila, vjetar neće obarati lišće!« ... Ovaj isti Božji prst dotaknuo se ramena Franjina, i Franjo krene u pravcu Božjih želja.

Susret s Ignacijem Lojolom

Franjo bijaše vatrene ćudi, volio je sport, ali i školovanje. Sa svojih 19 godina našao se na Pariškom sveučilištu. Diplomirao i preuzeo profesorsku stolicu. S njim je stanovao Petar Faber koji je slijedio Ignacija u njegovim nacrtima. Petar upozna Ignacija s Franjom. A Ignacije je sve poduzeo da ovog darovitog mladića ugradi u temelje svoje nove Družbe. To mu je i uspjelo. Franjo je s Ignacijem i s još pet istomišljenika položio redovničke zavjete u crkvi Sv. Dionizija podno Montmartra. Bilo je to na Veliku Gospu 1534. Time su udareni temelji Družbi Isusovoj. Želje su ovu šestoricu vukle prema Palestini, pa su stigli u Rim, gdje su se zaredili za svećenike. Ali Palestina je otpala, jer »čovjek snuje, a Bog određuje!«

Misionar na Istoku

Portugalski kralj Ivan III zatraži misionare za svoje kolonije u Indiji, a Ignacije tom prilikom pošalje Franju. Krenuo je, kako veli Claudel, »bez vojske, bez slonova, bez oružja«. Čitavu je godinu dana

plovio od Lisabona do zapadne indijske obale. Stigao je u Gou 1542. Tada mu je bilo 36 godina. Tu se zadržao samo šest mjeseci, a zatim je krenuo prema jugu. Stigao je u Tuticorin pa misionario među lovcima na bisere. Samo tri godine. Zatim je prešao u Malaku, molučke otoke i Ceylon. Od 1549. već misionari u Japanu, gdje je neke knezove priveo na kršćanstvo. Vratio se u Gou u namjeri da prijeđe u Kinu. Na putu za Kinu teško oboli. Bolovao je 14 dana i osamljen umro na otoku San Čao. Još mu je preostajalo samo 150 kilometara od velike kineske luke Kanton. Dok je umirao, bio je uz njega samo jedan mladi Kinez. Tijelo mu je kasnije preneseno u Gou, gdje je već u početku štovan kao svetac.

Njegova je pojava pravo čudo! U doba bez automobila, željeznica, zrakoplova on odvažno obilazi tolika područja! Indija, Japan i Kina jesu tri različita jezična, običajna i vjerska područja, a on smjelo odlazi k njima, iako o njima nije znao nego to da nisu kršćani. U samih deset godina boravka na Istoku obratio je i pokrstio trideset tisuća ljudi.

Koja je tajna njegova misionarskog uspjeha? Strpljivost! On je u radosnim danima molio: »Dosta, Gospodine!« A u teškim i patničkim danima: »Još, Gospodine!« Druga je tajna njegova uspjeha Ljubav, koju je cijenio više od učenosti. U tom smislu je pisao Ignaciju: »Rado bih vikao po evropskim sveučilištima pred onima koji imaju više učenosti nego ljubavi: Vašom su krivnjom mnoge duše isključene iz neba!«

»Ne stigne li lađa, ja ću preplivati do susjedne obale!« Tako reče u neslomljivoj želji da što više ljudi čuje za Krista. I zaista, kad je čekao lađu za Kinu, umro je ne dočekavši lađu, pa je preplivao, ne do kineske obale, nego do vječne, Božje obale. Uplovio je u raj što ga je zavrijedio strpljivom ljubavlju prema izgubljenim ovcama. Sve je učinio da »donese radosnu vijest ubogima« (Iz 61, 1).

BARBARA
(3 st?)

U srednjem vijeku štovana među 14 svetih Pomoćnika. I danas je zazivaju u pomoć protiv groma i nenadne smrti.

Naša narodna pjesma pripovijeda kako su tri brata Mrnjavčevića »grad gradili Skadar na Bojani«. Što bi danju sagradili, to bi im planinska vila noću razvalila. Jednom im reče: »Grada nećete podići dok u temelje ne uzidate jednu od vaših žena«. I braća se dogovoriše da će uzidati onu »čija sjutra na Bojanu dođe i donese majstorima ručak«.

Čitajući ovu pjesmu, neminovno se sjetite milijuna kršćanskih mučenika koji su svoja tijela uzidali u Isusovu Crkvu. Ova će vas pjesma podsjetiti i na Barbarine djevojačke dane.

Susret s Kristom

Prema kazivanju predaje doznajemo da je rođena u Nikomediji (danas Izmit u Turskoj), u doba cara Maksimina († 238).

Njezin otac, bogat i ljubomoran na ljepotu svoje kćeri, ode na dugo putovanje, a svojim slugama zapovjedi da sagrade kulu s dva prozora i u nju zatvore Barbaru, sve dok se on ne vrati. To je učinio s dva razloga. Prvo: Bojao se da je nepoželjni prosci ne iskoriste u njegovoj odsutnosti. Drugo: Naslutio je da ona nešto »šuruje« s kršćanima, a on nije želio da im se ona priključi. Međutim, ona je iskoristila odsutnost očevu i pokrstila se. Čak je dala na svojoj kuli otvoriti treći prozor u čast Presv. Trojstva. I kad se njezin otac vratio s puta, sve mu je ispripovjedila

Čim je otac čuo, veli predaja, da je ona napustila otačku vjeru a prihvatila kršćanstvo, pograbi mač i navali na nju. Ali se ona vješto izmakne i sakrije negdje u brdima. No, pronašao je otac svoju bjeguni- cu i silom je doveo kući. Gnjevan na nju i na sve kršćane u Nikomediji, prijavi svoju kćer sudu. I sud je osudi na smrt mačem. Tko će izvršiti tu osudu? Otac njezin, veli predaja. I kad joj je sjekirom skinuo glavu, istog trena u njega udari grom. Pretvorio se u komad crnog ugljena. Taj »kazneni« grom potakao je kršćane da Barbaru izaberu za zagovornicu protiv groma i nenadne smrti.

Što nam poručuje ova povijest Barbarina života, bez obzira na to koliko je tu priče, koliko istine? Na to će odgovoriti dvije kršćanke s dvora japanskog kralja. Japanski kralj Faksiba bio prijatelj kršćana, pa odjednom udario protiv njih. Na dvoru mu bijahu dvije kršćanke, i one se nađoše u neprilici. A kralj im reče: »Ništa se vi ne bojte, ostanite mi na dvoru, jer ja sam vašom službom prezadovoljan. Samo nemojte vidljivo svoje kršćanstvo tjerati, vjerujte u sebi, u svom srcu!« One mu odgovoriše: »Naša vjera ne vrijedi ni zrnca prašine ako i na djelu ne pokažemo da smo kršćanke!«

To je poruka svima koji u sav glas uzvikuju da su kršćani, a drugima ostavljaju misu, molitvu, ispovijed, pričest i ostala dobra djela.

Art Buchwald jednom u svom članku i ovo napisa: »Neke bi ljude trebalo zakonom zabraniti!« ... Što je on mislio, ne znam. Ali se to donekle odnosi i na one koji jedno misle, a drugo govore, a treće čine.

Barbara je radije izabrala sjekiru i gubitak života negoli da pred ocem glumi.

NIKOLA PUTNIK
(oko 270—340)

Oko njega se ovilo više pobožnih priča nego povijesnih događaja. Jedan od najpopularnijih svetaca.

Maloazijac iz Patare, gdje se sv. Pavao bio zaustavio na svom trećem putovanju. Roditelji su mu umrli za vrijeme kuge, pa je on sa svojih 20 godina preuzeo imanje. Biskupovao je u Miri (danas Demre). Za vrijeme Dioklecijanovih progona okusio je i tamnicu. Sudjelovao je na Saboru u Niceji (325), gdje osudiše Arija koji je Isusu osporavao božanstvo. Umro je i pokopan u Miri. U XI stoljeću prenijeli su njegove smrtne ostatke u Bari (Italija).

Darovatelj djece

Djeca ga zavoliše na temelju predaje o tri dječaka. Oni prenoćiše kod nekog gostioničara, a ovaj ih zakolje i posoli u badnju. Vjerojatno je htio njihovo meso prodavati kao svinjetinu. Čuo za taj zločin Nikola pa ušao u gostioničarevu kuću, čudom uskrisio dječake, a zločinca oštro ukorio. Francuska pjesma iz XIV stoljeća ovako to opisuje: Nikola položi tri prsta na badanj, a iz soli se uspraviše tri dječaka, živa i zdrava. »Slatko li sam spavao, reče prvi. Divno li sam sanjao, nastavi drugi. A meni se činilo da sam u raju, uzdahne treći«.

Djeca ga zavoliše jer u mnogim krajevima svijeta uoči njegova blagdana dobijaju darove. U Italiji ga zovu »Babbo Natale«. U Francuskoj »Père Noël«, u anglosaksonskim zemljama »Santa Claus«. A u nekim krajevima ga je zamijenio »Djed Mraz«.

Mladi ga izabraše za zaštitnika svoje ljubavi i sretne udaje, ženidbe. Zašto? U susjedstvu biskupa Nikole živio neki siromah, a imao tri kćeri — tri ljepotice. Kako je bio bez novca, odlučio je svoje kćeri prostitucijom na ulici unovčiti. Čuo za to Nikola pa jedne noći ubaci kroz prozor oveću svotu novca ovom siromahu. Tako prve noći, tako druge, tako i treće noći učini. I na taj način izbavio djevojke od zla, jer su se njegovim novcem sve tri sretno udale. Treće je noći siromah čovjek čekao u zasjedi da vidi tko je taj dobročinitelj. I kad je na djelu uhvatio svetog Biskupa, u zuzama i na koljenima mu je zahvalio, kajući se za svoje zle odluke.

Dante u »Božanstvenoj Komediji« hvali njegovu »darežljivost koju Nikola pokaza prema djevojkama« (Čistilište, pjev. 20).

Zaštitnik putnika

Na plovidbi za Palestinu izbije oluja. Na brodu se svi počeše moliti svojim bogovima, samo je Nikola šutio. Kapetan ga oštro ukori: »Zašto se i ti ne moliš svom Bogu, zar ne vidiš da tonemo?« Nikola se uspravi, pomoli, oluja utihne, a svi na brodu uvidješe na kojoj je strani pravi Bog.

Taj je događaj osokolio sve putnike da ga na putovanjima zazivaju u pomoć. To čine oni u zrakoplovima, oni na moru i oni na cestama.

Možete li prebrojiti sve mrtve što nam ih »darivaju« zrakoplovne, pomorske i cestovne nesreće? Vjerojatno to ne možete. Ali ima nešto što svi možemo: Zavolimo svetog Nikolu kao svog zaštitnika, prijatelja na svim našim putovanjima!

AMBROZIJE BISKUP
(340—397)

Rodno mu je mjesto Augusta Treverorum, današnji Trier u Zap. Njemačkoj.

Od pet sati poslije podne do ponoći Ambrozije nije prestao moliti. Položio ruke u obliku križa na prsi pa punih sedam sati molio na svom smrtnom krevetu. U ponoć je izdahnuo ... Tko je on?

»Hoćemo Ambrozija za biskupa!«

Otac mu bijaše namjesnik galskih pokrajina pa je mogao lako svog sina u Rimu školovati. Kad je Ambrozije završio pravne nauke, imenovan je carskim namjesnikom (konzulom) u pokrajini Emiliji i Liguriji sa središtem u Milanu. Čim je umro milanski biskup Auksencije, arijanski pristaša,narod je javno vikao: »Hoćemo Ambrozija za biskupa!« A on se tek pripremao za krštenje. Poučen je, zaređen za svećenika i posvećen za biskupa u Milanu kad su mu bile 34 godine.

I narod se nije u glasovanju prevario. Resile su ga dvije potrebne odlike: strogost i nježnost. »Tko čita njegovu knjigu o Smrti, dobiva dojam da je svaka stranica orošena suzama« (L. Rouzic). Takav bijaše prema grešnicima, siromasima i ožalošćenima. To je ovjekovječio u svojim »Ispovijestima« Augustin, koga je Ambrozije priveo Bogu i krstio na Uskrs 387. »Pođoh biskupu Ambroziju ... koji me je primio kao otac« (knj V, gl 13). Ali kad je bilo potrebno, Ambrozije bijaše i strog. U Solunu ubiše neke carske ljude, pa vojnici po nalogu cara Teodozija poklaše mnoštvo građana u tom gradu. I kad je poslije tog pokolja Teodozije ušao u crkvu, Ambrozije ga je vratio natrag i nagnao ga da prihvati javnu crkvenu pokoru u trajanju od osam mjeseci.

Kroz 23 godine svog biskupovanja predao je silno blago budućim pokoljenjima: svoje ispravno shvaćanje pravde i smisao za odgovornost.

Tri goleme zasluge

Ima ih mnoštvo, ali ove tri moramo istaknuti.

1. Brinuo se za zbliženje Crkve i države. Bio je odgojitelj triju careva: Gracijana, Valentinijana II, Teodozija Velikog. Gracijan ga je volio kao rođenog oca. Teodozije ga tri puta slao u galske provincije sa službenim zadatkom.

2. U svemu bijaše odan Crkvi: »Gdje je Petar, tu je Crkva!« Pod tim geslom predsjedao je skupovima, propovijedao. On je prvi na Zapadu u crkvi uveo pjevanje pjesama i psalama.

3. Bio je plodan pisac. Navodim samo neka njegova djela: »Stvaranje u šest dana«, »O dužnostima službenika«, »O vjeri«, »O djevičanstvu«. Ispjevao je dvanaestak latinskih liturgijskih pjesama, kao na primjer »Aeterne rerum Conditor« (Vjekovit Stvorče stvari svih). Prvi je na Zapadu počeo s posmrtnim govorima. Do nas su doprli govori caru Valentinijanu, Teodoziju i bratu Satiru.

»Tko god sakuplja vodu iz izvora, taj će prokišiti kao oblak«, rekao je Ambrozije. Upravo tako je i on živio, sve je crpio iz izvora koji se zove Krist: »Sve imamo u Kristu. Ako si ranjen, On je liječnik. Ako si u nevolji, On je svemoćan. Ako se bojiš smrti, On je život. Ako tražiš nebesa, On je put. Ako si gladan, On je hrana!«

Živio je samo 57 godina. Ali u tom je razdoblju taj advokat, konzul, biskup i svetac pokazao svima nama kako se živi »po Kristu, s Kristom i u Kristu« (Red mise).

MARIJINO BEZGREŠNO ZAČEĆE

»Eva je povjerovala zmiji, a Marija anđelu« (Tertulijan). Zbog toga je Eva s vragom istjerana iz raja, a Marija s Isusom dušom i tijelom uznesena u raj.

»Nepokornošću jednog čovjeka svi su postali grešnici« (Rim 5, 19). Zašto? Praroditeljska grešna »brazgotina« prelazi na sve ljude. Po zakonu nasljedstva! Marija je Božjim posredstvom od te ljage izuzeta, pa je u začetku i u životu bezgrešna. Bilo bi zaista neshvatljivo da je sotona i za trenutak bio vlasnik njezina prečistog krila koje je trebalo biti luka za Božje »prizemljenje«.

Svjedoči anđeo

Do jaslica se došuljala, veli božićna priča, stara žena, sva zgrbljena pod teretom vjekovnih godina. Spustila u jaslice jabuku i bez riječi otišla. Pa, to je Eva, prošapće Marija, vratila je ukradenu jabuku!

Isus je sišao na ovaj svijet da nas zbog tog neposluha iskupi. Za silazak na ovaj svijet bilo mu je potrebno krilo neokaljane žene. Koja je to žena, pokazao nam je anđeo ovim riječima: »Raduj se, Marijo, milosti puna« (Lk 1, 28). Puna milosti, a to znači: u njoj nije bilo mjesta ni za kakav grijeh. Sve bijaše puno dobrote, bezgrešnosti, svetosti. Jer je »milost dar koji sadrži sve druge darove« (Riječnik bibl. teologije).

Svjedoči Crkva

Pio IX je 8. prosinca 1854. Poveljom »Ineffabilis Deus« Marijino bezgrešno začeće proglasio neoborivom vjerskom istinom. Zašto tek tada? Zato što ranije nije bilo ni potrebno. Dva su razloga. Prvo: Oduvijek

je Crkva vjerovala u Marijinu bezgrešnost i kao takvu je štovala. Drugo: Povelja nije izrekla novu istinu, samo je Mariji izdala svjedodžbu neporočnosti. Nešto slično kao u školama. Odličan đak na kraju godine primi pismenu potvrdu svog znanja, ali mu ta svjedodžba ništa novo ne donosi, osim priznanja.

Svjedoči Marija

Četiri godine poslije Papina Proglasa javila se u Lurdu Gospa i »ovjerovila« Papinu Povelju. Bilo je to 25. ožujka 1858. Bernardica je triput pitala: »Gospođo, hoćete li biti ljubazni da mi kažete svoje ime?« Na sva tri pitanja se »Lijepa Gospođa« milo nasmiješila. Ali je treći put maloj pastirici odgovorila: »JA SAM BEZGREŠNO ZAČEĆE!« Bernardica je pohitila kući i putem stalno ponavljala: »Ja sam Bezgrešno Začeće«. Ponavljala je, jer tih riječi nije razumjela, a htjela ih je doslovno prenijeti župniku Peyramalu koji je od Bernardice tražio da Gospođu upita za njezino ime.

Oko tisuću pet stotina i šezdeset godina prije Marijine izjave u Lurdu franjevački teolog i filozof Duns Scot reče: »Bog je mogao, Bogu se dolikovalo, Bog je i učinio« Mariju bezgrešnom.

Dante Alighieri, opisujući pakao, veli: Sve što dublje silaziš, sve to groznije muke gledaš. A opisujući raj, kaže: Sve što se više prema raju penješ, sve to bučnije veselje čuješ. U samom vrhu raja, veli Dante, sveci i anđeli pjevaju: »Kraljice neba, raduj se!«

Nebo je puno njezine slave jer je i ona bila puna milosti. Sve kliče onoj koja, »tijelom i dušom uznesena na nebo«, nije morala čekati skupni dan uskrsnuća.

»O, što su zvuci velikog Šopena,
i što su slike slavnog Rafaela
spram jednog samo, jednog trena,
kad pozdrav Gospi šalju žita zrela«.

(Đuro Sudeta)

... Žita, cvijeće, ljudi, sveci i anđeli u raju!

LUCIJA MUČENICA
(† oko 304)

Mladoj Sicilijanki nisu uspjeli pronaći cijenu za koju bi ona prodala vjeru i svoje djevičanstvo!

Blaženi Leopold Mandić, naš zemljak iz Herceg-novog, promatrao je 1934. u Lurdu neku redovnicu kako gorljivo moli za svoje ozdravljenje, pa je iznenada upita: »Da li biste svoje ozdravljenje ustupili nekomu drugomu?« »Rado ću to učiniti«, odvrati Sestra. On je povede do mladog Francuza, slijepog od rođenja, pomoli se, obojicu pričesti. I čudo se dogodilo! Francuz je progledao, a ona je svoju bolest ponijela natrag, svojoj kući.

Da li bi i ti to učinio? Da li te zaboli ikada tuđa nevolja?

Njezine oči

Vidjeli ste vjerojatno sliku ili kip gdje Lucija na tanjuriću drži dva oka. Predaja naime tvrdi, ali to nije dokazano, da su joj pri mučenju oba oka isčupali. Bilo kako bilo, vjerni narod je nju izabrao za zaštitnicu očinjeg vida. Tome je doprinijelo i značenje njezina imena. Talijanska riječ »luce«, a latinska »lux« znači svjetlo. Ona je dakle Svjetlana koja nam svima može osvijetliti put. Put po kojem hodamo, a i put prema nebu. Ovu njezinu duhovnu ulogu posebno je Dante naglasio u svom djelu »Božanstvena Komedija«.

Liječnici okulisti liječe nam oči, optičari natiču preko nosa i ušiju naočale, da bolje vidimo. No, imajmo uvijek na umu da je Isus bez naočala i bez lijekova slijepcu vraćao vid!

Njezina majka Eutiha bijaše udovica, pa je uporno tražila od svoje kćeri da se uda, kako bi na svom velikom imanju dobila mušku ruku. Lucija se opirala udaji. Majka teško oboljela, a Lucija majku povede na grob svete Agate, koja je pred pola stoljeća u Kataniji mučenički poginula. Majka tu čudom ozdravi od krvotoka, a Lucija iskoristi tu priliku te od majke isprosi slobodu. »Biram djevičanstvo«, reče ona majci, pa sav svoj bogati miraz porazdijeli siromasima. Kad to čuo njezin zaručnik, izbezumi se od gnjeva i Luciju prijavi rimskim vlastima kao kršćanku. Prokonzul Paskazije sve je poduzimao da je odvrati od njezine vjere jer jedino tako, mislio je on, udat će se za poganina. Prijetio joj i ovako: »Bacit ću te u javno bludilište, nek te tamo siluje po volji svatko tko hoće!« »Ti mi možeš okaljati tijelo, odgovori Lucija, ali ne i dušu, jer ja na to ne pristajem!« ... Kad je nisu uspjeli ni prijetnjama ni mukama skršiti, odrubiše joj mačem glavu.

Papa Grgur Veliki uvrstio je njezino ime u misni (rimski) Kanon.

Vraćao se siromašni ribar kući, veli stara priča. Na putu ugleda nečiju izgubljenu torbu. Pridigne je, pruži ruku u nju i napipa nekakve kamenčiće. Sjedne uz obalu rijeke pa sve kamenčić po kamenčić bacao u rijeku. Tako, igrao se. Kad je zadnji kamenčić izvukao iz torbe, pogleda ga bolje, a on se sjajio kao sunce ... »O, budalo stara, uzdahne on plačući, pa ti si pola torbe skupocjenih bisera bacio u rijeku! ... Sve igrajući se, osta i dalje siromah!

Zar se neki ljudi ne igraju na isti način u životu grijesima, alkoholom, seksusom, prijevarama ...? I oni će s praznom torbom dočekati smrt.

Neka nam Sv. Lucija pomogne da jasno i glasno shvatimo Isusove riječi: »Ne bacajte svoga biserja pred svinje, da se, pošto ga pogaze, ne okrenu te vas rastrgaju« (Mt 7, 6).

IVAN OD KRIŽA
(1542—1591)

Španjolac, obnovitelj, pisac, svecem proglašen 1726. Živio po svom načelu: »Ne reci, ne učini što u tvojim godinama i u tim prilikama ne bi rekao ni učinio Isus Krist!«

Otvoriše njegov grob i nađoše neraspadnuto tijelo. Netko se sjetio pa metrom ustanovio njegovu visinu. Bio je visok samo 150 centimetara. Pokraj O. Antuna Heredia bio je patuljak! Naš zemljak Bl. Leopold Mandić bijaše još niži: 135 centimetara. A ipak su obojica svoj stas protegli do neba!

»Mali Seneka«

Tako ga je od milja nazivala Terezija Avilska. Rimski je Seneka († 65) bio filozof, pisac, predstavnik stoicizma (strogog načina života) i odgojitelj cara Nerona. A Terezijin je »Seneka« bio obnovitelj karmelićana. Ivan je prvi put susreo Tereziju kad mu je bilo 27, a njoj 52 godine.

Proživio je gorkih dana u djetinjstvu jer su mu oca i majku bogati stričevi (tkalci) odbacili zato što se Ivanov otac oženio sa ženom iz siromašne kuće. Ivan je okusio život sirotišta, bio je poslužnik i u bolnici. Ali, jer ga je Bog bio odabrao za veliko djelo, Ivan je uspio završiti sve škole. Navršivši 25 godina, pojavio se kao svećenik — karmelićanin. Odmah se po uzoru Terezije Avilske prihvatio obnove svog Reda. Ali su mu se suprotstavili pristaše »blažeg načina života«. Oporba je bila tako žestoka da su Ivana u Toledu strpali u kućni zatvor 1577. Bio je to zapravo zahod za goste. Tu je o kruhu i vodi proveo 9 mjeseci. Proglasiše ga buntovnikom i umišljenim svecem.

Uspio je u obnovi jer je Bog bio s njim. Dovršio je tri svoja zadatka! Prvo: Izgradio je sebe u velikog sveca. Drugo: Obnovio je karmelićane vrativši im prvotnu strogost. Treće: U svim svojim nevoljama pjevao je poput Sv. Frane Asiškog. Ostavio nam je nekoliko svojih dragocjenih knjiga.

»Duhovni spjev« je razgovor duše s Bogom, poput biblijske Pjesme nad pjesmama. »Uspon na brdo Karmel« pokazuje pravi put do neba: »Biraj uvijek teži, a ne lagodniji put do vrhunca sreće!« »Tamna noć« u razmatranju bez riječi gleda Boga. »Živi plamen Ljubavi« jest preobrazba duše u Bogu.

Rese ga dvije divne odlike. Prvo: Bio je hrabar u patnjama. Crpio je snagu, kako on veli, iz »bogatog rudnika-Krista«. Prezime mu je De Yepes, a ono »Od Križa« je dodatak, neka vrsta karmelskog prezimena. »Što se više Ivan napajao čemerom, to su mu sve slađe usta pjevala« (Crisogono). Druga odlika: Bio je obazrivo ljubazan! Čuo bi, na primjer, negdje u samostanu neki nered i da braću ne zatekne u tom neredu, šušketao bi svojom krunicom. Samo zato da izbjegne kažnjavanje. »Ne možeš, govorio je Ivan, nikoga potaknuti na bolji život oštrim riječima i batinama!«

Umro je u ponoć, kad su redovnici na znak zvonca krenuli na molitvu da izmole Jutrenju. »Pođite, rekao im je, ja ću Jutrenju moliti u nebu« ...

»Mali Seneka«, a veliki svetac! Pročitajte njegov životopis u hrvatskom prijevodu! Napisao ga je O. Crisogono (Životopis sv. Ivana od Križa, Sarajevo, 1974). Čita se kao roman.

»Bosih je nogu hodao po kamenju i po trnju, ali je ono pod njegovim nogama procvalo« (str. 199).

LAZAR IZ BETANIJE
(1 st)

Betanija je udaljena od Jeruzalema 2,775 metara. U tom mjestu je rođen čovjek koji je dvaput umro. Dva groba i dva uskrsnuća!

Židovi su vjerovali da pokojnikova duša tri dana kruži oko svog mrtvog tijela, u nadi da se ponovno vrati u tijelo. Čim se tijelo počne raspadati, duša prestane oblijetati tijelo jer ga više ne prepoznaje. To se događa, po njihovu mišljenju, četvrti dan nakon smrti. Zbog toga je Marta, sumjajući u povatak bratove duše u tijelo, bojažljivo rekla Isusu: »Četvrti je dan, već zaudara« (Iv 11, 34).

»Isus proplaka« (Iv 11, 36)

Isus nije zaplakao, veli Lacordaire, za vrijeme svoje muke. Ni Judin izdajnički poljubac ni Petrovo odricanje pred Pilatovom vrataricom ne izmamiše mu suze na oko«. A ovdje, na Lazarevu grobu, plače. Zašto? Prvo: Boli ga sveopća epidemija umiranja što je prouzrokovaše naši praroditelji grijehom. Drugo: Boli ga nevjera ljudi koji osporavaju mogućnost uskrsnuća. Sumnjala je u to i sama Marta. Treće: Lazar sa svojim sestrama bijaše mu prijatelj. U njegovoj se kući Isus odmarao, jeo i pio. Četvrto: Bile su to vjerojatno i suze radosnice: Kucnuo je trenutak da prisutnima dokaže svoju božansku moć: »Nek povjeruju da si me ti poslao«. Iz ovog suznog oka izbila je iskra, želja, odluka da mrtvog prijatelja vrati ponovno u život. »Lazare, iziđi van« (Iv 11, 43)!

A Matej, Marko i Luka šute!

Zašto samo Evanđelist Ivan piše o Lazarevu uskrsnuću? Ostali šute! Ta je šutnja u nekima probudila sumnju: Da li je sve to istinito kad ostali šute?

Međutim, šutnja ne znači i poricanje. Evo zašto! Evanđelisti nisu sva čudesa zabilježili, kako to i Ivan svjedoči: »Ima mnogo drugih stvari što učini Isus« (Iv 21, 25). Isus izričito spominje svoja čudesa u Korozainu i Betsaidi, a Evanđelisti ta čudesa ne opisuju. »Jao tebi, Korozaine! Jao tebi, Betsaido! Da su u Tiru i Sidonu bila čudesa što su se u vama dogodila ...« (Mt 11, 21). Ivan je pisao svoje Evanđelje kasnije (90—95), kad već nije bilo izazovno spominjati Lazara koga su Židovi htjeli ubiti: »Svećenički glavari odluče ubiti Lazara jer su mnogi Židovi zbog njega vjerovali u Isusa« (Iv, 12, 11). Kad je Ivan to pisao, Lazar je već bio vjerojatno po drugi put mrtav.

Dva su nam Lazara poznata iz katekizma. Onaj iz Isusove priče koji »sav u čirevima« leži do bogataševih vratiju, čeznući »da se nasiti onim što je padalo s bogataševa stola« (Lk 16, 21). A drugi je onaj iz Betanije. Prvi je bio odvojen od kruha, jela i odijela. Drugi je bio odvojen od sretnog života u društvu svojih sestara. Ova »odvojenost« potakla je ljude da odvojene bolnice za kugu, gubu i kužne bolesti nazovu po njihovu imenu »Lazareti«.

Kada i kako je umro po drugi put Lazar iz Betanije? Predaja veli da je biskupovao na Cipru, da je tu umro i pokopan.

»Naš prijatelj Lazar spava, rekao je Isus kad je čuo za njegovu smrt, ali ja idem da ga probudim« (Iv 11, 11). Kako su utješne ove riječi! One bude u nama vjeru u zajedničko uskrsnuće svih tjelesa. Od početka stvaranja svijeta do kraja svijeta.

»Idem da ga probudim!« Upravo će tako glatko i lako Bog sve pokojnike probuditi iz grobova. »Lazare, iziđi van!«

STJEPAN PRVOMUČENIK
(1 st)

»Rreprezentativac«, ali ne u nogometu, šahu ili boksu, nego u mučeničkom umiranju i velikodušnom opraštanju.

Dina Buzolić u pjesmi o kamenu piše: Od kamena je kuća u kojoj sam rođen. Od kamena je škola gdje sam učio slova. Od kamena je crkva gdje sam kršten ... Dodajmo pjesmi i ovo: Od kamena je čovječje srce koje ljubav prelijeva u mržnju, milostivost u osvetu, a življenje u smrt. I kratko vrijeme bi svijet postojao kad ne bi bilo praštalaca poput Stjepana!

Mudra riječ

Bio je »jedan od sedam muževa na dobru glasu«, pa ga izabraše za đakona. Đakonova služba u ono doba bijaše: upravljati crkvenim dobrima, obilaziti sirotinju i propovijedati. Jednom je u opširnom govoru napao stare židovske predaje, istaknuvši dvije činjenice. Prvo: Vi ste kroz stoljeća ubijali proroke, na kraju ste smakli i Mesiju na križu. Drugo: Bog ne boravi samo u vašem jeruzalemskom hramu. Bog je bio s Abrahamom u Kaldeji, s Josipom u Egiptu, s Mojsijem na Sinaju još prije nego vi sagradiste hram. Ovim je riječima Stjepan otvorio Crkvu prema svijetu. Suprotstavio se Židovima koji su zbijali svu vjeru u svoje nacionalne okvire, koji su mrzili Samarijance i proglasili ih nečistima samo zato što su na brdu Garizim podigli sebi hram. Stjepanova se nauka u svemu slaže s Isusovim Evanđeljem. Isus je Samarijanki na zdencu jasno rekao da Crkva pripada cijelom svijetu: »Dolazi čas kad se nećete klanjati Ocu ni na ovoj gori ni u Jeruzalemu« (Iv 4, 21).

Kad se čovjeku zamagli razum, kad nema pravih razloga za svoj postupak, tada on pograbi kamen. To učiniše i Stjepanu. »Nisu mogli odoljeti mudrosti i Duhu kojim je govorio«, pa ga kamenovaše. To je logika nasilja. Toma Akvinski veli da naglosti smrdi savjet, neukosti znanost, a tupoglavosti razumnost« (2ª 2ae, q 8). Zbog toga »začepiše uši« dok je Stjepan govorio. I u prošlom ratu, od 1939.do 1945, začepiše ljudi i uši i razum, pa je bilo mobilizirano 110 milijuna ljudi da »kamenuju« svijet. I pobiše 60, a raniše 35 milijuna ljudi! Tako uvijek biva kad zataji razum: Pljušti kamenje. Psovke, uvrede, osvete, mitraljezi, bombe!

»Oprosti im!«

Tako je molio Isus umirući na križu za svoje krvnike. Tako je molio i Stjepan: »Ne uzmi im, Gospodine, ovo za grijeh« (Dj Ap 7, 60). Zašto onda i mi u osvetničkoj klimi ne smrvimo kamenje u svom srcu!

Evo utješne poruke koja se krije u Stjepanovoj molitvi, krvlju pisanoj: Opraštanje je plodonosno. Pavao je mrzio, progonio, zatvarao i ubijao kršćane. To je sam priznao u jednom govoru: »Kad se prolijevala krv Stjepanova, bio sam i ja prisutan, odobravao njegovim krvnicima i čuvao njihove haljine« (Dj Ap 22, 20). Ali čuo je Stjepanovo opraštanje, čuo je njegovu molitvu. Nije li upravo Stjepanova molitva ganula Pavla, te je od progonitelja kršćana postao gorljivi Apostol? ... »Da nije Stjepan molio, Crkva ne bi bila Pavla dobila na dar«, rekao je sv. Augustin.

Netko jednom divno reče: »Opraštanje je dvaput blagoslovljeno, jer usrećuje onoga koji oprašta i onoga kojemu opraštamo!«

IVAN EVANĐELIST
(1 st)

Ribar iz Betsaide, skrbnik Isusove majke. Napisao Evanđelje, 3 Poslanice i Otkrivenje. Umro u Efezu oko 104.

Na vjeronaučnom satu, piše R. Bazin, župnik upita: »Juda je izdao Isusa pa se u očaju objesio o stablo. A što vi, djeco, na to kažete?« Neki dječak je odgovorio: »Da sam ja bio Juda, ja bih se objesio Isusu o vrat!«... To je učinio Ivan, ali iz ljubavi!

Isusov prijatelj

Ivan otvoreno priznaje da je on »učenik koga je je Isus ljubio« (Iv 21, 20). To dokazuju mnoge zgode iz Evanđelja. Kad je Isus uskrsivao Jairovu kćer, nije dopustio nikome da ga prati, osim Petru, Jakovu i Ivanu (Mk 5,37). Isto tako na Taboru za vrijeme preobraženja (Mt 17,1). U Getsemaniju, dok je Isus molio, između tri odabrana učenika bijaše i Ivan (Mt 26,37). Kad je Isus umirao na križu, od apostola bio je samo Ivan. Ivanu je Isus povjerio svoju majku (Iv 19,27). Kao da mu je rođeni brat!

Jednom je Isus Ivana i brata mu Jakova nazvao »sinovima groma« (Mk 3,18). Pravo i reče, jer je ljubav jača od groma: »Žar je njezin žar vatre i plamena Jahvina« (Pj 8,6).

Pobornik ljubavi

U malo je riječi prelio svu svoju poruku o ljubavi: »Tko mrzi brata (čovjeka), ubojica je« (1 Iv 3,15). A to znači: tko ne mrzi, nego ljubi, taj oživljava čovjeka. Taj ga vodi na izvor ljubavi, a izvor je Bog: »Bog je ljubav« (1 Iv 4,8). O tom izvoru je Isus u tri navrata govorio:

— U razgovoru s Nikodemom, gdje veli da je ljubav ulaznica za nebo: »Tko se ne rodi od ove vode... ne može ući u kraljevstvo nebesko« (Iv 3,5).

— U razgovoru sa Samarijankom, gdje kaže kako ćemo utažiti žeđ za ljubavlju: »Tko pije od ove vode... neće nikada ožednjeti« (Iv 4,14).

— U nastupu pred narodom na završetku blagdana, gdje Isus otvoreno sebe naziva izvorom: »Isus je stajao i vikao: Tko je žedan, neka dođe k meni i neka pije!« (Iv 7,37—38).

I ne zaboravimo nikada ovu veliku istinu: Na Božjem sudištu bit ćemo suđeni prema naponu svoje ljubavi, u odnosu na Boga i u odnosu na ljude: »Bijah žedan i napojiste me...« (Mt 25,35—36).

»Tko mrzi čovjeka, ubojica je!« Zar to nije tako? Brakovi se lome, rastavljaju. Zašto? Presušilo je vrelo ljubavi! Susjed susjeda progoni po sudu. Zašto? Umrla je susjedska ljubav! Narod narodu navješta rat, bombe prekrivaju leševima bojno polje. Zašto? Evo zašto: Kad se u čovječjem srcu utabori mržnja, čovjek iz svog grla izvuče uvredu, iz korica isuče sablju, na mitraljezu povuče otponac. »Tko mrzi ubojica je!«

Ivan je upravo s ocem Zebedejem i bratom Jakovom krpio mreže (Mt 4,21) kad ga je Isus pozvao u svećeničku službu. Istog trena je ostavio mreže i oca. a prihvatio Isusovu ruku. Bila je to naizmjenična »ljubav na prvi pogled«. To je Ivan dokazao životom i perom. A to mu je potvrdio i Pavao, nazvavši ga »stupom« kršćanske zajednice (Gal 2,9). Na to je mislio i Origen kad je u trećem stoljeću pisao: »Evanđelja su cvijet Biblije, a Ivanovo Evanđelje cvijet ostalih Evanđelja!«

»Stup«... jer sve su nam vrline potrebne, »ali je među njima najveća ljubav« (I Kor 13,13).

NEVINA DJECA
(1 st)

Irudov pokolj djece nije izuzetak. Mnogima su i danas krvave ruke, ali oni sebe proglasiše nedužnima!

Irud je smaknuo svu »mušku djecu od dvije godine i naniže« (Mt 2,16). Htio je u tom klanju maknuti Isusa, ali se prevario. Marijino Dijete je već bilo u Egiptu.

Koliko je glava palo? Odgovara nam G. Ricciotti: Betlehem je u to doba imao oko tisuću stanovnika. Pretpostavimo da se moglo svake godine roditi oko 30 djece, u dvije godine 60. djece. Odbijemo li pola na djevojčice i četiri do pet smrtnih slučajeva, moglo je pod Irudov mač pasti samo dvadesetak dječačića.

»Ne ubij!«

Čovjek smije odrediti samo početak života, ali ne i svršetak života. Jer je nasilje nad životom Bog zabranio: »Ne ubij«. Bog je povjerio trudnicama: »Plodite se i napučite zemlju« (Post 1,28). A one se hvataju mača, pa poput Iruda »napučuju« grobove. Nasilno prekidanje trudnoće je grijeh. Zašto? Mi smo samo gospodari darivanja, a ne oduzimanja života!

Dijete je blagoslov

»Isus ih je grlio i blagoslivljao« (Mt 10,16). Taj se blagoslov razlio, ali ne na sve obitelji. Gdje je bilo mnogo djece, bilo je i svetaca: sv. Toma Akvinski († 1274), veliki crkveni učenjak, pripadao je obitelji sa 6 djece. Sv. Mala Bernardica († 1879), koja je u Lurdu vidjela Gospu, nikla je iz obitelji sa 8 djece. Sv. Mala Terezija († 1897), cvijet karmelskog Reda, bila je iz obitelji sa 9 djece. Sv. Katarina Sienska

(† 1380), ures ženskog dominikanskog Reda, bila je 23. dijete u obitelji sa 25 djece!... Gdje je bilo djece, bilo je i velikana u nauci: Kant († 1804), čuveni filozof, pripadao je obitelji sa 11 djece. Bejnamin Franklin († 1706), pronalazač gromobrana, rođen je u obitelji sa 18 djece. Isto tako iz obitelji sa 18 djece bio je i Albert Dürer († 1528), glasoviti slikar.

Križni put djeteta

»Dijete moli za milost, veli Marie Noël, ali nema milosrđa.« S djetetom na Kalvariju! Ovako piše dr Richard Thalman u jedanaestoj postaji svog križnog Puta (Isusa pribijaju na križ): »Tebe su, Isuse, prikovali na križ, a mene će izrezati na komade. I sve će komadiće prebrojiti, jer se boje infekcije!« A u 14. postaji (Isusa polažu u grob) piše: »Ti, Isuse, dobijaš grob, a mene će baciti u kantu za smeće.. Ali ja ću čekati uskrsnuće jer moram svjedočiti protiv svojih roditelja«. Sumnjate li u to da će pobačeno dijete uskrsnuti i svjedočiti? Ne zaboravite Isusov ukor: »Pazite da ne prezrete ni jednog od ovih malenih« (Mt 18,10).

Ti se opravdavaš: »Taj sićušni začetak još nije čovjek!« Na to odgovara Dr J. Lejeune, profesor fundamentalne genetike. U pariškoj Akademiji izjavljuje: »Čovjek nastaje u trenutku začeća jer tog trena prima sav program svoje sposobnosti. U šestom danu je velik jedin i pol milimetar,a već majčinu tijelu šalje kemijske znakove. Petnaestog dana nakon svog začeća visok je četiri i pol milimetra, a detektor otkriva da to beskrajno sićušno srce kuca!«

Ti se izmotavaš: »Nemam stana za dijete, nisam posve zdrava, želim i ja malo slobode!« Upravo tako se opravdavao i Irud. Smetalo mu je božićno Dijete, jer se strašio da mu ono ne otme mir, udobno uživanje i kraljevski položaj. »U Rami se čuo plač i jauk veliki« (Mt 2,17). To plakahu majke u Irudovu pokolju za djecom.

»Petnaestog dana nakon začeća kuca to beskrajno sićušno srce!«

TOMA BECKET
(1118—1170)

Pravnik iz Londona. Zaređen za svećenika 3. lipnja 1162, a sutradan za biskupa. Mučenik. Tri godine nakon smrti pribrojen svetima.

Lijep muškarac: visok, snažan, crne kose a bijele puti. Nadaren čovjek: odličan govornik, vrstan upravljač. Pobožan vjernik: od svoje majke je baštinio ljubav prema Gospi i siromasima. Službovao je najprije kod biskupa Teobalda, bio je klerik-arhiđakon, a onda ga je kralj Henrik II uzeo k sebi za državnog kancelara. Tada je Toma imao 36 godina.

Siloviti kralj Henrik

Čim je umro Teobald, kanterburijski biskup, Henrik upregne sve sile da to mjesto zauzme njegov kancelar. I uspio je. Ali ga je Toma upozorio ranije: »Budem li ja biskup, propalo je naše prijateljstvo«. Kralj je bio uporan jer se nadao da će ga novi biskup jače podupirati u njegovim hirovima. Ali se ljuto prevario: Toma je čvrsto stajao na strani Crkve. Suprotstavio se kralju koji je htio Crkvu podvrgnuti državnoj vlasti. Kralj se pozivao na »Klaredonske konstitucije« od 1164, ali je Papa Aleksandar III deset njihovih točaka odbio. Prema tim Konstitucijama biskupi i svećenici bili bi u svemu podložni kralju. Čak ni u Rim Papi ne bi smjeli bez kraljeve propusnice. Kako se Toma više opirao kralju, tako je kralj sve više smišljao osvetu.

Mučenik Toma

Biskup Toma ode u Francusku u namjeri da se porazgovori s Papom. To mu je i uspjelo, ali su ga neprilike zatvorile u Francuskoj. Ostao je tu šest go-

dina. Živio je pokornički u jednom cistercitskom samostanu. Srce ga je ipak vuklo natrag. I vratio se. Narod ga je dočekao oduševljeno. On je narod ovako pozdravio: »Vraćam se, jer želim umrijeti između vas!« Upravo u tom trenutku, kad se Toma vratio, kralj je boravio u Francuskoj. Jednom je u društvu svojih doglavnika ovako gnjevno rekao: »Ja hranim ove moje plašljivce, a među njima nema nikoga koji bi mi osvetio onog crkovnjaka!« Jedva što čuše to četiri njegova viteza, odjedriše preko kanala La Manche u Englesku. Toma je već bio obaviješten o svemu i čekao ih je u katedrali sa svojom pratnjom, obučen u svečano misno ruho. »Ne zaključavajte crkvena vrata, rekao je svojima, ja rado umirem za mir i za Crkvu!« Razbojnici upadoše u crkvu. Prvi biskupa ošine mačem, i biskup se sruši u krvi, tiho moleći. Drugi ga udari mačem još jače, raskoli mu glavu ... Na tlu svoje katedrale ležao je u lokvi krvi biskup mučenik. Imao je 52 godine!

Penjao se stranac na jedno brdo u Švicarskoj, koje je često ovijeno gustom maglom. Na vrhu tog brda podignut je veliki križ. Ovom strancu dojadila magla, posustao, pa upitao svog pratioca Švicarca: »Kad ću se već jednom izvući iz ove magle?« On, koji je poznavao ovo brdo, reče mu: »Moraš stići do križa, iznad križa je uvijek vedro!«

Toma Becket se izbavio iz ove naše magle jer je stigao do križa. Još više, popeo se na križ i na njemu poput Isusa dokazao vrhunsku ljubav: »Nitko nema veće ljubavi od one kojom daje vlastiti život« (Iv 15, 13).

»Moraš stići do križa, iznad križa je uvijek vedro!« ... U tu je vedrinu uletio i ovaj sveti biskup. U vedrinu gdje »nema noći ... jer će ih rasvijetliti Gospodin Bog« (Okr 22, 5).

SILVESTAR PAPA
(† 335)

Dočekao je kršćane na izlasku iz katakomba. Konstantinov prijatelj.

Američki vlakovođa zaustavio vlak na otvorenoj pruzi, u mrkloj noći. Putnici se trgnuše iz sna. Što je? »Opazio sam, veli vlakovođa, na svom staklu nekakve signale«. Razgledao sve ... i otkrio leptira koji se igrao lepršajući oko žarulje. Leptir ih je spasio. Zaustavili su se pred mostom koji su te noći vodene bujice bile srušile ... Nešto slično se dogodilo u Silvestrovo doba.

Povijesni trenutak

Rimski su carevi u tri stoljeća pobili oko jedanaest milijuna kršćana! Ulijevali su im rastaljeno olovo u usta, probijali oči, sakatili tijelo, premazivali smolom pa zapalili, bacili u arenu pred gladne zvijeri, itd. Ali i ovdje je povijesni »vlak« stigao do mosta. Bog je za to dao »signal«. Car Konstantin je u noći ugledao na nebu križ s natpisom: »Ovim ćeš pobijediti«. Odmah je izradio zastave u obliku križa, vojnicima na štit utisnuo Kristov monogram. I tada udari na Maksencija,svog nadmoćnijeg protivnika. Zaustavio ga i svladao na Milvijskom mostu, blizu Rima. Bilo je to 28. listopada 312. Godinu dana nakon ove pobjede objavio je Milanskim ukazom slobodu kršćana. U tom trenutku penjao se na papinsku stolicu Silvestar.

Silvestrove brige

Tisuću i šest stotina biskupija (toliko ih je tada bilo) klicalo je pjesmom do neba Crkvi koja izlazi iz podzemlja. A Konstantin, iako još nije bio kršten, po-

dupirao je u svemu Papu. Darovao mu svoju lateransku palaču, podizao velebne crkve, brinuo se za crkvene sabore, ukinuo smrtnu kaznu na križu, proglasio nedjelju obvezatnom za cijelo carstvo, itd. Ali unatoč svemu, Silvestra su morile tri nevolje. Prvo: Bojao se da svježe stečena sloboda poput droge ne omami kršćane, a pogane ne natjera na škrgut zuba. Drugo: Boljelo ga u duši što njegov prijatelj Konstantin odlaže svoje krštenje. Zamislite samo, krstio se tek na smrti, 337. Treće: Nanio mu je ljutitih tegoba Arije, koji je osporavao Isusu božanstvo. To je krivovjerje osuđeno na saboru u Niceji 325. Silvestar nije zbog starosti mogao sudjelovati u saborskim odlukama, ali je poslao mjesto sebe biskupa Hoziju i dva svećenika.

Silvestar je vladao 21 godinu. Pokopan je u Priscilinu počivalištu na Salarijskoj cesti.

»Silvestrovo!« Zvuči kao da rekneš: »Stara godina!« Točno tako. Sivestar je u kalendaru na međašu između Stare i Nove godine. A isto tako je na međašu u povijesti između trovjekovno progonjene Crkve i novooslobođene Crkve. Pojavio se u trenutku kad je Crkva izlazila iz katakomba u javnost, iz podzemlja »na čisti zrak«.

»Moj zrakoplov, reče neki letač, zrakom leti dan i noć. Ali on ima na zemlji svoju bazu, gdje se opskrbljuje gorivom i gdje otklanja kvarove«... Slično njemu i mi jurimo kroz život. Ali imamo svoje sletište, Crkvu, »Božji stan među ljudima« (Otkr 23, 3), gdje se napajamo gorivom i uklanjamo kvarove. Ostanemo li bez »goriva«, nudi nam se Krist u euharistiji. Doživjesmo »kvarove«? Čeka nas milostivi Krist u ispovjedaonici. To je obnova, preobrazba, neka vrsta »Silvestrova«: prijelaz iz staroga u novo, iz grijeha u milost: »Treba da odložite staroga čovjeka... i obučete novoga, stvorena na Božju sliku« (Ef 4, 21—24).

SADRŽAJ

Str

Siječanj
15. Pavao Pustinjak . . . 7
17. Antun Opat . . . 9
20. Sebastijan . . . 11
21. Agneza (Janja) . . . 13
24. Franjo Saleški . . . 15
28. Toma Akvinski . . . 17
31. Don Bosko . . . 19

Veljača
3. Blaž (Vlaho) . . . 21
5. Agata . . . 23
14. Valentin . . . 25
18. Bernardica Soubirous . . . 27
23. Polikarp . . . 29

Ožujak
4. Kazimir Poljski . . . 31
8. Ivan od Boga . . . 33
19. Josip . . . 35

Travanj
5. Vinko Ferrer . . . 37
23. Juraj Vitez . . . 39
25. Marko Evanđelist . . . 41
27. Ozana Kotorska . . . 43
29. Katarina Sijenska . . . 45

Svibanj
2. Atanazije Aleksandrijski . . . 47
7. Duje Mučenik . . . 49
12. Leopold Mandić . . . 51
14. Matija Apostol . . . 53
20. Bernardin Sijenski . . . 55
30. Ivana Orleanska . . . 57

Lipanj
1. Justin Mučenik . . . 59
11. Barnaba Apostol . . . 61
13. Antun Padovanski . . . 63
15. Vid Mučenik . . . 65
21. Alojzije Gonzaga . . . 67
24. Ivan Krstitelj . . . 69
29. Petar Apostol . . . 71
Pavao Apostol . . . 73

Srpanj
3. Toma Apostol . . . 75
5. Ćiril i Metod . . . 77
6. Marija Goretti . . . 79
11. Benedikt Opat . . . 81
15. Bonaventura . . . 83
20. Ilija Prorok . . . 85
22. Marija Magdalena . . . 87
25. Jakov Apostol Stariji . . . 89
26. Ana i Joakim . . . 91
29. Marta . . . 93
31. Ignacije Loyola . . . 95

Kolovoz
1. Alfons Liguori . . . 97
3. Augustin Kažotić . . . 99
4. Ivan Vianney (Arški Župnik) . . . 101
8. Dominik Guzman . . . 103
10. Lovro Mučenik . . . 105
11. Clara Sciffi . . . 107

15. Marijino Uznesenje 109
16. Rok 111
18. Jelena Križarica 113
23. Ruža iz Lime 115
24. Bartol Apostol 117
27. Monika 119
28. Augustin (Aurelije) 121

Rujan

3. Grgur Veliki 123
7. Marko Krizin iz Križevaca 125
13. Ivan Zlatousti 127
14. Uzvišenje Sv. Križa 129
19. Januarije Mučenik 131
21. Matej Evanđelist 133
26. Kuzma i Damjan 135
27. Vinko Paulski 137
29. Mihael, Gabrijel, Rafael 139
30. Jeronim Dalmatinac 141

Listopad

1. Mala Terezija 143
2. Anđeli Čuvari 145
4. Franjo Asiški 147
6. Bruno 149
15. Terezija Avilska 151
17. Ignacije Antiohijski 153
18. Luka Evanđelist 155
23. Ivan Kapistranski 157
28. Šimun i Juda Tadej 159

Studeni

4. Karlo Boromejski 161
5. Zakarija i Elizabeta 163
8. Gracija Kotorski 165
11. Martin iz Toursa 167
14. Nikola Tavelić 169
15. Albert Veliki 171
22. Cecilija 173
23. Klement Papa 175
25. Katarina Aleksandrijska 177
30. Andrija Apostol 179

Prosinac

3. Franjo Ksaverski 181
4. Barbara 183
6. Nikola Putnik 185
7. Ambrozije Biskup 187
8. Marijino Bezgrešno Začeće 189
13. Lucija Mučenica 191
14. Ivan od Križa 193
17. Lazar iz Betanije 195
26. Stjepan Prvomučenik 197
27. Ivan Evanđelist 199
28. Nevina Djeca 201
29. Toma Becket 203
31. Silvestar Papa 205

IZDANJA: »IZVORI ISTINE«

DOMINIKANCI, 50260 KORČULA

Zlatan Plenković: »A—B—C« Propovijedi. Cijena: 80 din.

Juan Arias: »Vječni suputnici«. Cijena: 30 din.

Ljubo Stipišić: »Hrvatska pučka Misa«. Cijena: 20 din.

Zlatan Plenković: »Svibanj«. Cijena: 30 din.

. M. Roguet: »Homilije vjenčanja i krštenja«. Cijena: 50 din.

G. Albanese: »Mudrost života«. Cijena: 50 din.

Georg Moser: »Tišina usred buke«. Cijena: 50 din.

Michel Quoist: »Sastanak s Kristom«. Cijena: 60 din.

Zlatan Plenković: »Zdravo Djevo«. Cijena: 60 din.

M. Malinski: »Od buđenja do počinka s Bogom«. Cijena: 50 din.

Grazia Genga: »Umrijeti u šesnaestoj godini«. Cijena: 50 din.